

Poznań 4-2001

PORADNIK

Bibliograficzno-
Metodyczny

Wojewódzka Biblioteka Publiczna
i Centrum Animacji Kultury

Kwartalnik

Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury
w Poznaniu

PORADNIK
BIBLIOGRAFICZNO-METODYCZNY

Kwartalnik

Poznań 2001

Przewodniczący Zespołu Redakcyjnego

Iwona Smarsz

Redaguje zespół:

Urszula Bzdawka

Maria Beba

Beata Nowak

ISSN 0238-9142

Materiał szkoleniowy

Powielono w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej i Centrum Animacji Kultury w Poznaniu

A-5 350 egz.

SPIS TREŚCI

str.

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ (Oprac. Urszula Bzdawka)	5
II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE	
Danuta Świerczyńska-Jelonek – Polska literatura dla dzieci. Lata dzie- więćdziesiąte	12
Urszula Bzdawka – Literatura dziecięca lat dziewięćdziesiątych. Bibliografia w wyborze	17
Urszula Bzdawka – Stulecie Nagrody Nobla	19
Andrzej Dudziak – Stan wojenny – 13 grudnia 1981 roku. 20 rocznica	44
Bibliografie osobowe: Tytus Działyński	56
Henryk Sienkiewicz.....	58
III. MATERIAŁY METODYCZNE	
Agnieszka Borkiewicz, Justyna Daniel, Danuta Leśniewska, Ewa Misiak – Ryczka, tytka i wymborek, czyli swojskie klekotanie	64
IV. MATERIAŁY REGIONALNE	
A. Przegląd nowości regionalnych.....	71
B. Imprezy kulturalne w bibliotekach publicznych woj. wielkopolskiego.....	78
C. Wojewódzka Biblioteka Publiczna i Centrum Animacji Kultury na łamach prasy	96
V. KRONIKA.....	99

I. KALENDARZ ROCZNIC, OBCHODÓW I WYDARZEŃ

Poniższy kalendarz, to wybrane daty rocznic, obchodów i wydarzeń na IV kwartał 2001 roku. Szerszy zestaw dat na IV kwartał znajduje się w „Poradnikach Bibliograficzno-Metodycznych” z lat ubiegłych.

P a ź d z i e r n i k

	1	X		–	Międzynarodowy Dzień Muzyki (ustanowiony z inicjatywy Międzynarodowej Rady Muzyki w 1975 r.)
	1	X		–	Światowy Dzień Mieszkalnictwa (obchodzony w pierwszy poniedziałek października)
	1	X		–	Międzynarodowy Dzień Ludzi Starszych (obchodzony od 1991 r.)
(100)	1	X	1901	–	Ur. Stanisława Przybyszewska, pisarka, autorka dramatów historycznych (zm. 15 VIII 1935)
(55)	2	X	1946	–	Zm. Ignacy Mościcki, chemik, prezydent RP w latach 1926-39 (ur. 1 XII 1867)
(20)	3	X	1981	–	Zm. Tadeusz Kotarbiński, filozof, logik, pionier i współtwórca prakseologii polskiej, profesor Uniwersytetu Łódzkiego i Warszawskiego (ur. 31 III 1886)
	4	X		–	Światowy Dzień Ochrony Zwierząt
(260)	4	X	1741	–	Ur. Franciszek Karpiński, poeta (zm. 16 IX 1825)
(155)	9	X	1846	–	Ur. Maksymilian Gierymski, malarz (zm. 16 XI 1874)
(65)	9	X	1936	–	Ur. Agnieszka Osiecka, poetka, autorka tekstów piosenek i sztuk scenicznych (zm. 7 III 1997)
	9	X		–	Światowy Dzień Unii Pocztovej (rocznica założenia Unii w 1874 r.)
(110)	10	X	1891	–	Zm. Artur Rimbaud, poeta francuski (ur. 20 X 1854)
(140)	10	X	1861	–	Ur. Fridtjof Nansen, norweski badacz polarny, przyrodnik, oceanograf (zm. 13 V 1930)

(105)	12	X	1896	– Ur. Eugenio Montale, poeta włoski, laureat nagrody Nobla w 1975 r. (zm. 22 IX 1981)
	14	X		– Dzień Edukacji Narodowej
	14	X		– Światowy Dzień Normalizacji ustanowiony w 1971 r. przez Organizację Normalizacyjną (ISO)
(145)	15	X	1856	– Ur. Oscar Wilde, pisarz angielski (zm. 30 XI 1900)
	15	X		– Międzynarodowy Dzień Nieświadomych „Dzień Białej Laski” (uchwalony przez Europejską Unię Nieświadomych w Warszawie 1993 r.)
(145)	15	X	1856	– Zm. Ewaryst Estkowski, pedagog i działacz oświatowy (ur. 26 X 1820)
	16	X		– Światowy Dzień Wyżywienia (obchodzony od 1981 r. z inicjatywy FAO)
(100)	17	X	1901	– Zm. Michał Bałucki, powieściopisarz, dramaturg (ur. 29 IX 1837)
	18	X		– Dzień Poczty Polskiej
(70)	18	X	1931	– Zm. Tomasz Edison, amerykański uczoney, wynalazca żarówki (ur. 11 II 1847)
(95)	22	X	1906	– Zm. Paul Cézanne, malarz francuski (ur. 19 I 1839)
(190)	22	X	1811	– Ur. Franciszek Liszt, węgierski kompozytor i pianista (zm. 31 VII 1886)
(45)	23	X	1956	– Utworzenie Ogólnopolskiego Klubu Postępowej Inteligencji Katolickiej, późniejszego Klubu Inteligencji Katolickiej (KIK) z pisarzem Jerzym Zawieyskim, jako prezesem.
(95)	23	X	1906	– Ur. Antoni Kenar, rzeźbiarz i pedagog (zm. 19 II 1959)
	23	X		– Tydzień Rozbrojenia (do 30 X)
	24	X		– Światowy Dzień Informacji (obchodzony z inicjatywy ONZ od 1972 r.)

	24	X		– Dzień Organizacji Narodów Zjednoczonych (obchodzony od 1948 r.)
(100)	25	X	1901	– Ur. Władysław Jan Grabski, prozaik, publicysta (zm. 9 XI 1970)
(120)	25	X	1881	– Ur. Pablo Picasso, malarz hiszpański, rzeźbiarz i działacz społeczny (zm. 8 IV 1973)
(85)	27	X	1916	– Ur. Kazimierz Brandys, pisarz (zm. 11 III 2000)
(10)	27	X	1991	– Zm. Stefan Kisielewski, kompozytor, publicysta, pisarz (ur. 7 III 1911)
(130)	30	X	1871	– Ur. Paul Valery, poeta francuski (zm. 20 VII 1945)
(155)	31	X	1846	– Ur. Edmondo de Amicis, pisarz włoski (zm. 11 III 1908)

L i s t o p a d

	1	XI		– Święto Zmarłych
(45)	1	XI	1956	– Rocznica Wydarzeń Węgierskich, wkroczenie wojsk radzieckich na terytorium Węgier
(30)	2	XI	1971	– Zm. Janina Porazińska, autorka książek dla dzieci i młodzieży (ur. 29 IX 1888)
(80)	3	XI	1921	– Zm. Andrzej Niemojewski, poeta, publicysta, tłumacz (ur. 24 I 1864)
(100)	3	XI	1901	– Ur. Andre Malraux, francuski pisarz i polityk (zm. 23 XI 1976)
(200)	4	XI	1801	– Ur. Scweryn Goszczyński, poeta, polityk (zm. 25 II 1876)
(55)	4	XI	1946	– Założenie UNESCO – organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Szkolnictwa, Nauki i Kultury
(25)	6	XI	1976	– Zm. Wacław Čtврtek, pisarz czeski, autor książek dla dzieci i młodzieży (ur. 4 IV 1911)

(155)	7 XI	1846	– Zm. Jan Karol Marcinkowski, lekarz, działacz społeczny (ur. 23 VI 1800)
(80)	8 XI	1921	– Zm. Hviezdoslar (właśc. nazw. Pavol Országh) poeta słowacki (ur. 2 II 1849)
	10 XI		– Międzynarodowy Dzień Młodzieży
(110)	10 XI	1891	– Zm. Arthur Rimbaud, poeta francuski (ur. 20 X 1854)
(180)	11 XI	1821	– Ur. Fiodor Dostojewski, pisarz rosyjski (zm. 9 II 1881)
(170)	13 XI	1831	– Ur. James Clerk Maxwell, fizyk i astronom angielski (zm. 5 XI 1879)
(195)	13 XI	1806	– Ur. Emilia Plater, uczestniczka powstania listopadowego (zm. 23 XII 1831)
(165)	13 XI	1836	– Ur. Jarosław Dąbrowski, generał, dowódca Komuny Paryskiej (zm. 23 V 1871)
	14 XI		– Światowy Dzień Cukrzycy
(285)	14 XI	1716	– Zm. Gottfried Leibniz, niemiecki filozof i matematyk (ur. 1 VII 1646)
(170)	14 XI	1831	– Zm. George Wilhelm Hegel, filozof niemiecki, czołowy przedstawiciel klasycznej filozofii niemieckiej (ur. 27 VIII 1770)
(85)	15 XI	1916	– Zm. Henryk Sienkiewicz, powieściopisarz, nowelista (ur. 5 V 1846)
	17 XI		– Międzynarodowy Dzień Studentów (obchodzony od 1941 r.)
(215)	18 XI	1786	– Ur. Karol Maria Weber, kompozytor niemiecki, twórca narodowej opery romantycznej (zm. 5 VI 1826)
(150)	19 XI	1851	– Ur. Wacław Nałkowski, geograf, publicysta, krytyk (zm. 29 I 1911)
(190)	21 XI	1811	– Zm. Heinrich von Kleist, pisarz niemiecki (ur. 18 X 1777)

	21	XI		-	Światowy Dzień Telewizji
	21	XI		-	Światowy Dzień Życzliwości (obchodzony od 1973 r.)
	21	XI		-	Dzień Walki z Paleniem Tytoniu
(85)	22	XI	1916	-	Zm. Jack London (właśc. nazw. Griffith), pisarz amerykański (ur. 12 I 1876)
(85)	23	XI	1916	-	Ur. Tadeusz Hołuj, poeta, prozaik (zm. 23 X 1985)
(175)	24	XI	1826	-	Ur. Carlo Collodi (właśc. nazw. Carlo Lorenzini), włoski pisarz dziecięcy (zm. 26 X 1890)
(10)	26	XI	1991	-	Polska została przyjęta do Rady Europy
(55)	26	XI	1946	-	Zm. Anatolij Winogradow, pisarz rosyjski (ur. 9 IV 1888)
(300)	27	XI	1701	-	Ur. Anders Celsius (Cesjusz), astronom i fizyk szwedzki (zm. 25 IV 1744)
(130)	28	XI	1871	-	Ur. Andrzej Strug (właśc. nazw. Tadeusz Gałęcki), powieściopisarz, nowelista (zm. 9 XII 1937)
(120)	28	XI	1881	-	Ur. Stefan Zweig, pisarz austriacki (zm. 22 II 1942)

G r u d z i e ń

(60)	2	XII	1941	-	Zm. Edward Rydz-Śmigły, marszałek Polski, polityk, jeden z organizatorów i dowódców Polskiej Organizacji Wojskowej (ur. 11 III 1886)
	3	XII		-	Międzynarodowy Dzień Ludzi Niepełnosprawnych
	5	XII		-	Międzynarodowy Dzień Wolontariusza (Dzień Pomocy Cierpiącym), ogłoszony w 1985 r. z inicjatywy Zgromadzenia Ogólnego NZ
(210)	5	XII	1791	-	Zm. Wolfgang Amadeusz Mozart, kompozytor austriacki (ur. 27 I 1756)
(75)	6	XII	1926	-	Zm. Claude Monet, malarz francuski, przedstawiciel impresjonizmu (ur. 14 II 1840)

- (60) 7 XII 1941 – Japońskie lotnictwo zaatakowało bazę marynarki Stanów Zjednoczonych Pearl Harbor na Hawajach, początek wojny na Pacyfiku
- (120) 7 XII 1881 – Ur. Marian Falski, pedagog, autor elementarza (zm. 8 X 1974)
- (55) 9 XII 1946 – Podpisanie międzynarodowej konwencji o zapobieganiu i karaniu zbrodni ludobójstwa
- 10 XII – Międzynarodowy Dzień Praw Człowieka (w rocznicę uchwalenia przez ONZ „Deklaracji Powszechnej Praw Człowieka” 10 XII 1948)
- 10 XII – Międzynarodowy Dzień Ochrony Praw Dziecka
- (100) 10 XII 1901 – Ustanowienie Nagrody Nobla
- (105) 10 XII 1896 – Zm. Alfred Nobel, wynalazca dynamitu, uczoney szwedzki (ur. 21 X 1833)
- (180) 10 XII 1821 – Ur. Nikołaj Niekrasow, poeta rosyjski (zm. 8 I 1878)
- (65) 10 XII 1936 – Zm. Luigi Pirandello, pisarz i dramaturg włoski, laureat nagrody Nobla w 1934 r. (ur. 28 VI 1867)
- (110) 10 XII 1891 – Ur. Nelly Sachs, poetka niemiecka, laureatka nagrody Nobla w 1966 r. (zm. 12 V 1970)
- (125) 11 XII 1876 – Ur. Mieczysław Karłowicz, kompozytor i taternik (zm. 8 II 1909)
- (115) 12 XII 1886 – Ur. Stefan Wierczyński-Vrtel, filolog, bibliotekarz (zm. 3 II 1963)
- (180) 12 XII 1821 – Ur. Gustave Flaubert, pisarz francuski (zm. 8 V 1880)
- (20) 13 XII 1981 – Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce . Utworzenie Wojskowej Rady Ocalenia Narodowego
- (45) 15 XII 1956 – Utworzenie Polskiego Towarzystwa Książek
- (20) 16 XII 1981 – W kopalni „Wujek” podczas pacyfikacji strajku przez oddziały ZOMO zginęło 9 górników

- (80) 17 XII 1921 – Zm. Gabriela Zapolska (właśc. nazw. Korwin-Piotrowska), pisarka, nowelistka (ur. 30 III 1857)
- (105) 18 XII 1896 – Ur. Stanisław Cat-Mackiewicz, pisarz, publicysta (zm. 18 II 1966)
- (110) 19 XII 1891 – Ur. Edward Raczyński, polityk, dyplomata, prezydent RP na Wychodźctwie w latach 1979-1986 (zm. 20 VII 1993 w Londynie)
- (125) 22 XII 1876 – Ur. Filipo Marinetti, pisarz i polityk włoski (zm. 2 X 1944)
- (140) 22 XII 1861 – Ur. Zenon-Miriam Przesmycki, krytyk literacki, poeta (zm. 17 X 1944)
- (170) 23 XII 1831 – Zm. Emilia Plater, uczestniczka powstania listopadowego (ur. 13 XI 1806)
- (205) 24 XII 1796 – Ur. Tytus Działyński, mecenas sztuki i wydawca, założyciel Biblioteki Kórnickiej (zm. 11 IV 1861)
- (65) 27 XII 1936 – Zm. Leon Wyczółkowski, malarz i grafik polski (ur. 11 IV 1852)
- (430) 27 XII 1571 – Ur. Johannes Kepler, astronom i matematyk niemiecki (zm. 15 XI 1630)
- (115) 28 XII 1886 – Zm. Kazimierz Kantak, działacz polityczny, poseł do sejmu pruskiego, propagator turystyki tatrzańskiej (ur. 22 III 1824)
- (25) 31 XII 1976 – Zm. Elżbieta Jackiewiczowa, pisarka i pedagog (ur. 22 II 1902)
- (15) 31 XII 1986 – Zm. Olgierd Terlecki, pisarz i eseista historyczny (ur. 18 X 1922)
- (140) 31 XII 1861 – Ur. Włodzimierz Tetmajer, malarz, poeta, działacz ludowy (zm. 26 XII 1923)

II. ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Danuta Świerczyńska-Jelonek

POLSKA LITERATURA DLA DZIECI LATA DZIEWIĘĆDZIESIĄTE

Sondaże czytelnicze prowadzone w latach dziewięćdziesiątych pokazały, że dzieci młodsze rzadko sięgają po oryginalną polską literaturę do nich adresowaną. Bardzo chętnie czytają baśnie i różne opracowania wątków baśniowych, ale wybierają adaptacje przygotowane na kanwie filmów Disneya, skrócone wersje przygód Muminków, Kubusia Puchatka bądź baśni Andersena. O poziomie artystycznym tych przeróbek, o ich języku, powiedziano już wiele gorzkich słów prawdy choćby na łamach „Guliwera”, czasopisma o książce dla dziecka. Wśród lektur najchętniej czytanych przez dzieci dziesięcioletnie i młodsze, co pokazują sondaże, jedynie świetne tłumaczenia książek Astrid Lindgren dokonane przez Irenę Szuch-Wyszomirską, Teresę Chłapowską i Annę Węgleńską oraz utwory niezrównanych mistrzów: Juliana Tuwima i Jana Brzechwy pozwalają posmakować pięknej bogatej polszczyzny. Spójrzmy więc na oryginalną polską literaturę beletrystyczną dla dzieci młodszych wydaną w ostatnim dziesięcioleciu. Zwróćmy uwagę na najciekawsze nurty, gatunki, tematy, nazwiska autorów, również debutantów, na niektóre zdarzenia literackie warte przypomnienia. Artykuł ten obejmie krótki (z konieczności nawet bardzo krótki) zarys tego, co w owym dziesięcioleciu było najciekawsze, a więc godne bibliotekarskiego wsparcia, by żywo funkcjonować wśród czytelników. Na dobre słowo zasłużyło sporo tytułów z kręgu literatury fantastycznej, w tym baśnie. Ponadto kilka tomików poetyckich, przynajmniej sześć bardzo interesujących debiutów prozatorskich, kilka książek pokazujących życie współczesnych dzieciaków. Odnotować również warto nowe serie wydawnicze przygotowane z myślą o dzieciach młodszych. W latach 90 ciekawie zadebiutowali jako pisarze dla dzieci znakomici twórcy, odnoszący dotąd sukcesy w innych dziedzinach kultury niż literatura dla najmłodszych. W 1994 r. Fundacja „Książka dla Dziecka” i redakcja czasopisma „Guliwer” ustanowiły Nagrodę Literacką im. Kornela Makuszyńskiego, przyznawaną co roku polskiemu autorowi za wartościową książkę beletrystyczną dla dzieci młodszych, wyróżniającą się humorem i wiarą w prymat dobra. Te wszystkie utwory i zdarzenia literackie pokazują, że polskiej literaturze lat 90. adresowanej do młodszych czytelników warto poświęcić trochę uwagi.

Formuła nakładania się, wzajemnego przenikania fantazji i prawdy, rzeczywistości i zmyśleń czy snu, tworzona wyobraźnią dorosłego twórcy, a odbierana, a to również znaczy kreowana mocą wyobraźni kilkulatka ciekawie rozwija się w ostatnim czasie. Zaczniemy od przypomnienia kilku współczesnych baśni poetyckich, literacko i warsztatowo zupełnie nadzwyczajnych. Mówią one o sprawach najbliższych dziecku, warunkujących jego pomyślny wzrost i rozwój: o miłości w rodzinie i poczuciu bezpieczeństwa, jakie może dać małemu jedynie pewność uczuć rodzicielskich. Jedną z tych baśni wyszła spod pióra debutantki, Katarzyny Kotowskiej. Nosi tytuł *Jeż* („Egmont”, 1999). Mówi o trudnym uczeniu się miłości w rodzinie, w której adoptowano małego chłopczyka. Autorka stosuje piękne metafory, czytelne nawet dla małych dzieci. Przywołuje postać dziecka-ptaka, dziecka-jeża, pokazuje smutny świat jako pozbawiony kolorów. Piękną poetycką prozą opowiada Kotowska tę poruszającą historię chłopca-jeża i jego nowych rodziców. Pełnym głosem mówi o skrywanym temacie adopcji, nie ukrywając trudów, jakie muszą podjąć zarówno dorośli, jak i dziecko, by dać sobie szansę na stworzenie kochającej, czulej rodziny. A taką rodzinę stworzyli już bohaterowie baśniowej opowieści fantastycznej autorstwa Anny Onichimowskiej zatytułowanej *Koniec świata i poziomki* (WSiP, 1999). Małemu synkowi grozi niebezpieczeństwo, więc cała rodzina solidarnie chroni go, uciekając przez morza i dżungle. Nieustanne zagrożenia, ucieczki i pogonie rodem z dobrej powieści sensacyjnej, a jednocześnie bardzo wyraźnie zapisany świat wartości fundamentalnych dla dziecka, tych rodzących niepodważalne przekonanie kilkulatnego bohatera, że: „Dopóki jesteśmy razem nie może nas spotkać nic złego”. Inna książka Anny Onichimowskiej, zbiór świetnych fantastycznych opowiadań dla uczniów młodszych klas, zatytułowana *Dobry potwór nie jest zły*, została laureatką Nagrody Literackiej im. K. Makuszyńskiego. Problem samotności dziecka i siły jego marzeń o domu podnosi także baśń fantastyczna Marii Ewy LeŹki *Wyspa Urodzinowa* („GiG”, 1990). Inna baśń poetycka, *Śnieżynek* autorstwa Artura Daniela Liskowackiego („Albatros”, 1997), pokazuje radość obdarowania miłością i sens życia dla innych. Przekonany o swej piękności, szukając lustra, które potwierdziłoby urodę, tytułowy Śnieżynek trafia do domu ludzi. Rodzinne ciepło ogrzewa i zmiękcza jego twarde serce. I wtedy tak dotąd egoistyczny Śnieżynek potrafi ocalić kochanego motyla. Piotr Wojciechowski w *Bajkach złotego psa* („Stentor”, „Editions Raymond”, 1993) wyraźnie podkreśla, że nie ma granicy między rzeczywistością a wyobraźnią. Ale bajki opowiedane przez psa o imieniu Riki - to nie tylko gra wyobraźni. Wojciechowski mówi w nich o problemach współczesnego świata. Interesująco łączy tradycyjne wątki baśniowe z tematami nowoczesnymi, charakterystycznymi dla czasów współczesnych. Obok wielogłowego smoka pojawiają się gry komputerowe, w których zwycięstwo jest warunkiem zdjęcia czarów. W bajkę o katastrofie kosmicznej

wpleciono opowieść o tym, jak duchy drzew przeznaczonych do wycięcia żegnają się z braćmi. *Bajki żółtego psa* to książka dla dzieci młodszych. Ale tak jak wszystkie wspomniane tu baśnie pięknie spaja ona tradycyjne wartości z tymi nowoczesnymi. Pokazuje samotność starych ludzi, zagrożenia człowieka przez źle spożytkowane komputery, które przecież same z siebie nie odróżniają dobra od zła. W duchu bettelheimowskim mówi dziecku, że bajka życia nie zmienia, bo jest tylko bajką, a barwy oblicza światła zależą od ludzi. Z kolei *Przygody Zuzanki* („Papirus”, 1995) określone przez ich autora, Jerzego Niemczuka, jako „opowieści awanturnicze dla dziewczynek” otrzymały w 1995 r. nagrodę Makuszyńskiego. Ich ośmioletnia bohaterka przypomina typ dziewczynki z powieści Makuszyńskiego: ma niezwykłą fantazję, temperament i dobre serce. Powieść ta jest przeżabawna. Jej dynamiczna i zajmująca akcja toczy się w świecie rysowanym przez dziewczynkę. Miejscem akcji innej opowieści Niemczuka (*Szałeńczaki*, „Nasza Księgarnia”, 1999) jest dom rodziny Państwa Szałeńczaków, sympatycznych stworków ludziopodobnych, których cechuje wzajemna życzliwość i fantazja, a łączy – miłość. *Serce na sznurku* („Iskry”, 1998) autorstwa Małgorzaty Domagalik – to opowieść o tolerancji, życzliwości i umiejętności współdziałania. Piękne uczucie łączące niedźwiedzia polarnego i małą foczkę pokazuje, że przyjaźń jest możliwa nawet między tak różnymi światami, a lojalność wobec potrzebujących pomocy obowiązuje wszystkich i zawsze. *Kocie historie* („Philip Wilson”, 1997), debiut Tomasza Trojanowskiego, otrzymały nagrodę Makuszyńskiego. To prześmieszna opowieść o trzech uroczych, ale i nieznośnych kocich indywidualnościach obdarzonych ogromną fantazją i zabawną filozofią. Świetne kocie dialogi i zaskakujące pomysły tej trójki zwierzątek przywołują najlepsze tradycje fantastycznych opowieści o zwierzętach na miarę utworów Loftinga i Jana Grabowskiego. W 1999 r. Nagrodę Literacką im. Kornela Makuszyńskiego otrzymała książka Anny Lekowskiej *Dziwne przypadki czarnoksiężnika Zenona* („Prószyński i S-ka”, 1999). To zabawna opowieść o królestwie króla Gula, w którym nic nie dzieje się tak, jak powinno, a królowi w sprawowaniu władzy pomagają: czarnoksiężnik nieustannie mylący zaklęcia i nowoczesny komputer. Świetnie napisane dialogi, żywa akcja, śmieszni bohaterowie i zaskakujące sytuacje wynikające m. in. ze zderzenia starego z nowym dały znakomity efekt literacki.

Szukając najlepszych tekstów lat dziewięćdziesiątych trzeba jeszcze koniecznie sięgnąć po baśń Hanny Krall *Co się stało z naszą bajką* („Twój Styl”, 1994). To jedyna książeczka dla dzieci w pisarskiej karierze Krallówny. Odnajdziemy tu motywy i bohaterów wielu znanych baśni ludowych, ale przyjmują oni nowe role w taki sposób, że powstaje spójny tekst o wymiarze etycznym i filozoficznym. Gra z tradycją literacką pozwala podjąć problem dobra i zła, życia

i śmierci. Baśń interesująca w warstwie fabularnej, chwilami nawet przekorna, szczególnie mocno może poruszyć czytelnika refleksyjnego i wrażliwego.

Ten krótki przegląd baśni i fantastycznych opowieści baśniowych świadczy o swoistym renesansie tego gatunku u progu XXI wieku. Utwory z lat dziewięćdziesiątych śmiało podejmują bolesne problemy współczesnego świata. Przywołują samotność, brak więzów rodzinnych, marzenia dziecka odrzuconego. Chronią wartości rodzinne i szanują tradycję. Bronią dobra, świata dobrego i sprawiedliwego oraz prawa do pięknego różnienia się. Wszystkie mówią o miłości i choć podejmują sprawy trudne, to nie łamią mitu szczęśliwego dzieciństwa, bo wszystkie opowiedziane tak historie, poza tekstem Krallówny, kończy happy end. Poetyckie baśnie są gatunkiem żywym, łatwo poddają się transformacjom - przekraczają granice gatunków: wchodzi w obszar fantasy, literatury sensacyjnej, nawet horroru. Mówią o świecie rządzonej nie tylko rozumem. Akcja baśni bliska jest tego, co proponują nam mass-media: szybka, pełna nieoczekiwanych spięrzeń i zwrotów. Jednocześnie teksty te mocno osadzone są w tradycji literackiej; śmiało ją przywołują, proponując nam bogate konteksty interpretacji. Współczesna baśń jest rodzajem zabawy wyobraźnią: wszystko tu może się zdarzyć, bo fantazji nie postawiono żadnych granic. Zastanówmy się jeszcze nad jedną sprawą niebagatelną dla naszych rozważań. Zapytajmy o adresata wspomnianych baśni i poetyckich opowieści baśniowych. Czy jest nim dziecko młodsze? Niewątpliwie tak, ale również śmiało możemy przyjąć, że jest to „literatura wielokrotnego adresata” i każdy czytelnik zależnie od wiedzy oraz swego doświadczenia życiowego odczyta te teksty na różnych poziomach obrazowania problemu. Tak czyta się tylko dobrą literaturę. A to czy np. *Serce na sznurku* M. Domagalik przyjęte zostanie wprost jako opowieść o spotkaniu niedźwiedzia i foczki, czy metaforycznie (może jako baśń prawie feministyczna, obrazująca relacje między kobietą i mężczyzną) zostawmy do rozstrzygnięcia czytelnikom, małym i dorosłym.

Wśród tomików poetyckich wydanych w ostatnim dziesięcioleciu konieczne trzeba podsunąć dzieciom książki ks. Jana Twardowskiego, przede wszystkim *Uśmiech Pana Boga* („Nasza Księgarnia”, 1991). Twardowski jest mistrzem najprostszego języka i metafory, pokornie pochylającym się nad światem umiłowanej przyrody, zadziwionym jego bogactwem, pokazującym odkrycia i zdziwienia dziecka dorastającego do wiary w Boga.

Dorota Gellner, bardzo popularna poetka, programowo pisząca dla dzieci młodszych, w ostatnim dziesięcioleciu wydała kilka dobrych tomików poetyckich (*Ziwnik*, „Spółka Wydawniczo-Księgarska”, 1991; *Przy gwiazdach i świeczkach*, „Skarabex”, 1993; *Bajeczki*, „Plac Słoneczny 4”, 1997; *Dorota Gellner dzieciom*, „Kama”, b.r.w. i in.). Wiersze Gellnerówny są proste, bardzo melodyjne, nad-

zwyczaj starannie rymowane. Pokazują świat bliski dziecku, ciepły, kolorowy i bezpieczny. Są zabawne. Te warsztatowo dopracowane „uśmiechnięte wiersze” dobre są na wszystkie okazje. Interesujące tomiki poezji wydały również: Joanna Papuzińska (*Szumikraj*, „Fundacja Książka dla Dziecka”, 1993) oraz Zofia Beszczyńska (*Kot herbaciany*, „Fundacja Książka dla Dziecka”, 1999 – tomikowi temu przyznano jedną z nagród w konkursie „Książka Roku”).

W ostatnim dziesięcioleciu wydano kilka ciekawych książek, pokazujących realne życie współczesnych dzieciaków. Barbara Eysymont w *Opowieściach z naszego podwórka* przedstawiła miłą kilkuosobową gromadkę. Z kolei Ewa Zienkiewicz – bardzo udany debiut – w pamiętniku Agnieszki (*Dzieciaki ze skraju miasta*, „Albatros”, 1997) pokazała mieszkańców małego miasta, sympatycznych i pomysłowych. Tajemnica rodziny Agnieszki (brak ojca) pozwoliła pogłębić prezentowany obraz świata. Książka kończy się dobrze i na pewno zdoła zainteresować już ośmio-dziewięciolatkę. Przebojowy debiut Joanny Olech (*Dynastia Miziołków*”, „Egmont Polska”, 1994) choć jest dziennikiem dwunastolatka, zdobył taką popularność również wśród najmłodszych czytelników, że nie wymaga szerszej prezentacji (nagroda Makuszyńskiego, 1995). *Piątka z Zakątką* („Prószyński i S-ka”, 1999) autorstwa debutantki Krystyny Drzewieckiej mówi o przygodach czwórki dzieci z warszawskiego Żoliborza i ich psa. Przygody w krótkich rozdziałach relacjonuje 10-letni Krzys.

Obok kilku udanych debiutów w ostatnich latach trafiły na półki bibliotek dziecięcych książeczki napisane przez znakomitych twórców literatury dorosłej lub ludzi związanych z innymi dziedzinami kultury. W ich dorobku są to – do tychczas – jedyne książki dla dzieci. Oprócz wymienionych już utworów Hanny Krall i Małgorzaty Domagalik wspomnieć tu jeszcze warto o: *Bajeczkach dla Lidusi* autorstwa Jana Kotta, *Życiu do góry nogami* (spółka Jacek Kaczmarski i jego córka Patrycja Wolny), *Jadzi i małoludkach* Jana Jakuba Kolskiego. Dla najmłodszych Joanna Chmielewska napisała książeczkę o miłym i dzielnym niedźwiadku, który bierze udział w aferze kryminalnej (*Palnucy i jego skarb*).

Ostatnie dziesięciolecie XX w. było więc stosunkowo łaskawe dla literatury dla najmłodszych. Ukazało się sporo dobrej literatury fantastycznej, w tym kilka udanych debiutów. Nadal czekamy na ważne teksty realistyczne, o których dzieci mówią, że „dobre, bo o życiu”. Książki nareszcie wydawano przyzwoicie. Szata graficzna niektórych zasługuje na szczególną uwagę, np. ilustracje Marii Ekier do baśni Krallówny oraz do tekstu Marii Ewy Letki, Jolanty Marcolli do *Przygód Zuzanki*, Krystyny Michałowskiej do *Kota herbacianego*.

Urszula Bzdawka
Dział Instrukcyjno-Metodyczny

LITERATURA DZIECIĘCA LAT DZIEWIĘĆDZIESIĄTYCH

Bibliografia w wyborze

A. Pozycje zwarte

1. BALUCH Alicja
Archetypy literatury dziecięcej. – Wrocław : W. Bagiński i Synowie, 1994. – 138 s. – (Literatura i Dziecko)
2. BALUCH Alicja
Dzieci i świat przedstawiony czyli tajemnice dziecięcej lektury. – Wyd. 2 posz. – Wrocław : W. Bagiński i Synowie, 1994. – 138 s. – (Literatura i dziecko)
3. BALUCH Alicja
Pogaduszki do poduszki: (o literaturze dla dzieci). – Warszawa : Wydaw. Edukacyjne, 1996. – 35 s.: il.
4. BETTELHEIM Bruno
Cudowne i pożyteczne: o znaczeniu i wartościach baśni. – Warszawa : W.A.B., 1996. – 538 s.
5. SYMBOLE duszy / Brigitte Brun, Ernst W. Pedersen, Marianne Runberg. – Warszawa : J. Santorski & Co Agencja Wydawn., 1995. – 219 s.
6. SKOTNICKA Gertruda
Literatura polska dla dzieci i młodzieży u progu nowego wieku. – Gdańsk : Wojew. Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku, 2000. – 61 s.
7. TRADYCJE narodowo-kulturowe w literaturze dla dzieci i młodzieży / red. Gertruda Skotnicka. – Warszawa : Stow. Bibliot. Polskich, 1996. – 107 s. – (Propozycje i Materiały; nr 7)
8. WALORY edukacyjne literatury dziecięcej / red. meryt. Jadwiga Chruścińska, Ewa Kubisz. – Warszawa : Centrum Ustawicznego Kształcenia Bibliotekarzy, 2000. – 103 s. : il.
9. ŻURAKOWSKI Bogusław
W świecie poezji dla dzieci. – Kraków : Impuls, 1999. – 135 s.

B. Artykuły

1. BOLEK Irena, Skotnicka Gertruda. Echa jesieni // *Nowe Książ.* – 1997. – 1997, nr 12, s. 75-76
Sesje naukowe poświęcone literaturze dla dzieci i młodzieży
2. BRZUCHOWSKA Zofia. Współczesna powieść dla dziewcząt, czyli baśniowe dziedzictwo // *Zesz. Nauk. WSP Rzesz.*, Hist. Lit. – 1999, s. 295-307
3. FRYCIE Stanisław. Czy literatura dla dzieci i młodzieży jest literaturą „osobną” // *Guliwer.* – 1999, nr 6, s. 73-75
4. GŁOGOWSKI Paweł. Z grzechotką i w masce // *Not. Wydaw.* 1997, nr 10, s. 15-16
Wydawnictwa dla dzieci
5. ISAKIEWICZ Lech. Kopciuszek między magią a ateizmem // *Arcana.* – 1997, nr 4, s. 60-70
6. LEBECKA Hanna. Sposób na przedszkolaka // *Nowe Książ.* – 1999, nr 2, s. 75-76
7. LESZCZYŃSKI Grzegorz. Dobry rok // *Nowe Książ.* – 2000, nr 5, s. 25-26
Nowości literatury dla dzieci i młodzieży
8. LESZCZYŃSKI Grzegorz. Poetyckie ścieżki folkloru // *Guliwer.* – 1998, nr 5, s. 11-13
Twórczość dla dzieci
9. LEWANDOWICZ Grażyna. Książki dla dzieci // *Not. Wydaw.* – 1997, nr 8, s. 18-19
10. MARJAŃSKA-CZERNIK Maria. Dokąd zmierza książka dla dzieci? // *Guliwer.* – 1999, nr 6, s. 60-62
11. NOWACKA Ewa. Wąż pożerający własny ogon // *Nowe Książ.* – 1997, nr 9, s. 58-59
Cykle wydawnicze dla dzieci i młodzieży
12. NOWACKA Ewa. Zabawianie najmłodszych – sprawa nieprosta // *Nowe Książ.* – 1999, nr 2, s. 73-74
Przegląd literatury dziecięcej
13. ROGOZIŃSKA-WICKERS Anna. Czarodziej Harry Potter: nowy światowy bestseller dla dzieci i dorosłych // *Polityka.* – 1999, nr 51, s. 56-57
14. SOL Ewa. Nowe wiersze // *Nowe Książ.* – 1999, nr 5, s. 70-71
Poetyckie wydawnictwa dla dzieci

15. ŚWIERCZYŃSKA-JELONEK Danuta. Tekstów pełna fura // Guliwer. – 1999, nr 3, s. 39-42
Nowe publikacje z serii „Książki Szczęśliwego Dzieciństwa” i „Biblioteczka Przedszkolaka”
16. TYLICKA Barbara. Szczęśliwe wyspy i Nibylandia // Guliwer. – 1999, nr 6, s. 4-8
17. TYLICKA Barbara. Trudne wybory // Nowe Książ. – 1999, nr 10, s. 69-70
Nowości literatury dla dzieci i młodzieży
18. WASILCZUK-AL.-JAWAHIRI Agnieszka. Dokąd prowadzi mleczna droga? // Guliwer. – 1997, nr 6, s. 7-13
Motywy oniryczne w twórczości dla dzieci i młodzieży
19. ZAJĄC Michał. Europejskie Sympozjum Literatury Dziecięcej // Guliwer. – 1998, nr 5, s. 40-42
20. (zb). Dzieciństwo i sacrum raz jeszcze // Guliwer. – 1999, nr 2, s. 49-50
II konferencja literacko-naukowa w Oświęcimiu

Urszula Bzdawka

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

STULECIE NAGRODY NOBLA

Początek nagrodzie dała ostatnia wola wynalazcy dynamitu Alfreda Nobla, w której postanowił odsetki od swego majątku (pod koniec życia szacowanego na 31,5 mln koron szwedzkich) przeznaczyć na najbardziej prestiżowe nagrody świata.

Nobel ustanowił pięć równorzędnych nagród w dziedzinie: fizyki, chemii, fizjologii lub medycyny, literatury oraz nagrodę pokojową. Dla realizowania testamentu powołano w 1900 roku szwedzko-norweską Fundację Noblowską z siedzibą w Sztokholmie. Nagrody w dziedzinie fizyki i chemii przyznaje Królewska Szwedzka Akademia Nauk, w dziedzinie fizjologii lub medycyny szwedzki Królewski Karoliński Instytut Medyczny, w dziedzinie literatury Akademia Szwedzka. O przyznaniu nagrody pokojowej decyduje Komitet Nobla parlamentu norweskiego. Aż do lat 60-tych laureatami pokojowej Nagrody Nobla (jedynej przyznawanej przez Norwegów a nie Szwedów) byli przede wszystkim politycy zaangażowani w przygotowywanie traktatów i kongresów pokojowych. Dopiero w następnych latach Komitet Noblowski uznał, że walka o prawa czło-

wieka i jego godność zasługuje również na wyróżnienie. Pokojową Nagrodę Nobla otrzymują nie tylko osoby prywatne ale także organizacje – Lekarze bez Granic, Międzynarodowy Czerwony Krzyż (3 razy), UNICEF, Siły Pokojowe ONZ itp.

Przyznawana od lat siedemdziesiątych Nagroda Nobla w dziedzinie ekonomii nie jest „prawdziwym” Noblem (w czasach w których żył Alfred Nobel, ekonomia nie była uznawana powszechnie za naukę). Przyznaje ją od 1969 roku Królewska Szwedzka Akademia Nauk a ufundował ją Centralny Bank Szwecji (Sveriges Riksbank) w 300 rocznicę swego powstania.

Alfred Nobel był zagorzałym miłośnikiem literatury, ustanowił nagrodę dla autora, który „w dziedzinie literatury napisze najwybitniejsze dzieło o tendencjach idealistycznych”. Jury nagrody literackiej stanowią członkowie Akademii Szwedzkiej. Prawo zgłaszania kandydatów mają członkowie akademii, zagraniczne instytucje literackie, profesorowie historii literatury i filologii światowych uniwersytetów, prezesi organizacji pisarskich oraz poprzedni laureaci.

W ciągu 100 lat (1901-2000) Nagrodą Nobla uhonorowano 774 laureatów. Często jedną nagrodą dzielili się 2–3 osoby, a do grona laureatów zalicza się także tych, którzy nie mogli (jak Borys Pasternak) lub nie chcieli (jak Jean Paul Sartre) przyjąć nagrody. Decyzje w sprawie noblowskiego wyróżnienia są nieodwracalne, chociaż czasami wywoływały zaskoczenie czy kontrowersje.

Wśród laureatów Nagrody Nobla znalazło się sześciu Polaków: Maria Skłodowska-Curie dwukrotnie, w 1903 roku w dziedzinie fizyki razem z mężem Piotrem Curie, w 1911 indywidualnie w dziedzinie chemii; Henryk Sienkiewicz (1905), Władysław. S. Reymont (1924), Czesław Miłosz (1980), Wisława Szymborska (1996) – w dziedzinie literatury; Lech Wałęsa (1983) – nagroda pokojowa.

Zestawienie bibliograficzne prezentuje osobę Alfreda Nobla, historię nagrody oraz jej laureatów. Zawiera opracowania książkowe z lat 1980-2001 oraz artykuły z ostatniego dziesięciolecia.

NAGRODY NOBLA – zagadnienia ogólne

1. BRONIAREK Zygmunt

Tajemnice Nagrody Nobla. – Warszawa : Krajowa Agencja Wydawnicza, 1987. – 190 s.

2. GADOMSKI Witold. Ekonomiści // G a z . W y b o r . – 1998, nr 96, dod. s. 22-26

3. GOSTOMCZYK Jerzy. Narodziny fundacji i przyznawanie nagród Alfreda Nobla // *Problemy*. – 1993, nr 1, s. 39-41
4. HAUSMAN Marzena. Kłopotliwy laur // *Wprost*. – 2000, nr 42, s. 104–105
5. JASZUŃSKI Frank
Alfred Nobel: Król dynamitu. – Warszawa : Philip Wilson Wydaw., 1995. – 210 s. tabl. : il., faks., fot.
6. KLIMOWICZ Jolanta. Bliższe i dalsze spotkania z laureatami nagrody Nobla: siedmioro wspaniałych // *Życie Warsz.* – 1995, nr 287/288, s. 6-7
Dot. Pablo Neruda, Gabriel Garcia Márquez, Alfonso Garcia Robles, Octavio Paz, Czesława Miłosz, Lech Wałęsa, Rigoberta Manchu Tum.
7. KRAJEWSKA Hanna. Archiwum Nobla // *Archeion*. – 1998, s. 195-198
8. MICHALSKA Anna. Trafione Noble: nauka // *Tyg. Solid*. – 2000, nr 42, s. 14
Laureaci 2000 roku.
9. NAGRODY Nobla 1999 // *Świat Nauki*. – 2000, nr 1, s. 8-11
10. NOBEL i laureaci fundacji. – Warszawa : TWP.ZG, 1987. – 57 s.
11. PUCHALSKA Bożena. Tajemnicze promienie X: nagroda Nobla ma 100 lat: jej pierwszym laureatem był Roentgen // *Wiad. Kult.* – 1995, nr 52/53, s. 22
Nagroda Nobla i jej pierwszy laureat – Roentgen.
12. RENNIE John, Wallich Paul, Yam Philip. Nagrody Nobla 1996 // *Świat Nauki*. – 1997, nr 3, s. 8-11
13. SIDOROWICZ Sergiusz. Nobel dla pokoju // *Wiedza i Życie*. – 2001, nr 3, s. 48-49
Omówienie pokojowej Nagrody Nobla.
14. SPECTER Michael. Obrachunki noblowskie: kto dostaje nagrodę a kto nie i dlaczego // *Forum*. – 1998, nr 44, s. 1, 16-17
15. SZOSTKIEWICZ Adam. Prawdziwy dynamit Alfreda Nobla // *Polityka*. – 2001, nr 11, dod. 18-20
Historia Nagrody Nobla.
16. URBANOWICZ Juliusz. Nobel wątpliwości: co decyduje o przyznaniu najbardziej prestiżowego wyróżnienia na świecie // *Wprost*. – 1999, nr 1, s. 74-75
17. ZAGÓRSKI Sławomir, Załoga Małgorzata T. Nagrody Nobla. – (Encyklopedia Nobel; cz. 1) // *Gaz. Wyb.* – 2000, nr 215, dod. Magazyn, s. 37-40
18. ŻYSZKIEWICZ Waldemar. Od afirmacji do de(kon)strukcji: rewizja Testamentu Alfreda Nobla // *Tyg. Solid*. – 1997, nr 43, s. 4-5

A. LITERACKIE NAGRODY NOBLA – laureaci, komentarze i omówienia

Wykaz laureatów

- 1901 René Sully Proudhomme (Francja)
- 1902 Theodor Mommsen (Niemcy)
- 1903 Björnstjerne Björnson (Norwegia)
- 1904 Frédéric Mistral (Francja). J. Echegaray Y Eizaguirre (Hiszpania)
- 1905 Henryk Sienkiewicz (Polska)
- 1906 Giosuè Carducci (Włochy)
- 1907 Rudyard Kipling (Wielka Brytania)
- 1908 Rudolph C. Eucken (Niemcy)
- 1909 Selma Lagerlöf (Szwecja)
- 1910 Paul von Heyse (Niemcy)
- 1911 Maurice Maeterlinck (Belgia)
- 1912 Gerhart Hauptmann (Niemcy)
- 1913 Rabindranath Tagore (Indie)
- 1914 nagrody nie przyznano
- 1915 Romain Rolland (Francja)
- 1916 C.G. Verner von Heidenstam (Szwecja)
- 1917 Karl A. Gjellerup, Henrik Pontoppidan (Dania)
- 1918 nagrody nie przyznano
- 1919 Carl F.G. Spitteler (Szwajcaria)
- 1920 Knut Hamsun (Norwegia)
- 1921 Anatole France (Francja)
- 1922 Jacinto Benavente y Martinez (Hiszpania)
- 1923 William Butler Yeats (Irlandia)
- 1924 Władysław Reymont (Polska)
- 1925 George Bernard Shaw (Wielka Brytania)
- 1926 Grazia Deledda (Włochy)
- 1927 Henri Bergson (Francja)
- 1928 Sigrid Undset (Norwegia)
- 1929 Thomas Mann (Niemcy)
- 1930 Sinclair Lewis (USA)
- 1931 Erik A. Karlfeldt (Szwecja)
- 1932 John Galsworthy (Wielka Brytania)
- 1933 Iwan Bunin (Rosja)
- 1934 Luigi Pirandello (Włochy)
- 1935 nagrody nie przyznano
- 1936 Eugene Gladstone O'Neill (USA)
- 1937 Roger Martin du Gard (Francja)

- 1938 Pearl S. Buck (USA)
1939 Frans E. Sillanpää (Finlandia)
1940-43 nagrody nie przyznano
1944 Johannes V. Jensen (Dania)
1945 Gabriela Mistral (Chile)
1946 Hermann Hesse (Szwajcaria)
1947 André Gide (Francja)
1948 Thomas S. Eliot (Wielka Brytania)
1949 William Faulkner (USA)
1950 Bertrand Russell (Wielka Brytania)
1951 Pär Lagerkvist (Szwecja)
1952 Francois Mauriac (Francja)
1953 sir Winston Churchill (Wielka Brytania)
1954 Ernest Hemingway (USA)
1955 Halldór K. Laxness (Islandia)
1956 Juan Ramon Jiménez (Hiszpania)
1957 Albert Camus (Francja)
1958 Borys Pasternak (Rosja)
1959 Salvatore Quasimodo (Włochy)
1960 Saint-John Perse (Francja)
1961 Ivo Andrić (Jugosławia)
1962 John Steinbeck (USA)
1963 Jorgos Seferis (Grecja)
1964 Jean-Paul Sartre (Francja)
1965 Michail Szołochow (Rosja)
1966 Samuel J. Agnon (Izrael), Nelly Sachs (Niemcy)
1967 Miguel Angel Asturias (Gwatemala)
1968 Yasunari Kawabata (Japonia)
1969 Samuel Beckett (Irlandia)
1970 Aleksander Sołżenicyn (Rosja)
1971 Pablo Neruda (Chile)
1972 Heinrich Böll (Niemcy)
1973 Patrick White (Związek Australijski)
1974 Eyvind Johnson i Harry E. Martinson (Szwecja)
1975 Eugenio Montale (Włochy)
1976 Saul Bellow (USA)
1977 Vicente Aleixandre (Hiszpania)
1978 Isaac Bashevis Singer (USA)
1979 Odyseas Elytis (Grecja)
1980 Czesław Miłosz (Polska)

- 1981 Elias Canetti (Wielka Brytania)
- 1982 Gabriel Garcia Márquez (Kolumbia)
- 1983 William Golding (Wielka Brytania)
- 1984 Jaroslav Seifert (Czechosłowacja)
- 1985 Claude Simon (Francja)
- 1986 Wole Soyinka (Nigeria)
- 1987 Josif Brodski (Rosja)
- 1988 Nadżib Mahfuz (Egipt)
- 1989 José Camilo Cela (Hiszpania)
- 1990 Octavio Paz (Meksyk)
- 1991 Nadine Gordimer (RPA)
- 1992 Derek Walcott (Wielka Brytania)
- 1993 Toni Morrison (USA)
- 1994 Kenzaburo Oe (Japonia)
- 1995 Seamus Heaney (Irlandia)
- 1996 Wisława Szymborska (Polska)
- 1997 Dario Fo (Włochy)
- 1998 José Saramago (Portugalia)
- 1999 Günter Grass (Niemcy)
- 2000 Gao Xingjian (Chiny)

Omówienia

1. ABNER Stefan. Z nordyckiej perspektywy: literacki Nobel 1997 uwagi czytelnika // *Kultura*. – 1997, nr 11, s. 93-99
2. ALEIXANDRE Vicente
Poeci nobliści 1901-1993: antologia / opr., aut., wyb. Andrzej Krzysztof Waśkiewicz; współaut. Jerzy Koperski; Vicente Aleixandre. – Warszawa : „Anagram”, 1994. – 349 s., portr. – (Antologie Poetyckie)
3. BILSKA Grażyna. Laureaci literackiej Nagrody Nobla: kalendarz rocznic 2001 // *Por. Bibliot.* – 2001, nr 3, s. dod. s. I-III
4. BŁAUT Sławomir. Nobel '99 Günter Grass // *Polonistyka*. – 1999, nr 10, s. 579-581
5. BURAS Piotr. Nobel '99: Klerkowie zdradzeni // *Prz. Polit.* – 1999, s. 164-166
Günter Grass
6. BURAS Piotr. Podskoki ślimaka // *Gaz. Wyb.* – 1999, nr 289 dod. s. III-IV
Günter Grass

7. BURCKHARDT Albert. Spalona walizka // *Polityka*. – 2000, nr 43, s. 92
Gao Xingjian
8. CYWIŃSKI Piotr. Przestrogi dobosza // *Wprost*. – 1999, nr 41, s. 104-105
Günter Grass
9. FAC Bolesław. Drażnił ogłupiałych i zarozumiałych // *Tyg. Powsz.* – 1999, nr 41, s. 12
Günter Grass
10. FIJAŁKOWSKI Tomasz. Nobel literacki dla Chin // *Tyg. Powsz.* – 2000, nr 43, s. 13
Gao Xingjian
11. GĘBUŚ Szymon. 100 lat literackiej Nagrody Nobla – próba bilansu // *Koniec Wieku*. – 2000, s. 56-59
12. GOŁĄB Monika. Prestiż, honor i milion dolarów: Nagrodzie Nobla nie może równać się żadne ze światowych literackich wyróżnień // *Życie*. – 2000, nr 240, s. 8
Historia Nagrody Nobla, zestawienie laureatów w dziedzinie literatury od 1975 r.
13. GOŁĘBIEWSKI Łukasz. Sumienie Niemiec // *Rzeczpospolita*. – 1999, nr 230, s. A 10
Günter Grass
14. GÓRNY Grzegorz
Leksykon literackich laureatów Nagrody Nobla. – [Kraków] : „Zebra”, 1993. – 231 s.; portr.
15. GRASS Günter. Nobel '99: Klerkowie zdradzeni // *Prz. Pol. Lit.* – 1999, nr 42, s. 164-166
16. GRASS Günter, Bratkowska Krystyna. „Ciąg dalszy nastąpi...” // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 305, s. 24-25, 27-28
Wykład z okazji otrzymania Nagrody Nobla
17. HONSA Norbert. Nagroda Nobla – sąd nad literaturą // *Zbliż. Pol. Niem.* – 1997, nr 3, s. 15-21
18. HONSA Norbert. Szyderczy chichot noblisty // *Prz. Tyg.* – 1999, nr 40, s. 14
Günter Grass
19. IKONOWICZ Mirosław. Komiczne misterium // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 43, s. 12-13
Dario Fo
20. JANION Maria. Rozkosz opowiadania // *Gaz. Wybor.* – 1999, nr 288, s. 16
Günter Grass

21. JASKUŁA Zdzisław. Nobel, Gross i „pankiszoteria” // *Tygiel Kult.* – 1999, nr 10/12, s. 5-9
Günter Grass
22. KALISZEWSKI Wojciech. Nobel dla Grassa // *Więź.* – 1999, nr 11, s. 3-4
Günter Grass
23. KAŁUŻYŃSKI Zygmunt. Zrób sobie sam Nobla!: najwyższa nagroda literacka stała się anachronizmem // *Polityka.* – 1996, nr 48, s. 51-52
Wisława Szymborska
24. KASAREŁŁO Lidia. Pielgrzym Gao Xingjian // *Więź.* – 2000, nr 11, s. 10-12
25. KIETRYS Alina. Gdańszczanin Grass // *Przegl. Tyg.* – 1999, nr 40, s. 15
Günter Grass
26. KOMOROWSKI Adam. Literacka Nagroda Nobla dla José Saramago // *Nowe Książ.* – 1998, nr 11, s. 1
27. KOMOROWSKI Adam. Po prostu radość: literacka nagroda Nobla dla Jose Saramago // *Zdanie.* – 1998, nr 1/4, s. 89-91
28. KOMOROWSKI Adam. Wokół literackiej Nagrody Nobla dla Dario Fo // *Zdanie.* – 1997, nr 3/4, s. 79-80
29. KOTT Jan. Mandaryni i błazen // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 272, s. 13
Dario Fo
30. KRZEMIŃSKI Adam. Nasz Grass // *Polityka.* – 1999, nr 41, s. 15
31. LITWORNIA Andrzej. Nobel dla goliarda // *Arkusz.* – 1997, nr 11, s. 1-2
Dario Fo
32. ŁUKOSZ Jerzy. Literacki Nobel '99 // *Twórczość.* – 2000, nr 1, s. 146-148
Günter Grass
33. MASŁOŃ Krzysztof. Pierwszy Chińczyk // *Rzeczpospolita.* – 2000, nr 240, s. A 10
34. MASŁOŃ Krzysztof. Prywatnym głosem: literacka Nagroda Nobla // *Rzeczpospolita.* – 2000, nr 241, s. D 3
35. NIM poznamy laureata: za kulisami literackiej Nagrody Nobla // *Forum.* – 1996, nr 40, s. 18
36. NOBEL '99 Günter Grass / tłum. Sławomir Blaut // *Polonistyka.* – 1999, nr 10, s. 579-581
37. NOWAKOWSKI Tadeusz. Literacka Nagroda Nobla w zagrożeniu // *Wiad. Kult.* – 1996, nr 39, s. 8
38. OD NOWA? // *Forum.* – 1997, nr 51/52, s. 20
Akademia Szwedzka – wybór nowego członka przynajmniej literackie Nagrody Nobla.

39. ORŁOWSKI Hubert. Berlin, w dzień po werdykcie Akademii Królewskiej // *Arkusz*. – 1999, nr 11, s. 17
Günter Grass
40. PERPIER Jean Louis. Komu Nobel?: jak pracuje jury najbardziej prestiżowej nagrody literackiej // *Forum*. – 1995, nr 43, s. 16, 20
O przyznawaniu nagrody Nobla w dziedzinie literatury
41. RISS Barbara. Twórcy, których trzeba znać: literatura // *Wiedza i Życie*. – 2001, nr 2, s. 45-49
Laureaci literackiej nagrody Nobla w 100-leciu
42. ROGUSKI Piotr. Literacki Nobel dla Güntera Grassa: po 20 latach oczekiwania... // *Mag. Lit.* – 1999, nr 10, s. 5-6
Günter Grass
43. SKOWRON Mirosław. Literacki płodozmian // *Tyg. Solid.* – 2000, nr 42, s. 15
Przyznawania literackiej nagrody Nobla
44. STARZYCKA M. Magdalena. O Nobel Portugues // *Tygiel. Kult.* – 1998, nr 11/12, s. 5-6
José Saramago
45. SZCZĘSNA Joanna. Literacki Nobel. – (Encyklopedia Nobel. cz. 2) // *Gaz. Wybór*. – 2000, nr 221, dod. Magazyn s. 29-32
46. SZEWCZYK Grażyna
Selma Lagerlöf – szwedzka laureatka nagrody Nobla. – Kielce : „Szumacher”, 1993. – 51 s. – (Spotkania z Literaturą)
47. SZYMAŃSKA Elżbieta. Nobel pomostowy // *Przegląd*. – 2000, nr 42, s. 13
Gao Xingjian
48. W CHWILĘ po Noblu / wypowiedzi. Magdalena Lubelska, Wojciech Ligeza; rozm. przepr. Anna Biłska // *Nauka i Przyszłość*. – 1996, nr 12, s. 3, 12
Wisława Szymborska
49. ZAWORSKA Helena. Noblista znikąd // *Wprost*. – 2000, nr 43, s. 110-111
Gao Xingjian

B. NOBEL ZA NAUKĘ

– FIZYKA

Wykaz laureatów

- 1901 Wilhelm Conrad Röntgen (Niemcy)
1902 H.A. Lorentz i P. Zeeman (Holandia)

- 1903 A.H. Becquerel (Francja), P. Curie (Francja) i Maria Skłodowska-Curie (Francja)
- 1904 lord J.W. Strutt Rayleigh (Wlk. Brytania)
- 1905 Philipp Eduard Anton von Lenard (Niemcy)
- 1906 sir Joseph John Thomson (Wlk. Brytania)
- 1907 Albert Abraham Michelson (USA)
- 1908 Gabriel Lippmann (Francja)
- 1909 Guglielmo Marconi (Włochy) i Karl Ferdinand Braun (Niemcy)
- 1910 Johannes Diderik Van der Waals (Holandia)
- 1911 Wilhelm Wien (Niemcy)
- 1912 Nils Gustaf Dalén (Szwecja)
- 1913 Heike Kamerlingh-Onnes (Holandia)
- 1914 Max von Laue (Niemcy)
- 1915 sir W.H. Bragg i W.L. Bragg (Wlk. Brytania)
- 1916 nie przyznano nagrody
- 1917 Charles Glover Barkla (Wlk. Brytania)
- 1918 Max Karl Ernst Ludwig Planck (Niemcy)
- 1919 Johannes Stark (Niemcy)
- 1920 Charles Edouard Guillaume (Francja)
- 1921 Albert Einstein (Niemcy)
- 1922 Niels Henrik David Bohr (Dania)
- 1923 Robert Andrews Millikan (USA)
- 1924 Karl Manne Georg Siegbahn (Szwecja)
- 1925 James Franck i Gustav L. Hertz (Niemcy)
- 1926 Jean Baptiste Perrin (Francja)
- 1927 Arthur Holly Compton (USA) i Charles Th. Rees Wilson (Wlk. Brytania)
- 1928 Owen Willans Richardson (Wlk. Brytania)
- 1929 prince Louis-Victor P.R. de Broglie (Francja)
- 1930 sir Chandrasekhara Venkata Raman (Indie)
- 1931 nagrody nie przyznano
- 1932 Werner Carl Heisenberg (Niemcy)
- 1933 Erwin Schrödinger (Austria) i Paul Adrien Maurice Dirac (Wlk. Brytania)
- 1934 nagrody nie przyznano
- 1935 James Chadwick (Wlk. Brytania)
- 1936 V.F. Hess (Austria) i C.D. Anderson (USA)
- 1937 C.J. Davisson (USA), G. Paget Thomson (Wlk. Brytania)
- 1938 Enrico Fermi (Włochy)
- 1939 Ernest Orlando Lawrence (USA)

- 1940-42 nagrody nie przyznano
- 1943 Otto Stern (USA)
- 1944 Isidor Isaac Rabi (USA)
- 1945 Wolfgang Pauli (Szwajcaria)
- 1946 Percy Williams Bridgman (USA)
- 1947 sir Edward Victor Appleton (Wlk. Brytania)
- 1948 Patrick M. Stuart Blackett (Wlk. Brytania)
- 1949 Hideki Yukawa (Japonia)
- 1950 Cecil Frank Powell (Wlk. Brytania)
- 1951 sir John Douglas Cockcroft (Wlk. Brytania) i Ernest Thomas Sinton Walton (Irlandia)
- 1952 Felix Bloch i Edward Mills Purcell (USA)
- 1953 Frits (Frederik) Zernike (Holandia)
- 1954 Max Born i Walther Bothe (Niemcy)
- 1955 Willis E. Lamb i Polykarp Kusch (USA)
- 1956 W.B. Shockley, J. Bardeen, W.H. Brattain (USA)
- 1957 Chen Ning Yang i Tsung-Dao Lee (USA)
- 1958 P. Czerenkow, Ilja Frank, Igor Tamm (ZSRR)
- 1959 Emilio G. Segré, Owen Chamberlain (USA)
- 1960 Donald Arthur Glaser (USA)
- 1961 R. Hofstadter (USA), R.L. Mössbauer (Niemcy)
- 1962 Lew Landau (ZSRR)
- 1963 Eugene P. Wigner (USA), M. Goeppert-Mayer i J. Hans D. Jensen (Niemcy)
- 1964 Charles Hard Townes (USA), Mikołaj Basow, Aleksander Prochorow (ZSRR)
- 1965 Shin'ichiro Tomonaga (Japonia), Julian Schwinger, Richard Ph. Feynman (USA)
- 1966 Alfred Kastler (Francja)
- 1967 Hans Albrecht Bethe (USA)
- 1968 Luis Walter Alvarez (USA)
- 1969 Murray Gell-Mann (USA)
- 1970 Hannes Olof Gösta Alfvén (Szwecja) i Louis Eugene Félix Néel (Francja)
- 1971 Dennis Gabor (Wlk. Brytania)
- 1972 John Bardeen, Leon Neil Cooper, John Robert Schrieffer (USA)
- 1973 Leo Esaki, Ivar Giaever (USA), Brian David Josephson (Wlk. Brytania)
- 1974 sir M. Ryle, Antony Hewish (Wlk. Brytania)

- 1975 Aage Niels Bohr, Ben Roy Mottelson (Dania), Leo James Rainwater (USA)
- 1976 B. Richter, S. Chao Chung Ting (USA)
- 1977 Philip Warren Anderson (USA), sir Nevill Francis Mott (Wlk. Brytania) i John Hasbrouck Van Vleck (USA)
- 1978 Piotr Kapica (ZSRR), Arno Allan Penzias (USA), i Robert Woodrow Wilson (USA)
- 1979 Sheldon Lee Glashow, Steven Weinberg (USA), Abdus Salam (Pakistan)
- 1980 James W. Cronin, Val L. Fitch (USA)
- 1981 Nicolaas Bloembergen, Arthur L. Schawlow (USA), Kai M. Siegbahn (Szwecja)
- 1982 Kenneth G. Wilson (USA)
- 1983 S. Chandrasekhar i W.A. Fowler (USA)
- 1984 Carlo Rubbia (Włochy) i Simon van der Meer (Holandia)
- 1985 Klaus von Klitzing (RFN)
- 1986 Ernst Ruska (RFN), Gerd Binnig (RFN) i Heinrich Rohrer (Szwajcaria)
- 1987 J.G. Bednorz (RFN), K.A. Müller (Szwajcaria)
- 1988 Leon M. Lederman, Melvin Schwartz, Jack Steinberger (USA)
- 1989 N.F. Ramsey, H.G. Dehmelt (USA), W. Paul (RFN)
- 1990 Jerome I. Friedman, Henry W. Kendall (USA), Richard E. Taylor (Kanada)
- 1991 Pierre Gilles de Gennes (Francja)
- 1992 Georges Charpak (Francja)
- 1993 Russell A. Hulse, Joseph H. Taylor Jr. (USA)
- 1994 B.N. Brockhouse (Kanada) i C.G. Shull (USA)
- 1995 Martin L. Perl, Frederick Reines (USA)
- 1996 David M. Lee, Douglas D. Osheroff i Robert C. Richardson (USA)
- 1997 Steven Chu, William D. Phillips (USA), Claude Cohen-Tannoudji (Francja)
- 1998 R.B. Laughlin, D.C. Tsui (USA), H.L. Störmer (Niemcy)
- 1999 Gerardus't Hooft, M.J.G. Veltman (Holandia)
- 2000 Žores I. Alferow, Herbert Kroemer, Jack K. Kilby (USA)

Omówienia

1. CHANKOWSKI Piotr Henryk. Nagroda Nobla z fizyki 1999 // *Post. Fiz.* – 2000, z. 1, s. 49-52
Gerardus't Hooft, Martinus J.G. Veltman

2. CHUDZIŃSKI Kazimierz
Noblista ze Strzelna. – [Strzelno] : Towarzystwo Miłośników Miasta Strzelna, 2000. – 92 s.; il., nuty
Albert Abraham Michelson
3. CIEŚLIŃSKI Piotr, Jamkowski Marcin, Zagórski Sławomir. Nagrody z fizyki: nagrody z chemii. – (Encyklopedia Nobel; cz. 3) // G a z . W y b . – 2000, nr 233, dod. Magazyn s. 25-28
4. CIEŚLIŃSKI Piotr. Po pół nagrody za półprzewodniki: Nobel dla fizyków – elektroników // G a z . W y b . – 2000, nr 238, s. 16
Żores I. Alferow, Herbert Kroemer oraz Jack K. Kilby
5. CIEŚLIŃSKI Piotr. Pułapka na atomy // G a z . W y b . – 1997, nr 242, s. 12
Steven Chu, Claude Cohen-Tannoudji, William Phillips
6. CIEŚLIŃSKI Piotr. Usunęli nieskończoność z rachunków: Nobel z fizyki 1999 // G a z . W y b . – 1999, nr 240, s. 14
Martinus J.G. Veltman, Gerardus't Hooft
7. DIETL Tomasz. Nagroda z fizyki // P o s t . F i z . – 1999, z. 1, s. 49-50
Robert B. Laughlin, Horst L. Strömer i Daniel C. Tsui
8. DRAGON Roman
Laureaci nagrody Nobla w dziedzinie fizyki: informator biograficzny. – Opole : WSI, 1990. – 129 s.
9. DRAGON Roman
Laureaci nagrody Nobla w dziedzinie fizyki 1901-1992: informator biograficzny. – Wyd. 2 popr. i rozszerz. – Opole : WSI, 1993. – 145 s., fot., portr.
10. GIBBS W. Wayt, Nemecek Sasha, Stix Gary. Nagroda Nobla 1998 // Ś w i a t N a u k i . – 1999, nr 2, s. 8-11
Laughlin Robert W.
11. GREINER Piotr
Maria Goppert-Mayer: katowicka laureatka Nagrody Nobla. – Katowice : Towarzystwo Zachęty Kultury, 1992. – 40 s. tabl.; fot., portr.
12. GREINER Piotr. Noblista z Chorzowa // Ś l ą s k . – 1997, nr 2, s. 17-19
Knut Alder
13. GREINER Piotr. Noblista z Nysy // Ś l ą s k . – 1998, nr 10, s. 48/49
Konrad Emil Bloch
14. GREINER Piotr
Otto Stern (1888-1969): noblista z Żor. – Katowice : Towarzystwo Zachęty Kultury, 1994. – 33 s.; faks., fot.
15. HOFFMANN Klaus
Wina i odpowiedzialność: Otto Hahn: konflikty uczonego. – Warszawa : Wydaw. Naukowo-Techniczne, 1997. – 272 s. tabl.; faks., fot., portr.

16. JAMIOŁKOWSKI Adam. Podstawy rewolucji informacyjnej: Nagrody Nobla fizyka: za osiągnięcia w dziedzinie półprzewodników heterostrukturnych i za wkład w wynalezienie układu scalonego // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 238, s. A 12
I. Alferow, H. Kroemer oraz J.K. Kilby
17. KAJZAR Franciszek. Bardzo zimne atomy // *Wiad. Kult.* – 1997, nr 50, s. 9
Steven Chu, Claude Cohen-Tannoudji, William Phillips

– CHEMIA

Wykaz laureatów

- 1901 Jacobus Henricus van't Hoff (Holandia)
1902 Hermann Emil Fischer (Niemcy)
1903 Svante August Arrhenius (Szwecja)
1904 sir William Ramsay (Wlk. Brytania)
1905 Johann F.W.A. von Baeyer (Niemcy)
1906 Henri Moissan (Francja)
1907 Eduard Buchner (Niemcy)
1908 Ernest Rutherford (Wlk. Brytania)
1909 Wilhelm Ostwald (Niemcy)
1910 Otto Wallach (Niemcy)
1911 Maria Skłodowska-Curie (Francja)
1912 Victor Grignard i Paul Sabatier (Francja)
1913 Alfred Werner (Szwajcaria)
1914 Theodore William Richards (USA)
1915 Richard Martin Willstätter (Niemcy)
1916-17 nagrody nie przyznano
1918 Fritz Haber (Niemcy)
1919 nagrody nie przyznano
1920 Walther Hermann Nernst (Niemcy)
1921 Frederick Soddy (Wlk. Brytania)
1922 Francis William Aston (Wlk. Brytania)
1923 Fritz Pregl (Austria)
1924 nagrody nie przyznano
1925 Richard Adolf Zsigmondy (Niemcy)
1926 Theodor Svedberg (Szwecja)
1927 Heinrich Otto Wieland (Niemcy)
1928 Adolf Otto Reinhold Windaus (Niemcy)

- 1929 Arthur Harden (Wlk. Brytania), Hans K.A.S. von Euler-Chelpin (Szwecja)
- 1930 Hans Fischer (Niemcy)
- 1931 Carl Bosch i Friedrich Bergius (Niemcy)
- 1932 Irving Langmuir (USA)
- 1933 nagrody nie przyznano
- 1934 Harold Clayton Urey (USA)
- 1935 Frédéric Joliot i Irène Joliot-Curie (Francja)
- 1936 Petrus J.W. Debye (Holandia)
- 1937 Walter Norman Haworth (Wlk. Brytania) i Paul Karrer (Szwajcaria)
- 1938 Richard Kuhn (Niemcy)
- 1939 A.F.J. Butenandt (Niemcy), L. Ružička (Szwajcaria)
- 1940-42 nagrody nie przyznano
- 1943 George de Hevesy (Węgry)
- 1944 Otto Hahn (Niemcy)
- 1945 Artturi Ilmari Virtanen (Finlandia)
- 1946 James B. Sumner, John H. Northrop, Wendell M. Stanley (USA)
- 1947 sir Robert Robinson (Wlk. Brytania)
- 1948 Arne Wilhelm Kaurin Tiselius (Szwecja)
- 1949 William Francis Giaque (USA)
- 1950 Otto P.H. Diels, Kurt Alder (Niemcy)
- 1951 Edwin M. McMillan, Glenn T. Seaborg (USA)
- 1952 Archer J.P. Martin, Richard L. Millington Syngé (Wlk. Brytania)
- 1953 Hermann Staudinger (Niemcy)
- 1954 Linus Carl Pauling (USA)
- 1955 Vincent du Vigneaud (USA)
- 1956 sir Cyril Norman Hinshelwood (Wlk. Brytania), Nikołaj Semenow (ZSRR)
- 1957 Lord Alexander R. Todd (Wlk. Brytania)
- 1958 Frederick Sanger (Wlk. Brytania)
- 1959 Jaroslav Heyrovsky (Czechosłowacja)
- 1960 Willard Frank Libby (USA)
- 1961 Melvin Calvin (USA)
- 1962 Max F. Perutz, John C. Kendrew (Wlk. Brytania)
- 1963 Karl Ziegler (Niemcy), Giulio Natta (Włochy)
- 1964 Dorothy Crowfoot-Hodgkin (Wlk. Brytania)
- 1965 Robert Burns Woodward (USA)
- 1966 Robert S. Mulliken (USA)
- 1967 Manfred Eigen (RFN), Ronald G. Wreyford Norrish, George Porter (Wlk. Brytania)

- 1968 Lars Onsager (USA)
1969 Derek H.R. Barton (Wlk. Brytania) i Odd Hassel (Norwegia)
1970 Luis F. Leloir (Argentyna)
1971 Gerhard Herzberg (Kanada)
1972 Christian B. Anfinsen (USA), Stanford Moore i William H. Stein (USA)
1973 Ernst Otto Fischer (RFN) i Geoffrey Wilkinson (Wlk. Brytania)
1974 Paul J. Flory (USA)
1975 sir John Warcup Cornforth (Wlk. Brytania), Vladimir Prelog (Szwajcaria)
1976 William Lipscomb (USA)
1977 Ilya Prigogine (Belgia)
1978 Peter D. Mitchell (Wlk. Brytania)
1979 Herbert C. Brown (USA) i Georg Willig (RFN)
1980 Paul Berg (USA), Walter Gilbert (USA) i Frederick Sanger (Wlk. Brytania)
1981 Kenichi Fukui (Japonia) i Roald Hoffmann (USA)
1982 sir Aaron Klug (Wlk. Brytania)
1983 Henry Taube (USA)
1984 Robert Bruce Merrifield (USA)
1985 Herbert A. Hauptman i Jerome Karle (USA)
1986 Dudley R. Herschbach (USA), Yuan T. Lee (USA) i John C. Polanyi (Kanada)
1987 Donald J. Cram (USA), Jean-Marie Lehn (Francja) i Charles J. Pedersen (USA)
1988 Johann Deisenhofer (RFN), Robert Huber (RFN) i Hartmut Michel (RFN)
1989 Sidney Altman (Kanada) i Thomas R. Cech (USA)
1990 Elias James Corey (USA)
1991 Richard R. Ernst (Szwajcaria)
1992 Rudolph A. Marcus (USA)
1993 Kary B. Mullis (USA), Michael Smith (Kanada)
1994 George A. Olah (USA)
1995 Paul J. Crutzen (Holandia), Mario J. Molina (USA) i F. Sherwood Rowland (USA)
1996 Robert F. Curl Jr. (USA), Richard E. Smalley (Wlk. Brytania) i Harold W. Kroto (USA)
1997 Paul D. Boyer (USA), John E. Walker (Wlk. Brytania) i Jens C. Skou (Dania)
1998 Walter Kohn (USA), John A. Pople (Wlk. Brytania)
1999 Ahmed.H. Zewail (Egipt)
2000 Alan J. Heeger, Alan MacDiarmid, Hideki Shirakawa (USA)

Omówienia

1. GADOMSKI Wojciech. Nagroda Nobla 1999 z chemii // *Post. Fiz.* – 2000, nr 2, s. 106-107
Ahmed Zewail
2. GLIŃSKI Jacek. Nobel 1996 w dziedzinie chemii // *Wiad. Chem.* – 1997, nr 3/4, s. 111-123
Robert F. Curl, Harold W. Kroto, Richard E. Smalley
3. JAMKOWSKI Marcin. Plastik przewodnik // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 238, s. 18
Alan J. Heeger, Alan MacDiarmid, Hideki Shirakawa (USA)
4. KAROLKIEWICZ Marek. Noble dzielone na trzech // *Przegląd.* – 2000, nr 42, s. 23
Laureaci 2000 z dziedzin fizjologii i medycyny, fizyki i chemii
5. PRON Adam. Plastikowy drut // *Polityka.* – 2000, nr 51, s. 96-97
Alan J. Heeger, Alan MacDiarmid, Hideki Shirakawa – laureaci nagrody Nobla w dziedzinie chemii
6. REJDYCH Jerzy. Nagroda Nobla '96 w dziedzinie chemii // *Chemia w Szk.* – 1997, nr 5, s. 280-282
Robert F. Curl, Richard E. Smalley, Harold W. Kroto
7. SADLEJ Joanna. Nagroda Nobla z chemii // *Post. Fiz.* – 1998, z. 1, s. 51-52
Walter Kohn, John A. Pople
8. WIŚNIEWSKI Albin. Nagroda Nobla za rok 1998 – nowe metody w teoretycznych badaniach właściwości molekuł i przebiegu reakcji chemicznych // *Chemia w Szk.* – 1999, nr 5, s. 259-263

– MEDYCYNĄ I FIZJOLOGIA

Wykaz laureatów

- 1901 Emil Adolf von Behring (Niemcy)
- 1902 Ronald Ross (Wlk. Brytania)
- 1903 Niels Ryberg Finsen (Dania)
- 1904 Iwan Piotrowicz Pawłow (Rosja)
- 1905 Robert Koch (Niemcy)
- 1906 Camillo Golgi (Włochy) i Santiago Ramon y Cajal (Hiszpania)
- 1907 Charles Louis Alphonse Laveran (Francja)
- 1908 Ilya Iljicz Miecznikow (Rosja) i Paul Ehrlich (Niemcy)
- 1909 Emil Theodor Kocher (Szwajcaria)
- 1910 Albrecht Kossel (Niemcy)

- 1911 Allvar Gullstrand (Szwecja)
- 1912 Alexis Carrel (Francuz z USA)
- 1913 Charles Robert Richet (Francja)
- 1914 Robert Bárány (Austria)
- 1915-18 nagrody nie przyznawano
- 1919 Jules Bordet (Belgia)
- 1920 Schack August Steenberg Krogh (Dania)
- 1921 nagrody nie przyznano
- 1922 Archibald Vivian Hill (Wlk. Brytania) i Olto Fritz Meyerhof (Niemcy)
- 1923 Frederick Grant Banting (Kanada) i John James Richard Macleod (Szkot z Konady)
- 1924 Willem Einthoven (Holandia)
- 1925 nagrody nie przyznano
- 1926 Johannes Andreas Grib Fibiger (Dania)
- 1927 Julius Wagner-Jauregg (Austria)
- 1928 Charles Jules Henri Nicolle (Francja)
- 1929 Christiaan Eijkman (Holandia) i sir Frederick Gowland Hopkins (Wlk. Brytania)
- 1930 Karl Landsteiner (Austria)
- 1931 Otto Heinrich Warburg (Niemcy)
- 1932 sir Charles Scott Sherrington i Edgar Douglas Adrian (Wlk. Brytania)
- 1933 Thomas Hunt Morgan (USA)
- 1934 George Hoyt Whipple, George Richards Minot i William Parry Murphy (USA)
- 1935 Hans Spemann (Niemcy)
- 1936 sir Henry Hallet Dale (Wlk. Brytania) i Otto Loewi (Niemiec z Austrii)
- 1937 Albert von Szent-Györgyi Nagyrápolt (Węgry)
- 1938 Corneille Jean-Francois Heymanns (Belgia)
- 1939 Gerhard Domagk (Niemcy)
- 1940-42 nagrody nie przyznawano
- 1943 Henrik Carl Peter Dam (Dania) i Edward Adelbert Doisy (USA)
- 1944 Joseph Erlanger (USA) i Herbert Spencer Gasser (USA)
- 1945 sir Alexander Fleming (Wlk. Brytania), Ernst Boris Chain (Niemiec z Wlk. Brytanii) i sir Howard Walter Florey (Wlk. Brytania)
- 1946 Hermann Joseph Müller (USA)
- 1947 Carl Ferdinand Cori (Czech z USA), Gerthy Theresa Radnitz-Cori (Czeszka z USA) i Bernardo Alberto Houssay (Argentyna)
- 1948 Paul Hermann Müller (Szwajcaria)

- 1949 Walter Rudolf Hess (Szwajcaria) i Antonio Caetano De Abreu Freire Egas Moniz (Portugalia)
- 1950 Edward Calvin Kendall (USA), Tadeusz Reichstein (Szwajcaria) i Philip Showalter Hench (USA)
- 1951 Max Theiler (z RPA, USA)
- 1952 Selman Abraham Waksman (USA)
- 1953 Hans Adolf Krebs (Niemiec z Wlk. Brytanii) i Fritz Albert Lipmann (Niemiec z USA)
- 1954 John Franklin Enders (USA), Thomas Huckle Weller (USA) i Frederick Chapman Robbins (USA)
- 1955 Axel Hugo Theodor Theorell (Szwecja)
- 1956 André Frédéric Cournand (Francuz z USA), Werner Forssmann (Niemcy) i Dickinson W. Richards (USA)
- 1957 Daniel Bovet (Szwajcar z Włoch)
- 1958 George Wells Beadle (USA), Edward Lawrie Tatum (USA) i Joshua Lederberg (USA)
- 1959 Severo Ochoa (Hiszpan z USA) i Arthur Kornberg (USA)
- 1960 sir Frank Macfarlane Burnet (Zw. Australijski) i Peter Brian Medawar (Wlk. Brytania)
- 1961 Georg von Békésy (Węgier z USA)
- 1962 Francis Harry Compton Crick (Wlk. Brytania), James Dewey Watson (USA), Maurice Hugh Frederick Wilkins (Wlk. Brytania)
- 1963 sir John Carew Eccles (Zw. Australijski), Alan Lloyd Hodgkin (Wlk. Brytania) i Andrew Fielding Huxley (Wlk. Brytania)
- 1964 Konrad Bloch (Niemiec z USA) i Feodor Lynen (Niemcy)
- 1965 Francois Jacob (Francja), André Lwoff (Francja) i Jacques Monod (Francja)
- 1966 Peyton Rous (USA) i Charles Brenton Huggins (USA)
- 1967 Ragnar Granit (Szwajcaria), Haldan Keffer Hartline (USA) i George Wald (USA)
- 1968 Robert W. Holley, Har Gobind Khorana i Marshall W. Nirenberg (USA)
- 1969 Max Delbrück, Alfred D. Hershey i Salvador E. Luria (USA)
- 1970 sir Bernard Katz (Wlk. Brytania), Ulf von Euler (Szwajcaria) i Julius Axelrod (USA)
- 1971 Earl W. Sutherland Jr. (USA)
- 1972 Gerald M. Edelman (USA) i Rodney R. Porter (Wlk. Brytania)
- 1973 Karl von Frisch (Austria), Konrad Lorenz (Austria) i Nikolaas Tinbergen (Holandia)

- 1974 Albert Claude (Belgia), Christian de Duve (USA) i George E. Palade (USA)
- 1975 David Baltimore, Renato Dulbecco i Howard Martin Temin (USA)
- 1976 Baruch S. Blumberg i D. Carleton Gajdusek (USA)
- 1977 Roger Guillemin, Andrew V. Schally i Rosalyn Yalow (USA)
- 1978 Werner Arber (Szwajcaria), Daniel Nathans i Hamilton O. Smith (USA)
- 1979 Allan M. Cormack (USA), Godfrey N. Hounsfield (Wlk. Brytania)
- 1980 Baruj Benacerraf (USA), Jean Dausset (Francja) i George D. Snell (USA)
- 1981 Roger W. Sperry, David H. Hubel (USA) i Torsten N. Wiesel (Szwecja)
- 1982 Sune K. Bergström, Bengt I. Samuelsson (Szwecja) i John R. Vane (Wlk. Brytania)
- 1983 Barbara McClintock (USA)
- 1984 Niels K. Jerne (Dania), Georges J.F. Köhler (RFN) i César Milstein (Argentyna)
- 1985 Michael S. Brown i Joseph L. Goldstein (USA)
- 1986 Stanley Cohen (USA) i Rita Levi-Montalcini (Włochy)
- 1987 Susumu Tonegawa (Japonia)
- 1988 sir James W. Black (Wlk. Brytania), Gertrude B. Elion i George H. Hitchings (USA)
- 1989 J. Michael Bishop i Harold E. Varmus (USA)
- 1990 Joseph E. Murray i E. Donnall Thomas (USA)
- 1991 Erwin Neher i Bert Sakmann (Niemcy)
- 1992 Edmond H. Fischer i Edwin G. Krebs (USA)
- 1993 Richard J. Roberts (Wlk. Brytania) i Philip A. Sharp (USA)
- 1994 Alfred G. Gilman i Martin Rodbell (USA)
- 1995 Edward B. Lewis (USA), Christiane Nüsslein-Volhard (Niemcy) i Eric F. Wieschaus (USA)
- 1996 Peter C. Doherty (USA) i Rolf M. Zinkernagel (Szwajcaria)
- 1997 Stanley B. Prusiner (USA)
- 1998 Robert F. Furchgott, Louis J. Ignarro i Ferid Murad (USA)
- 1999 Günter Blobel (USA)
- 2000 Paul Greengard, Eric Kandel, Arvid Carlsson (Kraj????)

Omówienia

1. GRYGLEWSKI Ryszard. Nagroda Nobla dla tlenu azotu // *Med. Dydaktyk. Wychow.* – 1999, nr 1/2, s. 12-15
Robert F. Furchgott, Louis J. Ignarro, Ferid Murad

2. KASTORY Bożena. Nobel wątpliwości // *Wprost*. – 1997, nr 42, s. 78-79
Prusiner Stanley B.
3. KASTORY Bożena. Od dopaminy do Internetu: nagrody Nobla 2000 za dokonania w medycynie i naukach ścisłych // *Wprost*. – 2000, nr 43, s. 86, 88
Laureaci 2000 roku: Paul Greengard, Eric Kandel, Arvid Carlsson
4. KASTORY Bożena. Triumf rozumu: Nobel '99 w medycynie, fizyce i chemii // *Wprost*. – 1999, nr 43. s. 82-83
Günter Blobel, Martinus J.G. Veltman, Gerardus't Hooft, Ahmed Zewail
5. KOJ Aleksander. Wielkie odkrycia w naukach biologicznych i medycznych XX wieku wyróżnione nagrodami Nobla // *Kosmos*. – 2000, nr 3, s. 327-333
6. LATINI J. Kogo społeczność biologów typowała do Nobla 1998? // *Wszelch świat*. – 1998, z. 12, s. 265-267
Kandydaci z dziedziny medycyny
7. PŁYTYCZ Barbara. Nobel 1996 w dziedzinie medycyny // *Wszelch świat*. – 1997, z. 1, s. 14-16
Doherty Peter C.
8. ZAGÓRSKI Sławomir, Załoga Małgorzata T. Nobliści z dziedziny medycyny. – (Encyklopedia Nobel; cz. 1) // *Gaz. Wyb.* – 2000, nr 215, dod. Magazyn s. 39-40

.. EKONOMIA

Wykaz laureatów

- 1969 R. Frisch, (Norwegia), J. Tinbergen (Holandia)
- 1970 Paul Samuelson (USA)
- 1971 Simon Kuznets (USA)
- 1972 J. Hicks (Wlk. Brytania), K. Arrow (USA)
- 1973 Wassily Leontief (USA)
- 1974 F. von Hayek (Wlk. Brytania), G. Myrdal (Szwecja)
- 1975 T. Koopmans (USA), L. Kantorowicz (ZSRR)
- 1976 Milton Friedman (USA)
- 1977 J. Meade (Wlk. Brytania), B. Ohlin (Szwecja)
- 1978 Herbert Simon (USA)
- 1979 A. Lewis (Wlk. Brytania), T. Schultz (USA)
- 1980 Lawrence R. Klein (USA)
- 1981 James Tobin (USA)
- 1982 George Stigler (USA)

- 1983 Gerard Debreu (USA)
1984 Richard Stone (Wlk. Brytania)
1985 Franco Modigliani (USA)
1986 James Buchanan (USA)
1987 Robert Solow (USA)
1988 Maurice Allais (Francja)
1989 Trygve Haavelmo (Norwegia)
1990 W. Sharpe, M. Miller, H. Markowicz (USA)
1991 Ronald Coase (USA)
1992 Gary Becker (USA)
1993 R. Fogel, D. North (USA)
1994 J. Nash, J. Harsanyi, (USA), R. Selten (Niemcy)
1995 Robert Lucas (USA)
1996 J. Mirrlees (Wlk. Brytania), W. Vickrey (Kanada)
1997 Robert Merton, Myron Scholes (USA)
1998 Amartya Sen (Indie)
1999 Robert A. Mundell (Kanada)
2000 Daniel L. McFadden, James J. Heckman (USA)

Omówienia

1. BAUMGARTEN Karol. Nagroda Nobla dla lewicowego ekonomisty // *Kultura*. – 1998, nr 12, s. 46-55
Dot. Amartya Sen
2. CZAJA Stanisław. Dylematy ekonometrii: najmłodszy Nobel – 2000 // *Prz. Tech.* – 2000, nr 49, s. 10-11
Sylwetki noblistów: James J. Heckman, Daniel L. McFadden
3. CZAJA Stanisław. Ekonomia poaży: najmłodszy Nobel // *Prz. Tech.* – 2000, nr 2/3, s. 13
Robert Aleksander Mundell
4. CZAJA Stanisław. Etyczna ekonomia // *Prz. Tech.* – 1999, nr 2, s. 20
Amartya Sen
5. CZAJA Stanisław. Wzór wart nagrody: najmłodszy Nobel // *Prz. Tech.* – 1998, nr 7, s. 13
Robert C. Merton, Myron S. Scholes
6. E.M. Nobel z ekonomii // *Nowe Życie Gosp.* – 1999, nr 43, s. 26
Robert A. Mundell
7. HAUSMAN Marzena. Mierzenie jednostki // *Wprost*. – 2000, nr 43, s. 46
Daniel L. McFadden, James J. Heckman (USA)

8. JACOBI Ivo. Ekonomiczny Nobel '97: Korespondencja ze Sztokholmu // *Nowe Życie Gosp.* – 1997, nr 51/52, s. 18-19
Robert C. Merton, Myron S. Scholes
9. KOWALIK Tadeusz. Amartya Sen: Nobel za badania nad nierównościami // *Zdanie.* – 1998, nr 1/4, s. 82-86
10. LAUREACI nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii / red. Zbigniew Matkowski; współaut. Bogusław Czarny. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1991. – 314 s.
11. LEŚNIEWSKA Zofia. Anatomia ubóstwa : Nobel z ekonomii dla Amartya Sena // *Wprost.* – 1998, nr 43, s. 49
12. LUTKOWSKI Karol. Robert Mundell – laureatem Nobla roku 1999 // *Nowe Życie Gosp.* – 1999, nr 44, s. 19-20
13. ŁODYŃSKI Andrzej. Nobel dla ubogich: Amartya Kumar Sen laureatem nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii // *Tyg. Powsz.* – 1998, nr 43, s. 7
14. M.K. Nobliści z ekonomii: J.I. Heckman i D.L. McFadden // *Nowe Życie Gosp.* – 2000, nr 43, s. 13
15. MOŻEJKO Eugeniusz. Genialny wzór // *Życie Gosp.* – 1997, nr 28, s. 48
Robert C. Merton, Myron S. Scholes
16. NIKLEWICZ Konrad, Gadomski Witold. Nagrody z ekonomii. - (Encyklopedia Nobel; cz. 4) // *Gaz. Wyb.* – 2000, nr 239, dod. Magazyn s. 31-32
17. PLUCIŃSKI Eugeniusz. Makroekonomia gospodarki // *Nauka i Przyszłość.* – 2000, nr 1, s. 18-19
Nagroda Nobla dla Roberta X. Mundella za teorię optymalnego obszaru walutowego
18. RABIEJ Paweł. Podium dla opcji: Nobel '97 w dziedzinie ekonomii // *Gaz. Bank.* – 1997, nr 43, s. 32
Myron Scholes, Robert Merton

C. NOBEL ZA POKÓJ

Wykaz laureatów

- 1901 J.H. Dunant (Szwajcaria), F. Passy (Francja)
- 1902 É. Ducommun, Ch.A. Gobat (Szwajcaria)
- 1903 sir William R. Cremer (Wlk. Brytania)
- 1904 Instytut Prawa Międzynarodowego
- 1905 Bertha S.F. von Suttner (Austria)
- 1906 Theodore Roosevelt (USA)

- 1907 E.T. Moneta (Włochy), L. Renault (Francja)
- 1908 K.P. Arnoldson (Szwecja), F. Bajer (Dania)
- 1909 A.M.F. Beernaert (Belgia), P.H.B. d'Estournelles de Constant (Francja)
- 1910 Stałe Międzynarodowe Biuro Pokoju
- 1911 T.M.C. Asser (Holandia), A.H. Fried (Austria)
- 1912 Elihu Root (USA)
- 1913 Henn Lafontaine (Belgia)
- 1914-16 nagrody nie przyznano
- 1917 Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża
- 1918 nagrody nie przyznano
- 1919 Thomas Woodrow Wilson (USA)
- 1920 Leon Victor August Bourgeois (Francja)
- 1921 K.H. Branting (Szwecja), Ch.L. Lange (Norwegia)
- 1922 Fridtjof Nansen (Norwegia)
- 1923-24 nagrody nie przyznano
- 1925 sir J.A. Chamberlain (Wlk. Brytania), Ch.G. Dawes (USA)
- 1926 A. Briand (Francja), G. Stresemann (Niemcy)
- 1927 F.E. Buisson (Francja), L. Quidde (Niemcy)
- 1928 nagrody nie przyznano
- 1929 Frank Billings Kellogg (USA)
- 1930 Lars Olof Nathan Söderblom (Szwecja)
- 1931 J. Addams i N.M. Butler (USA)
- 1932 nagrody nie przyznano
- 1933 N. Angell (Wlk. Brytania)
- 1934 Arthur Henderson (Wlk. Brytania)
- 1935 Carl von Ossietzky (Niemcy)
- 1936 C. de Saavedra Lamas (Argentyna)
- 1937 lord V. Cecil of Chelwood (Wlk. Brytania)
- 1938 Międzynarodowe Nansenewskie Biuro ds. Uchodźców
- 1939-43 nagrody nie przyznano
- 1944 Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża
- 1945 Cordell Hull (USA)
- 1946 Emily Greene Balch i John R. Mott (USA)
- 1947 Kościół kwakrów
- 1948 nagrody nie przyznano
- 1949 lord J. Boyd-Orr of Brechin (Wlk. Brytania)
- 1950 Ralph J. Bunche (USA)
- 1951 Leon Jouhaux (Francja)
- 1952 Alhert Schweitzer (Francja)
- 1953 George Catlett Marshall (USA)

- 1954 Urząd Wysokiego Komisarza ONZ ds. Uchodźców
- 1955-56 nagrody nie przyznano
- 1957 Lester Bowles Pearson (Kanada)
- 1958 Dominique Georges Pire (Belgia)
- 1959 Philip J. Noel-Baker (Wlk. Brytania)
- 1960 Albert John Luthuli (RPA)
- 1961 D.H.A.C. Hammarskjöld (Szwecja)
- 1962 Linus Carl Pauling (USA)
- 1963 Międzynarodowy Komitet Czerwonego Krzyża
- 1964 Martin Luther King Jr. (USA)
- 1965 Fundusz ONZ Pomocy Dzieciom (UNICEF)
- 1966-67 nagrody nie przyznano
- 1968 Rene Cassin (Francja)
- 1969 Międzynarodowa Organizacja Pracy
- 1970 Norman Borlaug (USA)
- 1971 Willy Brandt (Niemcy)
- 1972 nagrody nie przyznano
- 1973 H. Kissinger (USA), Le Duc Tho (Wietnam)
- 1974 S. MacBride (Irlandia), E. Sato (Japonia)
- 1975 Andriej Sacharow (ZSRR)
- 1976 B. Williams, M. Corrigan (Irlandia Płn.)
- 1977 Organizacja „Amnesty International”
- 1978 A. el Sadat (Egipt), M. Begin (Izrael)
- 1979 Matka Teresa (Indie)
- 1980 Adolfo Perez Esquivel (Argentyna)
- 1981 Urząd Wysokiego Komisarza ONZ ds. Uchodźców (UNHCR)
- 1982 A. Myrdal (Szwecja), A.G. Robles (Meksyk)
- 1983 Lech Wałęsa (Polska)
- 1984 Desmond Tutu (RPA)
- 1985 Międzynarodowy Ruch „Lekarze przeciwko Wojnie Jądrowej”
- 1986 Elie Wiesel (USA)
- 1987 Oscar Arias Sanchez (Kostaryka)
- 1988 Siły Pokojowe ONZ
- 1989 XIV Dalajlama – Tenzin Gyatso (Tybet)
- 1990 Michail Gorbaczow (ZSRR)
- 1991 Aung San Suu Kyi (Birma)
- 1992 Rigoberta Menchu Tum (Gwatemala)
- 1993 N. Mandela, F.W. de Klerk (RPA)
- 1994 J. Arafat (Palestyna), S. Peres, I. Rabin (Izrael)
- 1995 Konferencja Pugwash na rzecz Nauki i Spraw Świata

- 1996 C.F. Belo, J. Ramas Horta (Timor Wsch.)
- 1997 Międzynarodowa Kampania na rzecz Zakazu Min Przeciwpiechot-
nych (ICBL)
- 1998 J. Hume, D. Trimble (Irlandia Płn.)
- 1999 Organizacja „Lekarze bez granic”
- 2000 Kim Dae Jung (Korea Połudn.)

Omówienia

1. BERNARDYN Piotr. Życie jak thriller: [korespondencja z Tokio] // Tyg. Powsz. – 2000, nr 43, s. 7
Przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla prezydentowi Korei Południowej Kim Dae Jungowi
2. JAMSHEER Hassan. Laureaci Pokojowej Nagrody Nobla na Bliskim Wschodzie // Prz. Orient. – 1997, nr 1/2, s. 65-69
3. JĘDRZEJEWSKI Jan Paweł. Kolejny irlandzki symbol?: pokojowy Nobel dla Irlandii Północnej // Tyg. Powsz. – 1998, nr 43, s. 7
John Hume, David Trimble
4. NIKLEWICZ Konrad, Gadomski Witold. Nagrody za pokój. – (Encyklopedia Nobel; cz. 4) // Gaz. Wyb. – 2000, nr 239, dod. Magazyn s. 29-30
5. PAWLAK Antoni, Terlecki Marian
Każdy z was jest Wałęsą: Nobel 1983. – [Wyd. 2]. -- Gliwice : „Wokół Nas”, 1990. – 112 s.

Andrzej Dudziak

Dział Instrukcyjno-Metodyczny

STAN WOJENNY – 13 GRUDNIA 1981 ROKU 20 ROCZNICA

Stan wojenny ogłoszony 13 grudnia 1981 roku był najbardziej dramatycznym wydarzeniem we współczesnych dziejach Polski. Władze wojskowe aresztowały lub internowały 7-10 tys. osób. Wprowadzono godzinę policyjną, ograniczono podstawowe prawa obywatelskie, zdelegalizowano część organizacji społecznych. Zmilitaryzowano większe zakłady pracy a zarządzanie jednostkami gospodarczymi i administracyjnymi powierzono komisarzom delego-

wanym przez armię. Mimo podjętej blokady informacji i komunikacji dochodziło do licznych protestów, demonstracji i strajków, przelamywanych przez jednostki militarne. Szczególnie tragiczny przebieg miała pacyfikacja w kopalni „Wujek”, gdzie Pluton Specjalny ZOMO użył broni. Śmierć od milicyjnych kul poniosło dziewięciu górników a wiele osób zraniono.

Po dzień dzisiejszy trwają dyskusje czy wprowadzenie stanu wojennego było konieczne.

Z okazji 20 rocznicy stanu wojennego prezentujemy zestawienie, które przybliży wydarzenia z najnowszej historii Polski i odzwierciedla klimat, poglądy uczestników i świadków tamtych niespokojnych dni. Zgromadzone publikacje podzielono na dwie zasadnicze części. Pierwsza z nich zawiera obszerny materiał o przesłankach i motywach wprowadzenia stanu wojennego z wyodrębnieniem konferencji w Jachrance. Natomiast część druga charakteryzuje Polskę w okresie rządów wojskowych z podziałem na grupy tematyczne poruszające problematykę przebiegu wydarzeń, internowania, represji, wydarzeń w kopalni „Wujek” oraz stanowiska Kościoła wobec „Solidarności” i stanu wojennego. Całość materiału to wybór publikacji zwartych (od lat osiemdziesiątych) oraz artykułów (1996-2001).

I. WPROWADZENIE STANU WOJENNEGO

A. Opinie, materiały, dyskusja

Pozycje zwarte

1. BERGER Manfred E.
Jaruzelski. – Kraków : Oficyna Cracovia, 1991. – 316 s.
2. BUKOWSKI Władimir
Moskiewski proces: dysydent w archiwach Kremla. – Warszawa : Volumen, 1998. – 745 s.
3. GÓRNICKI Wiesław
Teraz już można: ze wspomnień kulawego szperpy. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1994. – 399 s.
4. JARUZELSKI Wojciech
Stan wojenny dla czego... / Marek Jaworski, Włodzimierz Łoziński.
– Warszawa : „BGW”, 1992. – 437 s. : il.
5. KOPEĆ Jakub
Dossier generała. – Warszawa : „Interim”, 1991. – 205 s.

6. PRL w oczach STASI / wybór, oprac. i tłum. Włodzimierz Borodziej i Jerzy Kochanowski. Cz. 1, Dokumenty z lat 1971, 1980-1982. – Warszawa : „Fakt”, 1995. – 143 s.
7. PRUSAK Feliks
Stan wojenny w Polsce: refleksje prawno-polityczne. – Warszawa : Książka i Wiedza, 1982. – 267 s.
8. RADZIWIŁŁ Anna, ROSZKOWSKI Wojciech
Historia 1945-1990: podręcznik dla szkół średnich. – Warszawa : Wydaw. Nauk. PWN, 1994. – S. 304-309
9. ROSZKOWSKI Wojciech
Półwiecze: historia polityczna świata po 1945 roku. – Warszawa : Wydaw. Nauk. PWN, 1997. – S. 336-339
10. SĄD nad autorami stanu wojennego: [oskarżenia, wyjaśnienia, obrona przed Komisją Odpowiedzialności Konstytucyjnej] / oprac. Anna Karaś. – Warszawa : „BGW”, 1993. – 370 s.

Artykuły

1. BRZEZIŃSKI Zbigniew. Dlaczego stan wojenny?: jak nie doszło do agresji wojsk Układu Warszawskiego na Polskę // W p r o s t. – 1996, nr 52, s. 102-103
2. BUKOWSKI Władimir. Czy państwo grają w szachy / rozm. przepr. Elżbieta Isakiewicz, Piotr Wierzbicki // G a z . P o l. – 1998, nr 14, s. 11-13
3. BUKOWSKI Władimir. Moskwa powiedziała nie!: Jaruzelski wielokrotnie prosił przywódców sowieckich o interwencję w Polsce / rozm. przepr. Alicja Dołowska // T y g . S o l i d. – 1996, nr 50, s. 1, 6-7
4. BUKOWSKI Władimir. Stan wojenny w archiwach Kremla / oprac. Malgorzata Kosewska // G a z . P o l. – 1996, nr 50, s. 12-13
Fragm. książki „Sąd nad Moskwą”.
5. CEGŁA Marian. Zbawca Polski // T y g . S o l i d. – 1997, nr 1, s. 1, 6
Ocena stanu wojennego przez „Gazetę Wyborczą”.
6. CIOSEK Stanisław. [Stan wojenny] / rozm. przepr. Grzegorz Solltysiak // P r z . T y g. – 1997, nr 50, s. 14
7. CIOSEK Stanisław, Modzelewska Karol. 15 [piętnaście] lat później / rozm. przepr. Marian Turski // P o l i t y k a. – 1996, nr 50, s. 66-68
8. DARSKI Józef. Historia pewnego kłamstwa // G a z . P o l. – 1998, nr 13, s. 9
Wprowadzenie stanu wojennego w świetle książki Władimira Bukowskiego „Moskiewski proces”.

9. DIATŁOWICKI Jerzy. Przeminięło z wiatrem: sąd nad stanem wojennym // *Prawo i Życie*. – 1996, nr 8, s. 11
 Werdykt Sejmowej Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej.
10. DUDEK Antoni. Jedni chcieli zniszczyć „Solidarność” od razu, inni trochę poczekać / rozm. przepr. Kazimierz Groblewski // *Rzeczpospolita*. – 2001, nr 203, s. A6
11. DUDEK Antoni. Kompromis był niemożliwy / rozm. przepr. Andrzej Kaczyński // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 289, s. A4
12. DZIADUL Jan. Czy wybraliśmy mniejsze zło? // *Zesz. Hist. Solid.* – 1995, z. 1, s. 162-164
13. DZIADUL Jan. Rozdarty czas: Śląsk – między interwencją a stanem wojennym? // *Śląsk*. – 1996, nr 12, s. 8-11
14. EISLER Jerzy. Polowanie na Solidarność // *Polityka*. – 1997, nr 50, s. 84-86
15. FILAR Jerzy. Akcja „Gotowość” // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 173-177
16. GARGAS Anita. Jak wybielano Jaruzelskiego // *Gaz. Pol.* – 1996, nr 43, s. 6-7
17. GARGAS Anita. Nowe szczegóły o stanie wojennym // *Gaz. Pol.* – 1999, nr 52, s. 4
18. GORBACZOW Michail. Dał szansę swojemu państwu: list Michaila Gorbaczowa do marszałka Sejmu w sprawie wprowadzenia przez Wojciecha Jaruzelskiego stanu wojennego // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 283, s. 21
19. GROBLEWSKI Kazimierz. Jak III RP osądza stan wojenny // *Rzeczpospolita*. – 1996, nr 290, s. 4
20. GRUDZIEN ’81 w dokumentach // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 168-172
21. GRY wojenne generałów / oprac. Wojciech Czuchnowski // *Zesz. Hist. Solid.* – 1995, z. 1, s. 167-171
 Przygotowania do wprowadzenia stanu wojennego w 1981 r.
22. GUGULSKI Marcin. Co już wiemy na pewno o stanie wojennym // *Gaz. Pol.* – 1996, nr 8, s. 10-11
23. HOLZER Jerzy. Co wiadomo i czego nie wiadomo o stanie wojennym 1981 roku // *Zesz. Hist. Solid.* – 1995, z. 1, s. 172-176
24. HOLZER Jerzy. Czas korumpowania sumień / rozm. przepr. Jarosław Kurski // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 208-212
25. JARUZELSKI Wojciech. O stanie wojennym raz jeszcze // *Zesz. Hist.* – 1998, z. 126, s. 3-54

26. JARUZELSKI Wojciech. Różnić się mądrze // *Prz. Tyg.* – 1999, nr 49, s. 16-17
Fragm. książki „Różnić się mądrze. Jak doszło do stanu wojennego”.
27. JARUZELSKI Wojciech. Stan wyższej konieczności. [Cz. 1]. – Wrogowie samych siebie. [Cz. 2] // *Wprost.* – 1997, nr 4, s. 70-73; nr 5, s. 67-69
28. „JEŻELI zmiana – to tylko na Jaruzelskiego” / oprac. Tomasz Mianowicz // *Tyg. Solid.* – 1997, nr 51/52, s. 28-29
Konsultacje sekretarzy partyjnych NRD i ZSRR przed wprowadzeniem stanu wojennego w 1981 r.
29. KANIA Stanisław. Miecz interwencji / rozm. przepr. Mariusz Urbanek // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 185-188
Okoliczności wprowadzenia stanu wojennego.
30. KANIA Stanisław. Najtrudniej w Polsce przewidzieć... przeszłość // *Polityka.* – 1999, nr 9, s. 67-69
31. KANIA Stanisław. Zadzwonił do mnie Breżniew / rozm. przepr. Wojciech Maziarski, Adam Michnik // *Gaz. Wybor.* – 1997, nr 290, s. 10-12
32. KERSTEN Krystyna. Czym grozili starcy z Kłemla? // *Zesz. Hist. Solid.* – Z. 2 (1996), s. 189-197
Ustalenie „prawdy historycznej” o wprowadzeniu stanu wojennego.
33. KERSTEN Krystyna Wallenrod czy Janczar? // *Zesz. Hist. Solid.* – 1995, z. 1, s. 165-166
Geneza wprowadzenia stanu wojennego w dniu 13 XII 1981 r.
34. KOPEĆ Jakub. Kłamstwa i niewygodne fakty // *Dziś.* – 1999, nr 1, s. 77-82
35. KRAMER Mark. Jak Jaruzelski narzucił Polsce stan wojenny: nowe światło na tajemnice Grudnia 1981 // *Tyg. Solid.* – 1998, nr 37, dod. s. II-VIII
36. KRAMER Mark. O pochodzeniu fragmentów notatnika generała Anoszkina: 13 grudnia – nieznane fakty // *Tyg. Solid.* – 1998, nr 37, dod. I-II
37. KROWICKI Stanisław L. Falszerze historii w generalskich mundurach // *Gaz. Pol.* – 1998, nr 3, s. 16
38. KWIATKOWSKI Stanisław. Wojskowi wobec stanu wojennego. Cz. 1-2 // *Dziś.* – 2000, nr 2, s. 48-55; nr. 3, s. 59-66
39. MAMY dowód, że Jaruzelski kłamie // *Gaz. Pol.* – 1998, nr 21, s. 11-13
Materiały z posiedzenia KC KPZR dnia 10.12.1981 r.
40. MIANOWICZ Tomasz. Bratnia pomoc – obawy czy nadzieja? // *Rzeczpospolita.* – 1997, nr 290, s. 16-17
41. MIANOWICZ Tomasz. Rok 1981: mity i rzeczywistość // *Zesz. Hist.* – 1997, z. 119, s. 34-54
Spotkanie niemieckich i radzieckich wojskowych w kwietniu 1981 r.

42. MIANOWICZ Tomasz. Stan wyższej konieczności // Zesz. Hist. – 1996, z. 116, s. 58-82
43. MAŻEWSKI Lech. Ostatni szlachcic // Przegląd. – 2000, nr 50, s. 18-19
Kulisy wprowadzenia stanu wojennego przez Wojciecha Jaruzelskiego w 1981 roku.
44. MAŻEWSKI Lech. Solidarnościowe scenariusze: porozumienia sierpniowe, stan wojenny a wychodzenie Polski z komunizmu: [fragm. książki] // Spr. Polit. – 2000, nr 2, s. 23-56
45. MIANOWSKI Tomasz. Historia jako kontynuacja polityki: 13 grudnia 1981 r. // Rzeczpospolita. – 1998, nr 291, s. 18
46. MICEWSKI Andrzej. Gdyby Jaruzelski odmówił... // Wiad. Kult. – 1998, nr 1/2, s. 5
47. MICEWSKI Andrzej. Gdyby Jaruzelski odmówił... // Zesz. Hist. Solid. – 1998, z. 4, s. 187-191
48. MICEWSKI Andrzej. Szkic do oceny stanu wojennego // Wiad. Kult. – 1996, nr 5, s. 4-5
49. MIRSKI Aleksander. Czy porozumienie było możliwe // Zesz. Hist. Solid. – 1995, z. 1, s. 148-161
Stanowisko rządu wobec postulatów „Solidarności” w 1981 r.
50. MODZELEWSKI Karol. Nie mieliśmy szans / rozm. przepr. Artur Domoślawski // Gaz. Wybor. – 1997, nr 290, s. 15-16
51. NIEPOKÓJ Kremla / oprac. Andrzej Werblan // Prz. Tyg. – 1997, nr 45, s. 24
Dokumenty dot. stanu wojennego.
52. NIESIOŁOWSKI Stefan. Większe zło // Wprost. – 1997, nr 50, s. 36, 38
Ocena wydarzeń Grudnia 1981 r.
53. NOWAK-JEZIORAŃSKI Jan. Inwazja, której nie było: „Bez was nie wejdziemy” // Polityka. – 1998, nr 51, s. 72-73
54. PACZKOWSKI Andrzej. I powraca pamięć / rozm. przepr. Adam Szostkiewicz // Tyg. Powsz. – 1998, nr 15, s. 1, 7
55. PACZKOWSKI Andrzej. Kontr-kontrewolucyjny zamach stanu / rozm. przepr. Krzysztof Burnetko // Zesz. Hist. Solid. – 1996, z. 2, s. 198-202
56. PERNACH Maria, Chruszczyński Piotr. 13 grudnia 1981 r.: stan wojenny // Tyg. Solid. – 1996, nr 50, s. 5
57. PICHOWA Rudolf G. Bratni blef: [fragm. książki] // Gaz. Wybor. – 2000, nr 290, s. 22-23
Kulisy radzieckiej polityki wobec Polski w 1981 r.

58. PODBIEŁKOWSKI Maciej. Kryptonim „Wintermarsch”: inwazja czy demonstracja siły Układu Warszawskiego w Polsce? (grudzień 1981 w świetle tajnych dokumentów b. NRD) // *Więź*. – 1995, nr 12, s. 136-148
59. POLSKA: stan wojenny // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 50, s. 14
Raport wywiadu wojskowego USA z 4.11.1981.
60. RAPORT z adnotacjami / oprac. Andrzej Werblan // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 47, s. 17
Dokument CIA dot. Polski w 1981 r.
61. REIFF Ryszard. Filozofia obrony / rozm. przepr. Mariusz Urbanek // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 181-184
62. ROJSZYK Marek. Wobec stanu wojennego: (wystąpienie w imieniu Klubu Parlamentarnego SLD na temat sprawozdania Komisji Odpowiedzialności Konstytucyjnej) // *Myśl Socjaldemokr.* – 1997, nr 2, s. 126-129
63. ROZMOWY marszałka Kulikowa z kierownictwem PRL w marcu 1981 r.: dokument z archiwów Ministerstwa Obrony NRD / oprac. Tomasz Mianowicz // *Zesz. Hist.* – 1996, z. 118, s. 34-44
64. SADYKIEWICZ Michał. Mogli wejść: w grudniu 1981 r. radzieckie dywizje były w pełni gotowe do inwazji na Polskę // *Gaz. Wybor.* – 2000, nr 290, s. 23
65. SKÓRZYŃSKI Jan. Wejdą, nie wejdą?: Polska 1981 // *Rzeczpospolita*. – 1997, nr 266, s. 17
66. STAN wojenny pod innym szyldem // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 39-41
Zawieszenie stanu wojennego w 1982 r.
67. SZCZUROWSKA Jagoda. Pipes i Brzeziński o stanie wojennym // *Rzeczpospolita*. – 1996, nr 29, s. 18
68. TOWARZYSZE radzieccy naglili: stan wojenny w opiniach polskich generałów / oprac. Tomasz Mianowicz // *Rzeczpospolita*. – 2000, nr 287, s. D6
69. VORONKOV Vladimir I. Moskiewska gra o Polskę: przesłanki stanu wojennego z perspektywy KC PZPR: [Fragm.] // *Dziś*. – 1996, nr 4, s. 78-101
70. WERBLAN Andrzej. Cofnięto się do Lenina / rozm. przepr. Jarosław Kurski // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 203-207
Motywacje wprowadzenia stanu wojennego.
71. WÓJCIK Teresa. Człowiek do konfrontacji // *Tyg. Solid.* – 1998, nr 6, s. 15
Działalność generała broni Henryka Szumskiego w czasie stanu wojennego.

72. WRÓBEL Renata. Zdarzył się stan wojenny: jak Polacy wspominają i oceniają wydarzenia sprzed 15 lat // *Rzeczpospolita*. – 1996, nr 290, s. 3
73. WYWIAD amerykański o sytuacji w Polsce '82 // *Dziś*. – 1998, nr 3, s. 88-112
74. ZGÓRNIAK Marian. Stan wojenny czy interwencja? – [Fragm.] // *Prz. Tyg.* – 1995, nr 49, s. 14-15
75. ZIELIŃSKI Michał. Koncepcja polityczna czy zdrada stanu // *Tyg. Powsz.* – 1996, nr 42, s. 4
76. ZYCHOWICZ Jacek. Paranoiczne wizje idola prawicy // *Dziś*. – 1998, nr 5, s. 9-11

Wizyta Władimira Bukowskiego w Polsce.

77. ŻENKIEWICZ Marian. O stanie wojennym i tzw. jego sprawcach: (sprawozdanie z przeprowadzonego przez Komisję Odpowiedzialności Konstytucyjnej Sejmu postępowania w sprawie pociągnięcia do odpowiedzialności konstytucyjnej oraz karnej tzw. sprawców stanu wojennego) // *Myśl Socjaldemokr.* – 1997, nr 2, s. 102-125
78. ŻYCZENIA dla Jaruzelskiego – rok 1981 / oprac. Lech. Dymarski // *Tyg. Solid.* – 1996, nr 50, s. 8, 20

B. Międzynarodowa konferencja w Jachrance nt. „Polska 1980-1982. Wewnętrzny kryzys – międzynarodowe uwarunkowania”

1. DOMOSŁAWSKI Artur. Wyjście bez wyjścia // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 183-186
2. EISLER Jerzy. Polska 1980-1982: wewnętrzny kryzys, międzynarodowe uwarunkowania // *Wiad. Hist.* – 1998, nr 2, s. 124-126
3. FRISZKE Andrzej. Wielka gra o Polskę 1980-1981 // *Więź*. – 1998, nr 1, s. 136-155
4. HOLZER Jerzy. Wejda?: nie weszli // *Polityka*. – 1997, nr 47, s. 86-88
5. HOLZER Jerzy. Wejda?: nie weszli // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 178-182
6. PACZKOWSKI Andrzej. Stół prostokątny, czyli Jachranka '97 // *Kultura*. – 1998, nr 1/2, s. 17-42
7. SIWICKI Florian. Rewelacje Anoszkina: komentarz do niektórych faktów związanych z konferencją w Jachrance / oprac. Andrzej Werblan // *Prz. Tyg.* – 1998, nr 42, s. 20-21
8. SOLTYSIAK Grzegorz. „Grube ryby” o stanie wojennym // *Prz. Tyg.* – 1997, nr 46, s. 15

II. POLSKA W OKRESIE STANU WOJENNEGO

A. Przebieg wydarzeń, represje

Pozycje zwarte

1. GOMUŁKIEWICZ Piotr
Mniejsze zło: władze stanu wojennego wobec opozycji we Wrocławiu. – Warszawa : Wydaw. Nauk. PWN, 1997. – 163 s. – (Wrocławska Biblioteka PWN)
2. KOZŁOWSKI Józef
Stan wojenny 1981-1982: przekaz codzienny. – Łódź : „Verbum”, 1992. – 119 s.
3. MERETIK Gabriel
Noc generała. – Warszawa : Alfa, 1989. – 260 s.
4. STAN wojenny w Polsce: kalendarium wydarzeń 13 XII 1981-13 XII 1982 / Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji; red. nauk. Wanda Chudzik [i in.]. – Warszawa : Rytm, 1999. – 564 s.

Artykuły

1. „BOGDAN”. Z celi do celi: relacja z „Pentagonu” // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 56-70
Wspomnienia internowanego 13 XII 1981 r.
2. BYSZEWSKI Jakub. Opór w Regionie // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 91-95
Akcje protestacyjne na Śląsku i w Zagłębiu w czasie stanu wojennego.
3. CZERWONY internat. Cz. [1]-2 / oprac. Grzegorz Sołtysiak // *Przełąd.* – 1999, nr 1, s. 19; 2000, nr 1, s. 20-21
Dokument dot. internowanych działaczy partyjnych Edwarda Gierka i Piotra Jaroszewicza podczas stanu wojennego.
4. DRZEWIŃSKI Franciszek. Cella nr 28 // *Gaz. Wybór.* – 1997, nr 289, dod. s. 16-18
Wspomnienia z internowania w Białolece.
5. GARGAS Anita. Chleb powszedni stanu wojennego // *Gaz. Pol.* – 1997, nr 49, s. 12-13
6. GŁOWACKI Bartosz. Uwaga, Berufsverbot! // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 89-93
Represje stanu wojennego.
7. GOLEC Jan. Polska stanu wojennego // *Dziś.* – 1998, nr 3, s. 113-122

8. JAK nie chcieliśmy się poddać: stan wojenny / Anita Gargas [i in.] // *Gaz. Pol.* – 1997, nr 51, s. 10-13
9. KARASZEWSKI Władysław. Rozróżba grudniowa // *Regiony.* – 1999, nr 1/4, s. 117-126

Sytuacja w jednostkach wojskowych po wprowadzeniu stanu wojennego.

10. KOT Wiesław. Historia paranoi: po latach stan wojenny wydaje się mieszaniną grozy i absurdu // *Wprost.* – 1998, nr 50, s. 44-45
11. KOZIELSKI Kazimierz. Jak było? // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 17-31

Represje w latach 1981-1989

12. KOZIELSKI Kazimierz. Przyszli w nocy jak zbójce... // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 32-36
13. KROLL Magdalena. Ja też obalałam ten system: wspomnienie działaczki podziemia // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 86-90
14. KURCYUSZ Jerzy. Mundury i toga / rozm. przepr. Jacek Cieszewski // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 71-83

Sądy wojskowe w czasie stanu wojennego.

15. LISIEWICZ Piotr. Jak cała Warszawa mrugała światłami // *Gaz. Pol.* – 2000, nr 30, s. 12-13

Podziemne radio „Solidarność”.

16. ŁUKASIEWICZ Maciej. Weryfikacja – czyli szukam uczciwej pracy: środowisko dziennikarskie w latach 1980-1981 // *Więź.* – 2000, nr 1, s. 113-127
 17. MAZIARSKI Jacek. W cudzych butach: zapiski stanu wojennego // *Rzeczpospolita.* – 1999, nr 300, s. F5-F6
 18. MIRSKI Aleksander. Społeczeństwo przeciw przemocy // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 131-146
 19. NOWAK Paweł J. Sądy wojskowe na Śląsku w czasie trwania stanu wojennego // *Zesz. Hist. Solid.* – 1996, z. 2, s. 57-70
 20. O CZYM pisały biuletyny? // *Zesz. Hist. Solid.* – 1998, z. 4, s. 147-161
- Prasa podziemna wobec stanu wojennego.
21. ROZKAZ: stan wojenny / oprac. Zbigniew Gluza // *Karta.* – 1997, nr 23, s. 4-39

Kalendarium 16 VIII 1980-13 XII 1981 r.

22. SIECZKOWSKI Grzegorz. Zostały podziały // *Rzeczpospolita.* – 1996, nr 294, s. 3

Działalność opozycji po wprowadzeniu stanu wojennego.

23. SONIK Bogusław. Grudniowe remamenty // Tyg. Powsz. – 1996, nr 50, s. 5
Wspomnienia z 1981 r.
24. SZAREK Jarosław. Nigdy stąd nie wyjedziesz // Gaz. Pol. – 1999, nr 50, s. 5
Ofiary stanu wojennego.
25. SZPAKOWSKI Zdzisław. Orła wrona nie pokona // Gaz. Pol. – 1997, nr 52, s. 17
Wspomnienia z internowania po wprowadzeniu stanu wojennego 13 XII 1981 r.
26. WÓJCIK Teresa. Ostatni bastion: stan wojenny // Tyg. Solid. – 1997, nr 50, s. 1, 14-15
Strajk w kopalni „Piast”.
27. WÓJCICKI Ryszard. Ocenzurowano / oprac. Grzegorz Majchrzak // Karta. – 1999, nr 29, s. 141-148
Dokument pt. „Ocena funkcjonowania cenzury w okresie obowiązywania stanu wojennego w PRL (13 grudnia 1981–31 grudnia 1982 r.)
28. Z KRONIKI wydarzeń: grudzień 1981 / oprac. Z.Z. // Zesz. Hist. Solid. – 1995, z. 1, s. 177-185
29. Z KRONIKI wydarzeń: styczeń–czerwiec 1982 / oprac. Z.Z. // Zesz. Hist. Solid. – 1996, z. 2, s. 232-252
30. Z KRONIKI wydarzeń: styczeń–grudzień 1983 / oprac. Z.Z. // Zesz. Hist. Solid. – 1998, z. 4, s. 258-282
31. Z „RAPORTU – Polska 5 lat po sierpniu” // Zesz. Hist. Solid. – 1996, z. 2, s. 51-56
Fragmenty raportu opracowanego przez ekspertów „Solidarności” dot. prawa i praworządności w stanie wojennym od 13 XII 1981 do połowy 1982 roku.
32. ZWOŹNIAK Zdzisław. 19 [Dziewiętnaście] wojennych dni: stan wojenny na Śląsku i w Zagłębiu [13-31 XII 1981] // Śląsk. – 1996, nr 12, s. 12-15
33. ZWOŹNIAK Zdzisław. Na „drugiej linii” czyli dalszy ciąg wojny z narodem: stan wojenny na Śląsku i w Zagłębiu // Zesz. Hist. Solid. – 1998, z. 4, s. 3-16
34. ZWOŹNIAK Zdzisław. Pierwsze uderzenie 13-31 XII 1981: stan wojenny na Śląsku i w Zagłębiu Dąbrowskim // Zesz. Hist. Solid. – 1995, z. 1, s. 18-55
35. Z.Z. Rugi w katowickim środowisku dziennikarskim // Zesz. Hist. Solid. – 1996, z. 2, s. 94-96

B. Wydarzenia w kopalni „Wujek”

1. AKCJE protestacyjne / Herbert Szafraniec [i in.]; oprac. Ryszard Stelmaszczyk [i in.] // *Z e s z. H i s t. S o l i d.* – 1995, z. 1, s. 60-135
Strajki w kopalniach i hutach Górnego Śląska po wprowadzeniu stanu wojennego w grudniu 1981 r.
2. CIESZEWSKA Barbara. Strzelać zaczął dowódca: sprawa „Wujka”: zeznawał kolejny taternik // *R z e c z p o s p o l i t a.* – 2001, nr 192, s. C1
3. CIESZEWSKA Barbara. Strzelali, żeby zabić: pacyfikacja kopalni „Wujek” // *R z e c z p o s p o l i t a.* – 2001, nr 192, s. A1
4. CIESZEWSKI Jacek. Gorycz i chwała // *R z e c z p o s p o l i t a.* – 1996, nr 292, s. 3
Wydarzenia w kopalniach „Piast” i „Wujek” w 1981 r.
5. BRODAK Krystian. Obrońca skandalu // *T y g. S o l i d.* – 1997, nr 48, s. 4
6. DZIADUL Jan. Urojona przysięga // *Ś l ą s k.* – 1996, nr 12, s. 16-19
Udział ks. Henryka Bolczyka w wydarzeniach 16 grudnia 1981 r. w kopalni „Wujek”.
7. GELBERG Andrzej. Pluton śmierci // *T y g. S o l i d.* – 1997, nr 48, s. 5
8. NIEMIEC Barbara. Nie ma winnych // *T y g. S o l i d.* – 1997, nr 48, s. 5
9. PIESIEWICZ Krzysztof. Smutek // *T y g. S o l i d.* – 1997, nr 48, s. 4
10. ROKITA Jan Maria. Kodeks i sumienie / rozm. przepr. Jerzy Sławomir Mac // *W p r o s t.* – 1997, nr 49, s. 38
Orzeczenia i wyroki dotyczące zbrodni stanu wojennego.
11. SZCZEŚNIAK Maria. Bujak nic nie wie // *T y g. S o l i d.* – 2001, nr 20, s. 2
Sprawa tzw. raportu taterników o wydarzeniach w kopalni „Wujek”.
12. SZCZEŚNIAK Maria. Idź i zabij... zbrodnia bez kary // *T y g. S o l i d.* – 1997, nr 48, s. 5
Relacja z procesu członków Plutonu Specjalnego ZOMO i ich przełożonych o pacyfikację kopalni „Wujek” i „Manifest Lipcowy” w grudniu 1981 roku.
13. ZARZYCKA Ewa. Podobno ofiarom żyje się świetnie // *G a z. P o l.* – 1997, nr 6, s. 7
Losy rodzin osób poszkodowanych w czasie pacyfikacji kopalni „Wujek” w grudniu 1981 r.

C. Kościół a polityka władz

1. KOŚCIÓŁ z narodem / oprac. Janusz Korecki // Zesz. Hist. Solid. – 1996, z. 2, s. 98-118
2. MAŻEWSKI Lech. Wobec stanu wojennego. – (Prymas Wyszyński a „Solidarność”; cz. 5) // Myśl Pol. – 2001, nr 24/25, s. 22
3. MICEWSKI Andrzej
Kościół wobec „Solidarności” i stanu wojennego. – Paryż : Editions du Dialogue, 1987. – 283 s.
4. J.K. Wyrok z zawieszeniem // Zesz. Hist. Solid. – 1998, z. 4, s. 122-124
Stosunki państwo – Kościół w okresie stanu wojennego.
5. KORECKI Janusz. Przede wszystkim – papież // Zesz. Hist. Solid. – 1998, z. 4, s. 105-121
6. PRYMAS mediatorem: nieznana inicjatywa powołania w pierwszych tygodniach stanu wojennego Komitetu Porozumienia Narodowego pod patronatem kardynała Józefa Glempa // Prz. Tyg. – 1999, nr 2, s. 17
7. WIEŁOPOLSKA Anna. Ważne było, aby się nie poddać: 13 grudnia 1981 // Rzeczpospolita. – 1997, nr 290, s. 4
Prymasowski Komitet Pomocy Osobom Pozbawionym Wolności i ich Rodzinom.

BIBLIOGRAFIE OSOBOWE

Tytus Działyński
205 rocznica urodzin

Adam Tytus Działyński – ur. 24.12.1796 – zm. 11.04.1861 – założyciel zbiorów Biblioteki Kórnickiej, wydawca źródeł historycznych, działacz polityczny, gospodarczy i kulturalny. Urodził się w Poznaniu w rodzinie ziemiańskiej, kształcił się w Paryżu, Berlinie i Pradze. W czasie licznych podróży po ziemiach polskich, Szwecji, Danii, Niemczech, Czechach, Francji kupował książki, rękopisy, starą broń, obrazy. Gromadzone zbiory ostatecznie ulokował w majątku kórnickim, który objął w 1826 roku. Udział w powstaniu listopadowym spowodował czasową utratę (1831-1839) dóbr w Kórniku (sekwestr władz pruskich). Był posłem na sejm prowincjonalny (1841-1846), deputowanym do parlamentu niemieckiego w Erfurcie, posłem sejmiku pruskiego.

Należał do założycieli Towarzystwa Przemysłowego i Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. Własnym kosztem szkolił rzemieślników i organizował wystawy polskich wyrobów.

Do najbardziej znanych publikacji wydanych nakładem Działyńskiego należą „Pamiętniki” Jana Kilińskiego (1829), „Statut litewski” (1841), „Acta Tomicianna” (t. I-VIII, 1852-1869), „Źródlopisma do dziejów unii Korony Polskiej i Wielkiego Księstwa Litewskiego” (cz. 2 i 3, 1856-1861).

a. Pozycje zwarte

1. DZIEJE Wielkopolski / pod red. Witolda Jakóbczyka. T. 2, Lata 1793-1918. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1973. – 996 s.
2. JAKÓBCZYK Witold
Zasługi Wielkopolanie XIX wieku. – Warszawa : Wydaw. Radia i Telewizji, 1987. – S. 32-39
3. KARWOWSKI Stanisław
Historia Wielkiego Księstwa Poznańskiego. T. 1-3. – Warszawa : Wydaw. Art. i Filmowe, 1981. – 3 t. (588; 527; 454 s.) – Reprint
4. KOSMAN Bogumiła, KOSMAN Marceł
Tytus Działyński i jego dzieło: 150 lat Biblioteki Kórnickiej. – Wrocław : „Ossolineum”, 1978. – 270 s. – (Książki i Książce)
5. KOSMAN Marceł
Opowieści kórnickie. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1983. – 248 s.
6. MARCINIAK Anna
Rola Tytusa i Jana Działyńskich w rozwoju ośrodka naukowego w Wielkopolsce. – Warszawa; Poznań : Państw. Wydaw. Naukowe, 1980. – 141 s.
7. POLSKI Słownik Biograficzny. T. 6. – Kraków : Nakł. Polskiej Akademii Umiejętności, 1948. – S. 77-78
8. WIELKOPOLANIE XIX wieku: praca zbiorowa / pod red. Witolda Jakóbczyka. T. 1. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1966. – S. 41-73
9. WIELKOPOLSKI słownik biograficzny. – Warszawa; Poznań : Państw. Wydaw. Naukowe, 1983. – S. 168-169
10. WYBITNI Wielkopolanie XIX wieku: praca zbiorowa / pod red. Witolda Jakóbczyka. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 1959. – S. 67-101

b. Artykuły

1. BAUER Michał. Pan na Kórniku // G a z . W i e l k o p . – 1996, nr 298, s. 6
2. JĘDRAŚ Stanisław. Tytus Działyński // P a n . L e s z c z . – 1999, nr 12, s. 22

3. KOSMAN Marcei. Żył dla innych // Głos Wielkop. – 1996, nr 301, s. 5
4. PAWLICKA Danuta. Ukochana Siu // Gaz. Pozn. – 2000, nr 274, dod. Magazyn s. 9
5. POTOCKI Stanisław. Tytus Działyński – wielki Polak i żarliwy patriota // Kórniczanie. – 1996, nr 14, s. 16
6. REZLER Marek. Wielkość i upadek: los rodu Działyńskich // Średz. Kwart. Kult. – 1999, nr 3, s. 28-31
7. ROBIŃSKI J. Życie i działalność Tytusa Działyńskiego, Patrona Szkoły // Kórniczanie. – 1996, nr 13, s. 11

Henryk Sienkiewicz 85 rocznica śmierci

Henryk Sienkiewicz – ur. 5.05.1846 – zm. 15.11.1916 – pisarz i nowelista. Urodził się w Woli Okrzejskiej w rodzinie ziemiańskiej. Studiował na wydziale prawnym, filologiczno-historycznym Szkoły Głównej oraz na uniwersytecie rosyjskim, który opuścił bez egzaminów końcowych (1866-1871). Rozpoczął pracę w prasie warszawskiej jako reporter i felietonista. Był współwłaścicielem tygodnika „Niwa” (1874-1878), redaktorem dziennika „Słowo” (1882-1887).

Lata 1876-1878 spędził w Ameryce Północnej w charakterze korespondenta „Gazety Polskiej”. Odbił liczne podróże po Europie, wyruszył również do Afryki (Zanzibar) na polowanie.

Zajmował głos w sprawach publicznych, podejmował działalność charytatywną. Protestował przeciwko antypolskiej polityce władz pruskich, brał udział w organizowaniu Kasy im. Mianowskiego, był prezesem (1899-1900) Warszawskiej Kasy Przewodności dla Literatów i Dziennikarzy. Wspólnie z Igancym Paderewskim zorganizował w Szwajcarii (1914) Komitet Pomocy Ofiarom Wojny w Polsce. Zmarł w Vevey.

Sławę oraz Nagrodę Nobla (1905) przyniosła mu powieść „Quo vadis”. Do klasyki światowej literatury młodzieżowej zaliczana jest książka „W pustyni i w puszczy”. Nowele (m.in. „Latarnik”) są uważane za arcydzieła polskiej nowelistyki.

Najważniejsze dzieła to: powieści „Ogniem i mieczem” (1884), „Potop” (1886), „Pan Wołodyjowski” (1888), „Bez dogmatu” (1891), „Rodzina Połanieckich” (1895), „Quo vadis” (1896), „Krzyżacy” (1900), „Na polu chwały” (1905), „Wiry” (1910), opowiadania i nowele: „Sielanka” (1875), „Stary sługa” (1875), „Hania” (1876), „Szkiełko węglem”, „Za chlebem”, „Bartek zwycięzca”, „Janko Muzykant”, „Latarnik”.

a. Pozycje zwarte

1. BUJNICKI Tadeusz
Światopogląd i poetyka: szkice o powieściach historycznych Henryka Sienkiewicza. – Rzeszów : Wydaw. Wyższej Szkoły Pedagogicznej, 1999. – 173 s.
2. CZAPLIŃSKI Władysław
Głos do Trylogii. – Wyd. 2. – Białystok : „Łuk”, 1999. – 119 s.: il.
3. FILLER Witold
Quo vadis?: od Nobla do Kawalerowicza. – Warszawa : „Stelko”, [2001]. – 204 s.: il.
4. GÓRNY Grzegorz
Leksykon literackich laureatów Nagrody Nobla. – Kraków : Zebra, 1993. – S. 17-19
5. HENRYK Sienkiewicz: biografia, twórczość, recepcja / red. Lech Stanisław Ludorowski, Halina Ludorowska. – Lublin : Ogólnopolskie Towarzystwo im. Henryka Sienkiewicza. Zarząd Główny, 1998. – 368 s. – (Studia Sienkiewiczowskie; t. 1)
6. HENRYK Sienkiewicz i jego twórczość: materiały z konferencji naukowej w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Częstochowie. 5-7 maja 1996 r. / red. Zbigniew Przybyła. – Częstochowa : WSP, 1996. – 267 s. – (Jubileusze Pozytywistów; t. 1)
7. HENRYK Sienkiewicz: twórczość i recepcja / red. Lech Ludorowski. – Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1991. – 427 s. – (Litteraria Lublinensia; 3)
8. KANIEWSKA Bogumiła
Henryk Sienkiewicz. – Poznań : Podsiedlik–Raniowski i Spółka, cop., 1999. – 48 s.: il. – (Portrety Polaków)
9. KOSETKA Halina
Adaptacje sceniczne dzieł prozatorskich Henryka Sienkiewicza. – Kraków : Wydaw. Nauk. WSP, 1997. – 290 s. – (Prace Monograficzne; nr 234)
10. KORNIŁOWICZÓWNA Maria
Onegdaj: opowieść o Henryku Sienkiewiczu i ludziach mu bliskich. – Wyd. 4. – Szczecin : Glob, 1985. – 297 s.
Beletrystyka.
11. KORNIŁOWICZÓWNA Maria
Szlakiem Henryka Sienkiewicza. – [Wyd. 2]. – Warszawa : Wydaw. PTTK, 1988. – 94 s. – (Szlakiem Wielkich Ludzi, Wydarzeń, Zabytków Kultury)

12. KOSMAN Marceli
Henryka Sienkiewicza wizja Polski wspaniałej: studia i szkice. –
Poznań : Wydaw. Naukowe Instytutu Nauk Politycznych i Dziennikarstwa
UAM, 1999. – 244 s.
13. KRZYŻANOWSKI Julian
Henryk Sienkiewicz. – Warszawa : Państw. Wydaw. Naukowe, 1972.
– 125 s. – (Male Portrety Literackie)
14. KRZYŻANOWSKI Julian
Henryka Sienkiewicza żywot i sprawy. – Wyd. 2. – Warszawa :
Państw. Instytut Wydawniczy, 1968. – 286 s. – (Ludzie Żywi; nr 10)
15. KRZYŻANOWSKI Julian
Twórczość Henryka Sienkiewicza. – Wyd. 2. – Warszawa : Państw.
Inst. Wydawniczy, 1973. – 422 s.: il.
16. LUDOROWSKI Lech Stanisław
Artyzm „Trylogii” Henryka Sienkiewicza. – London : Lublin : Panda
Press, 1993. – 344 s.
17. LUDOROWSKI Lech Stanisław
Wizjoner przeszłości: powieści historyczne Henryka Sienkiewicza. –
Lublin : Wydaw. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 1999. – 376 s.
18. MAJCHROWSKI Stefan
Pan Sienkiewicz. – Wyd. 3 zm. – Katowice : Śląsk, 1987. – 351 s. –
(Z Medalionem)
19. NOFER-ŁADYKA Alina
Henryk Sienkiewicz. – [Wyd. 6]. – Warszawa : „Wiedza Powszechna”, 1988. – 445 s. – (Profile)
20. PIERŚCIŃSKI Paweł, RĘBOSZ Ireneusz
Henryk Sienkiewicz i jego Oblęgorek / oprac. Maryla Janudi. –
Warszawa : „Voyager”, 1996. – [88]s.: il. – (Z Voyagerem przez Polskę)
21. PŁYGAWKO Danuta
Sienkiewicz w Szwajcarii: z dziejów akcji ratunkowej dla Polski
w czasie pierwszej wojny światowej. – Poznań : Uniwersytet im. A. Mickiewicza, 1986. – 171 s.
22. RĘBOSZ Ireneusz
Henryk Sienkiewicz i jego Oblęgorek. – Warszawa : Voyager, 1996.
– 42 s.: il.
23. SIENKIEWICZ i film / red. Lech Stanisław Ludorowski. – Kielce : KTN,
1998. – 167 s.
24. SIENKIEWICZ po latach: 1846–1916–1986 / red. Edward Polanowski.
– Częstochowa : WSP, 1990. – 106 s.

25. SPOTKANIE Sienkiewiczowskie: Opole, 24-25 X 1996: w sto pięćdziesiątą rocznicę urodzin i osiemdziesiątą rocznicę śmierci pisarza oraz w stulecie powstania Quo vadis? praca zbiorowa / red. Zdzisław Piasecki. – Opole : Wydaw. UO, 1997. – 400 s.
26. SZCZUBLEWSKI Józef
 Żywot Sienkiewicza. – Warszawa : Państw. Inst. Wydawniczy, 1989. – 464 s. – (Żywoty)
27. SZONERT Ewa
 Spotkania z Sienkiewiczem: studia, szkice, sylwetki. – Warszawa : „Pax”, 1987. – 282 s.
28. WACHOWICZ Barbara
 Dom Sienkiewicza. – Warszawa „Rytm, 2000. – 213 s.
29. WACHOWICZ Barbara
 Marie jego życia. – Wyd. 5. – Warszawa : Rytm, 1996. – 559 s.: il.
30. WEINFELD Stefan, SZYSZKO Marek
 W poszukiwaniu prawdziwej Ameryki: o Henryku Sienkiewiczu. – Warszawa : „Sport i Turystyka”, 1988. – [32]s.: il. kolor. – (Polscy Podróżnicy)
31. Z SIENKIEWICZEM po Mazowszu: studia, referaty, materiały: III Ogólnopolskie Spotkania Sienkiewiczowskie, Wyszogród, Czerwińsk, Płońsk, Gostynin, Kutno, Sierpc, Płock. 13-17 listopada 1989 r. / red. Bożenna Strzelecka. – Płock : WBP, 1990. – 255 s.
32. ŻABSKI Tadeusz
 Sienkiewicz. – Wrocław : Wydaw. Dolnośląskie, 1998. – 320 s.: il. – (A to Polska Właśnie)

b. Artykuły

1. BRATKOWSKI Stefan. Homer drugiej kategorii czy mistrz stylu // Rzeczpospolita. – 1996, nr 103, dod. s. IV
2. BUJNICKI Tadeusz. Postać w świecie historii: „Ogniem i mieczem” Sienkiewicza // K i n o. – 1999, nr 1, s. 30-35
3. DŁUGOSZ Wioletta. Połanieccy dziś // Głos Naucz. – 2000, nr 30, s. 8
4. DRYSZEL Andrzej. Kałużyński kontra Sienkiewicz // W i a d . K u l t . – 1996, nr 5, s. 11
5. FLORKOWSKA-FRANČIĆ Halina. Veveyskie lata Henryka Sienkiewicza: między dobroczynnością a polityką // R u c h L i t . – 1996, z. 4, s. 417-430
6. FRONCZEK Zbigniew Włodzimierz. Siódmy cud Podlasia // S y c y n a . – 1996, nr 12, s. 20
 Pamiętki po pisarzu w Woli Okrzejskiej.

7. [HENRYK Sienkiewicz] // *Prz. Hum.* – 1996, nr 6
Numer poświęcony twórczości Henryka Sienkiewicza.
8. HESKA-KWAŚNIEWICZ Krystyna. Pustynia, puszcza i sfera święta // *Guliwer.* – 1998, nr 6, s. 10-13
9. KAJEWSKI Piotr. Magiczna „wielość, rzeczywistość” // *Odra.* – 1997, nr 12, s. 122-123
10. KAŁUŻYŃSKI Zygmunt. Kozacy i aniołowie // *Polityka.* – 1996, nr 5, s. 52-53
11. KAŁUŻYŃSKI Zygmunt. Kozak się odzywa: Sienkiewicza czytam, chociaż był reakiem” // *Polityka.* – 1996, nr 11, s. 46
12. KĘSZYCKA-SCHNAYDROWA Felicja. Pogrzeb Henryka Sienkiewicza // *Kultura.* – 1996, nr 10, s. 126-129
13. KITRASIEWICZ Piotr. Nobliści bez masek // *Mag. Lit.* – 1997, nr 1, s. 75-76
M.in. o Henryku Sienkiewiczu.
14. KOT Włodzisław. Jurand story: Henryk Sienkiewicz i Aleksander Ford stworzyli czarną legendę Krzyżaków // *Wprost.* – 2000, nr 20, s. 113-114
15. KRASSOWSKI Maciej. Koniec sporów o Sienkiewicza? // *Wiad. Kult.* – 1996, nr 43, s. 10
16. KRASSOWSKI Maciej. Sienkiewicz raczej rynkowy // *Wiad. Kult.* – 1996, nr 18, s. 5
Konferencja naukowa.
17. KRZYŻANOWSKI Jerzy R. Sienkiewicz w Wyoming, czyli „Trick or trip” // *Pam. Lit.* – 1996, z. 4, s. 65-75
18. MACHWITZ Zygmunt. Scenarzysta Henryk Sienkiewicz // *Tygiel. Kult.* – 1997, nr 6/7, s. 87-91
Adaptacje filmowe.
19. NADOLSKI Edmund. Sesja Sienkiewiczowska w Poznaniu // *Kron. Wielkop.* – 1997, nr 2, s. 144-145
20. NAJDER Zdzisław. Sienkiewicz – Conrad – Faulkner: 75 lat temu zmarł Joseph Conrad // *Rzeczpospolita.* – 1999, nr 177, s. D6
21. ODOJEWSKI Włodzimierz. Nie pamiętane miejsce pamięci // *Nowe Książ.* – 1998, nr 1, s. 70
Muzeum im. Henryka Sienkiewicza w Woli Okrzejskiej.
22. PŁYGAWKO Danuta. Henryk Sienkiewicz z pomocą rodakom // *Przew. Katol.* – 1996, nr 47, s. 8
23. POMIAN Andrzej. Teksty Sienkiewicza: na osiemdziesięciolecie zgonu pisarza // *Zesz. Lit.* – 1997, nr 2, s. 169-172
24. RĘKAS Konrad. Sąd nad Sienkiewiczem // *Dziś.* – 1999, nr 7, s. 129-132

25. ROK Sienkiewiczowski: (sesje i konferencje) / oprac. Zbigniew Przybyła // *Ruch Liter.* – 1997, z. 2, s. 265-276
26. SADOWSKI Wacław. Z pradziejów prozelityzmu // *Lit. na Świecie.* – 2000, nr 4/5, s. 400-402
Dot. powieści „Quo vadis”.
27. STALA Teresa. Zakopiańskie fascynacje Henryka Sienkiewicza // *Pam. Lit.* – 1996, z. 4, s. 77-89
28. SURZYŃSKA-BŁASZAK Anna. Quo vadis: 100-lecie pierwodruku powieści Henryka Sienkiewicza // *Przew. Katol.* – 1995, nr 20, s. 8-9
29. SURZYŃSKA-BŁASZAK Anna, Sokołowska-Humowicz Barbara. Literacka Nagroda Nobla: w 90 rocznicę przyznania nagrody Henrykowi Sienkiewiczowi // *Przew. Katol.* – 1995, nr 50, s. 9, 11
30. TABORSKI Roman. Sienkiewicz w Wiedniu i Kaltenleutgeben // *Prz. Hum.* – 1997, nr 6, s. 125-132
31. TAZBIR Janusz. Homer drugiej kategorii: co zostało z Sienkiewicza? // *Polityka.* – 1995, nr 52, s. 69-72
32. WIATR Aneta. Trylogia. (Arcydzieła kultury polskiej) // *Wiad. Kult.* – 1996, nr 48, s. 14
33. WIDACKI Jan. Sienkiewicz nie jest Horpyną // *Gaz. Wybór.* – 1997, nr 114, s. 19-20

Recepcja „Trylogii” w społeczeństwie polskim.

34. WOLFF Katarzyna. Jak to z Sienkiewiczem bywa // *Not. Wyd.* – 1997, nr 9, s. 24-28
35. WORONIECKI Jacek. Pośmiertna misja Henryka Sienkiewicza // *Człow. w Kult.* – Nr 8 (1996), s. 277-282
36. WOŹNIAK Maria. Chocholi taniec: Brzozowski i Gombrowicz wobec Sienkiewicza // *Tygiel. Kult.* – 1997, nr 8/9, s. 67-73
37. ZWIEFKA Agnieszka. Lektura panoramiczna // *Wprost.* – 1999, nr 46, s. 104-105

Polskie ekranizacje dzieł Henryka Sienkiewicza.

III. MATERIAŁY METODYCZNE

Agnieszka Borkiewicz

Justyna Daniel

Danuta Leśniewska

Ewa Misiak

Filia nr 1 „Pod Ratuszem” Biblioteki Publicznej Miasta i Gminy Jarocin

II nagroda w konkursie na scenariusz imprezy czytelniczej *Biblioteka 2000*

RYCZKA, TYTKA I WYMBOREK, CZYLI SWOJSKIE KLEKOTANIE

Konspekt konkursu gwarowego

Cele:

- poznawczy: przybliżenie młodzieży gwary wielkopolskiej, która w obecnych czasach zamiera; poznawanie aspektu językowego naszego regionu
- kształcący: zachęcanie młodzieży do większego angażowania się w życie „małej społeczności”; poszerzanie wiadomości o historii regionu poprzez wykorzystywanie księgozbioru regionalnego (książki zawierające teksty gwarowe); zachowanie tradycji w regionie: nauka patriotyzmu lokalnego i zamiłowania do kultywowania tradycji
- wychowawczy: nauka tolerancji i zacieranie różnic międzypokoleniowych
- uczenie młodzieży zasad zdrowej rywalizacji

Uczestnicy:

Konkurs przeznaczony jest dla uczniów klas gimnazjalnych.

Materiały:

- słowniczek gwarowy dla każdego uczestnika
- „Słownik gwary miejskiej Poznania” pod red. M. Gruchmanowej i B. Walczak
- materiały reklamowe: plakaty, prasa lokalna i regionalna, radio
- testy z pytaniami (I etap konkursu - eliminacje)
- zestaw pytań konkursowych (II etap – finał)

REGULAMIN

1. Organizatorem konkursu jest
2. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów pierwszych klas gimnazjum.
3. Udział w konkursie należy zgłaszać pisemnie lub telefonicznie do w terminie do
4. Każdy uczestnik otrzymuje słowniczek gwarowy.
5. Konkurs składa się z dwóch etapów:
I etap: Eliminacje wstępne – przeprowadzone zostaną w formie testu dnia, w czytelni Biblioteki Publicznej dnia..... o godzinie
Maksymalna ilość punktów do zdobycia – 50.
Uczestnicy, którzy zdobędą 45–50 punktów, przechodzą do II etapu.
II etap: Final – odbędzie się w o godzinie.....
Finaliści eliminacji wstępnych wylosują zestawy pytań, na które będą odpowiadać ustnie oraz wygłoszą przygotowany samodzielnie tekst
6. Dla uczestników konkursu przewidziano nagrody:
za zajęcie trzech pierwszych miejsc nagrody książkowe, dla pozostałych uczniów nagrody pocieszenia.
7. Ogłoszenie wyników odbędzie się dnia

SKŁAD JURY:

1.
2.
3.

Do scenografii wykorzystano:

- napisy
- wiaderko
- papierowe torebki
- stołeczki drewniane
- ziemniaki
- eksponaty gospodarstwa domowego przyniesione przez mieszkańców
- elementy stroju wielkopolskiego

Kosztorys:

- materiały papiernicze – 160,00 zł
- nagrody dla uczestników – 500,00 zł
- honorarium dla osoby zaproszonej – 300,00 zł.

Bibliografia:

1. Piętka J.: Co to jest gwara i dlaczego tak różnie się ją traktuje?, „Gazeta Jarocińska”, nr 3, 1995, str. 14
2. Piętka J.: Rozważania o gwarze – ciąg dalszy, „Gazeta Jarocińska”, nr 5, 1995, str. 13
3. Piętka J.: Gwara ziemi jarocińskiej (cz.III), „Gazeta Jarocińska”, nr 7, 1995, str.12
4. Piętka J.: Gwara ziemi jarocińskiej (cz.IV), „Gazeta Jarocińska”, nr 11, 1995, str. 12
1. Gruchmanowa M. i in.: Mowa mieszkańców Poznania. Poznań 1987
2. Konopiński L. i in.: Żarty znad Warty. Poznań 1983
3. Kubel J.: Blubry starego Marycha. T. 1, Poznań 1995
4. Kubel J.: Blubry starego Marycha. T. 2, Poznań 1996
5. Płoszyńska H.: W antryjce pod ryczką... Poznań 1999
6. Słownik gwary miejskiej Poznania" pod red. M. Gruchmanowej i B. Walczaka, Poznań 1997.

TEST – I ETAP KONKURSU

1. Przeczytaj poniższy tekst i wyjaśnij wypisane słowa.

Mój wnuk Hirek, co już do gamaji chodzi, przeważnie jest usłuchanym ogarem i nie pamiętam, o co się wtedy rozchodziło, ale musiał być wyjątkowo nicpoty, bo ojciec wydał mu zakaz opuszczania domu. Tego dnia byłem w jeich chacie za stróża guli pilnowania Hirka. Siedział on wew swoim pokoju i nby odrabiał lekity, a tak doprawdy to na grajtku puszczał płyty z tą ichną muzyką. Ja siedziałem wew antrejce i szpycowałem, żeli aby rojber nie chce się na dwór wysmyknąć. Musiałem na chwilkę iść do kuchni zastawić wodę na arbatę. Wracam, a muzyka gra, ale po giyrach ziąb ciągnie. Cos mnie tkło. Wchodzę do Hirkowego pokoju, patrzę – okno jak szeroko otwarte, a gzuha nie ma! Musiał wyhycnąć po rusztowaniach, co je pucery dookoła chaty ustawili. Zaczłem lotać całkim oglupiały, aż na stole nojdłem

kawalońdek papieru zez tyłki po farynie a na nim stało napisane: Dziadzia, aby się nie gniwaj, colko nasza eka poszła na rekolekcje. To i ja z nimi. Będę nazod jeszcze za jasnego"

gamaja – *gimnazjum*

ogar – *łobuziak*

nicpoty – *niegrzeczny*

guli pilnowania – *aby pilnować („gwołi pilnowania")*

faryna – *cukier*

szpycować – *spoglądać*

ziąb – *zimno*

coś mnie tkło – *miałem przecucie*

pucer – *tylnik*

nazod – *z powrotem*

10 pkt.

2. Ułóż zdania z podanymi wyrazami gwarowymi:

statki, macoszki, gymba, drapok, kwicie, latosi, framuga, uliczka.

Wyjaśnij znaczenie tych słów (naczynia kuchenne, bratki, twarz, szczotka ryżowa, kwiaty na drzewach, tegoroczny, piekarnik, furtka)

8 pkt.

3. Podaj gwarowe określenia warzyw i owoców:

dynia, grzyby, rzodkiewka, agrest, porzeczek, truskawki, fasolka, śliwki (żółte), gruszka (dzika), ziemniaki (bania, betki, redyska, angryst, świętojanki, druzugowki, szabelek, glupki, leżotka, pyrki)

10 pkt.

4. W poniższych zdaniach ukryte są wyrazy gwarowe. Odszukaj je i wypisz:

Bieg na przełaj zawsze wygrywa Ola.

Ubieraj kalosze, gdy pada deszcz.

Makata nasza została zrobiona z welny

6 pkt.

5. Co oznaczają podane wyrazy? Podkreśl prawidłową odpowiedź:

sklep – a) butik, b) magazyn, c) piwnica

groty – a) jaskinie, b) stare meble, c) skały

sznoka – a) bułka, b) chleb, c) drożdżówka

waska – a) wanna, b) miska, c) wiadro

4 pkt.

6. Rozwiąż krzyżówkę i podaj hasło:

spódnica –1, polysk –2, czarownica –3, niegrzeczne dziecko –4, twarz –5, rząd ziemniaków –6, stare meble –7, niski stołeczek –8, zęby –9, kawałek chleba –10, komar –11

(dyrdok, glanc, ciota, rojber, papa, radlynka, groty, ryczka, kielce, sznytką, nyga, hasło – „Dni Jarocina”) 11 pkt.

II ETAP KONKURSU – FINAL

Zestaw pytań nr 1

- Wytłumacz znaczenie słowa: **glaca** (łysina) – i ułóż z nim zdanie. 4 pkt.
- Z rozsypanki wybierz produkty potrzebne do przygotowania potrawy:
Ślepe ryby z merdyrdą
(3 litry wody, mleko, kilo pyrów, kasza, włoszczyzna, kawoł chabas, sól, pieprz do smaki, maryjonka) 6 pkt.
- Przetłumacz zdania gwarowe na język polski:
Taki popy mi tu nie lij. (Takiej gęstej zupy mi nie nalewaj.)
Za wielgi mosz tyn kałdun. (Za duży masz brzuch.) 4 pkt.
- Rozwiąż krzyżówkę:
naczynia kuchenne, worek, wątrobianka, duża laska, zamknąć na klucz (statki, miech, leberka, lola, zakniczyć, hasło – „Kibol”) 6 pkt.
- Przedstaw przygotowany tekst na temat: „Moja famula”. Tekst ma zawierać od 15 do 20 zdań. 10 pkt.

Zestaw pytań nr 2

- Wytłumacz znaczenie słowa **łajza** (włóczęga) i ułóż z nim zdanie. 4 pkt.
- Z rozsypanki wybierz produkty potrzebne do przygotowania potrawy:
Pyry zez gzikie
(kilo pyrów, kwatarka śmietany, funt biołogo syra, dwie cebule, sól, pieprz do smaki) 6 pkt.
- Przetłumacz zdania gwarowe na język polski:
Łeblekle dwa dyrdoki na kłype. (Ubrała jedną spódnice na drugą.)
Weż dunice i ukryńc syr. (Weź miskę glinianą i utrzyj ser.) 4 pkt.
- Rozwiąż krzyżówkę i podaj hasło
domowe pantofle, utarty ser, brudna woda, pogrzebac, papierowa torebka (laczki, gzika, żybura, hoczyk, tytka; hasło – kabot) 6 pkt.
- Przedstaw przygotowany tekst na temat: „Moja famula”. Tekst ma zawierać od 15 do 20 zdań. 10 pkt.

Zestaw pytań nr 3

- Wytłumacz znaczenie słowa **młedzie** (drożdże) i ulóż z nim zdanie. 4 pkt.
- Z rozsypanki wybierz produkty potrzebne do przygotowania potrawy:
Makielki
(pół funta maku, litr mleka, rodzynki, faryna, cztery bulki lub nudle) 6 pkt.
- Przetłumacz zdania gwarowe na język polski:
Łyna zawsze gryndum do składu. (Ona zawsze biegiem do sklepu.)
Ruk-cuk lebiód pěstawiła na stole. (Szybko postawiła na stole obiad.) 4 pkt.
- Rozwiąż krzyżówkę i podaj hasło
szpulka do nici, wrona, kawał kielbasy, marynarka, noga (kulotko, glapa,
lunt, katana, gira; hasło – kluka) 6 pkt.
- Przedstaw przygotowany tekst na temat: „Moja famula”. Tekst ma zawierać
od 15 do 20 zdań. 10 pkt.

Zestaw pytań nr 4

- Wytłumacz znaczenie słowa **flaszka** (butelka) i ulóż z nim zdanie. 4 pkt.
- Z rozsypanki wybierz produkty potrzebne do przygotowania potrawy:
Naworka
(litr wody, pół litra mleka, 6 łyżek żytniej mąki, żdziebko soli) 6 pkt.
- Przetłumacz zdania gwarowe na język polski:
Mróz mi złapoł tereśnie na kwiciu. (Mróz zniszczył czereśnie w czasie
kwitnienia.)
Wywróciul jake na rymby i tak łaziul. (Załozył koszulę na lewą stronę i tak
chodził.) 4 pkt.
- Rozwiąż krzyżówkę i podaj hasło
akurat, rzadka zupa, szarpać, słonina, dynia (rychtyk, żodyga, tościć, lekra-
sa, bania; hasło – tytko) 6 pkt.
- Przedstaw przygotowany tekst na temat: „Moja famula”. Tekst ma zawierać
od 15 do 20 zdań. 10 pkt.

Zestaw pytań nr 5

- Wytłumacz znaczenie słowa **igliczki** (druty do robót z wódczki) i ulóż z nim
zdanie. 4 pkt.
- Z rozsypanki wybierz produkty potrzebne do przygotowania potrawy:
Rampuć
(kilo warzyw, pół kilo pyrów, 20 deko chabasu, woda i mąka na zaklepkę, litr
wody) 6 pkt.

- Przetłumacz zdania gwarowe na język polski:
Za wielgi mosz tyn kałdun. (Za duży masz brzuch.)
Cały luńt kielbachy zjot i jesczyk mioł mało. (Cały kawał kielbasy zjadł i jeszcze mu było mało.) 4 pkt.
- Rozwiąż krzyżówkę i podaj hasło
naczynia kuchenne, worek, wątrobianka, duża łaska, zamknąć na klucz
(stałki, miech, leberka, lola, zakluczyć; hasło – kibol) 6 pkt.
- Przedstaw przygotowany tekst na temat: „Moja famuła”. Tekst ma zawierać od 15 do 20 zdań. 10 pkt.

Zestaw pytań nr 6

- Wytlumacz znaczenie słowa **leberka** (wątrobianka) i ułóż z nim zdanie. 4 pkt.
- Z rozsypanki wybierz produkty potrzebne do przygotowania potrawy:
Szagówki
(kilo pyrów, jedno jajo, dwie szklanki mąki, 30 doko białego syra, 1 cebula, tłuszcz, sól i pieprz do smaki) 6 pkt.
- Przetłumacz zdania gwarowe na język polski:
Chłopoki mu złamali rydelek i beczoł. (Chłopcy złamali mu daszek od czapki i plakał.)
Czyściuła piec i cało się umużuła. (Czyściła piec i ubrudziła się sadzami.) 4 pkt.
- Rozwiąż krzyżówkę i podaj hasło
spodnie, rzucić, dżdżownica, listonosz, bzdury (plery, rnać, glizda, listowy, blubry; hasło – łagol) 6 pkt.
- Przedstaw przygotowany tekst na temat: „Moja famuła”. Tekst ma zawierać od 15 do 20 zdań. 10 pkt.

IV. MATERIAŁY REGIONALNE

A. PRZEGLĄD NOWOŚCI REGIONALNYCH

ADAMIN Grażyna

Trasy rowerowe wokół Kalisza : promocja walorów turystyczno-krajoznawczych : przewodnik turystyczny. – Kalisz : Wydział Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Kaliszu, 2001. – 52 s. : fot.

Prezentacja najciekawszych tras wycieczek rowerowych w okolicach Kalisza.

ANDERS Paweł

Przewodnik po powiecie nowotomyskim / fot. P. Anders [i in.]. – Nowy Tomiśl : Starostwo Powiatowe w Nowym Tomyslu, 2001. – 152 s., [20] s. tabl. : fot., pl.

W części wstępnej znajdziemy krótkie informacje na temat położenia, przyrody, środowiska naturalnego oraz historii i dnia dzisiejszego powiatu. Zasadniczą część publikacji stanowi omówienie walorów krajoznawczych i charakterystyka poszczególnych miejscowości.

ATLAS rowerowy 173 km – Pierścień dookoła Poznania / projekty tras Andrzej Billert, Andrzej Kaleniewicz; tekst i fot. Andrzej Kaleniewicz. – 1 : 75000. – Poznań : Pietruska and Partner, 2001. – [18] s. : mapy, fot. – (Top Mapa)

Atlas kartograficzno-informacyjny szlaku rowerowego wokół Poznania.

CZECHOWSKA Helena

Targi przed nami i po nas. Zeszyt 1. – Poznań : Dom Wydaw. Kruszona, 2001. – 86 s. : fot., portr.

Publikacja wydana z okazji 80-lecia Międzynarodowych Targów Poznańskich. W dziewięciu rozdziałach autorka, przywołując wspomnienia i sylwetki pracowników, pokazuje odbudowę i rozwój przedsiębiorstwa od II wojny światowej po dzień dzisiejszy.

GAŁKA Witold

O architekturze i plastyce dawnego Poznania do końca epoki baroku / przedm. Jan Skuratowicz. – Poznań : Wydaw. Miejskie, 2001. – 362 s. : fot., rys.

Na tle historii miasta autor odtwarza wygląd dawnego Poznania, jego najważniejszych budowli, zabytków, założeń urbanistycznych i wnętrz domów mieszkalnych. Liczne fotografie i rysunki uzupełniają treść książki.

GLAPIAK Jan

Górka Duchowna : sanktuarium maryjne Wielkopolski / fot. Mariusz Kaczmarek [i in.]. – Poznań : Księgarnia św. Wojciecha, 2001. – 140 s. : fot., portr.

Opracowanie zawiera historię parafii i kościoła w Górce Duchownej a zwłaszcza cudownego obrazu Matki Bożej Pocieszenia i związanego z nim kultu. Ponadto rozdział poświęcony związkom Edmunda Bojanowskiego z Górką Duchowną oraz sylwetki księży i zakonnic pochodzących z parafii.

GŁOGOWSKA Anna

Światło w dłoniach. – Warszawa : Wydaw. „Kormoran”, 2001. – 145 s., [6] s. tabl. : fot., rys.

Dot. kaliskiego lekarza i bioenergoterapeuty Henryka Słockowskiego.

GRABIANOWSKI Mieczysław

Więcej światła / oprac. graf. Tadeusz Piskorski; fot. A. Cieślowski [i in.]. – Poznań : Kwartet, [2001]. – 127 s. : fot. – (Nostalgie)

Kolejny tom z serii „Nostalgie” to dzieje produkcji i wykorzystania energii elektrycznej w Poznaniu i Wielkopolsce od końca XIX wieku do czasów współczesnych. Książka jest bogato ilustrowana fotografiami i reprodukcjami dokumentów.

IDEA i upór : 7 niezwykłych Wielkopolan / rozm. Włodzimierz Braniecki; red. Błażej Kuszelski; fot. Stanisław Królak, Romuald Świątkowski. – Poznań : Wydaw. WBP : Garmond Oficyna Wydaw., 2001. – 165 s. : portr.

Książka stanowi zapis rozmów „prawie o wszystkim” z Ryszardem Chaberskim – dyrektorem Rolniczego Zakładu Doświadczalnego Instytutu Ochrony Roślin w Winnej Górze, ojcem Janem Górą – dominikaninem, Stefanem Jurgą – rektorem Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Włodzimierzem Łęckim – krajoznawcą, byłym wojewodą poznańskim, Alojzym Andrzejem Łuczakiem – prezesem prezesów Pro Sinfoniki, Krystyną Łybacką – posłanką i Kazimierzem Obuchowskim – psychologiem. Rozmowom towarzyszą kolorowe fotografie bohaterów książki.

JANUSZKIEWICZ Marcin J., PLESKACZYŃSKI Adam

I haj viva! Poznańczanie : co o Poznaniu wiedzieć wypada. – Poznań : Dom Wydaw. Kruszona, 2001. – 343 s. : fot., il., pl., portr.

„Czy Poznań w latach 1793-1939 a więc w epoce, w której przekształcił się w nowoczesną metropolię, był solidnym, pracowitym, ale nieco nudnawym miastem, czy też obok tych przymiotów, toczyło się barwne, ekscytujące życie. Aby odpowiedzieć na to pytanie autorzy wkraczają nierzadko w krainę mniej albo wcale nieznaną faktów, wydarzeń, anegdot, wzruszających, radosnych, smutnych i tych ocierających się o towarzyski skandal, a nawet afer kryminalnych”

(L. Trzeciakowski, *informacja na obwołucie*)

Dzieje Poznania i sylwetki osób wpisanych w jego historię w postaci słownika encyklopedycznego napisanego z wdziękiem i humorem.

KALISZ : najstarsze miasto w Polsce / fot. Stanisław Kulawiak; tekst Jerzy Aleksander Splitt. – Kalisz : Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk : Oficyna Wydaw. „Kulawiak”, 2001. – 80 s. : fot.

Album zawiera fotografie najpiękniejszych zabytków i zakątków miasta. W części wstępnej rys historyczny dziejów Kalisza.

KATALOG starych druków Muzeum Okręgowego w Lesznie / oprac. Kamila Szymańska. – Leszno : MO, 2001. – 253 s., [18] s. tabl. : fot., il.

Książka stanowi spis starych druków ze zbiorów biblioteki muzealnej. We wstępie charakterystyka zbioru i ważniejszych zespołów proveniencyjnych. Na fotografiach reprodukcje fragmentów publikacji wymienionych w katalogu.

KAWCZYŃSKI Bolesław

Blogosławiony Franciszek Stryjas : katecheta – męczennik z diecezji kaliskiej / red. i oprac. graf. Jerzy Aleksander Splitt. – Kalisz : [Kuria Diecezjalna w Kaliszu], 2000. – 36 s. : fot., il., portr.

Niewielka publikacja poświęcona katechezie z Takomyśli, pow. Kalisz zamordowanemu przez hitlerowców w 1944 roku. Autor przedstawia także przebieg procesu beatyfikacyjnego oraz wypowiedzi o F. Stryjasie.

ŁUCZAK Czesław

Dzieje gospodarcze Wielkopolski w okresie zaborów (1815-1918). – Poznań : PSO, 2001. – 589 s. : fot., tab. – (Dzieje Gospodarcze Wielkopolski; nr 4) Bibliografia s. 535-573

Obszerna publikacja naukowa poświęcona gospodarce Wielkopolski w czasach zaboru pruskiego z uwzględnieniem okresu pierwszej wojny światowej. Poza ogólną charakterystyką warunków rozwoju gospodarczego autor omawia poszczególne dziedziny gospodarki (przemysłu, rolnictwa, transportu, finansów, ubezpieczeń itp.) a także warunki materialno-bytowe i warunki pracy ludności regionu.

MAPA rowerowa Wielkopolski. – 1 : 400000. – Poznań : Pietruska and Partner Sp. z o.o., [2001]. – 1 mapa : kolor.; 84 × 48 cm, złoż. 20 × 12 cm

Mapa rowerowych szlaków turystycznych w województwie wielkopolskim.

MARSZAŁEK Małgorzata, DRYGAS Arkadiusz, HEIDER Arkadiusz

Ekologiczna ścieżka przyrodnicza : rezerwat przyrody „Mszar Bogdaniec” – rezerwat przyrody „Baszków” – Piaski. – Krotoszyn : Regionalne Centrum Edukacji Ekologicznej w Krotoszynie, 2001. – 32 s. : fot., il., pl.

Charakterystyka ekologicznej ścieżki przyrodniczej w Nadleśnictwie Krotoszyn zawiera wiadomości na temat flory i fauny rezerwatów przyrody : torfowiska „Mszar Bogdaniec” i „Baszków”. Ponadto informacje dot. gospodarki leśnej i osobliwości krajoznawczych terenu.

MIASTO i gmina Międzychód : [informator] / Urząd Miasta i Gminy w Międzychodzie; fot. E. Borowiak, A. Cieślarczyk. – Bydgoszcz : Wydaw. „dar Eureka” s.c., 2001. – 8 s. : fot.

Krótką informacją dot. historii i walorów turystyczno-krajoznawczych miasta i gminy.

MAKOWSKI Edmund

Poznański Czerwiec 1956 : pierwszy bunt społeczeństwa w PRL. – Poznań : Wydaw. Poznańskie, 2001. – 395 s. : il., fot., pl.

Bibliografia s. 375-381

W obszernej publikacji autor, historyk poznański, przedstawia w sposób syntetyczny problematykę Poznańskiego Czerwca 1956 r. Ponadto wykazy osób uczestniczących w wydarzeniach, zabitych, rannych i represjonowanych.

NAJSTARSZE miasto w Polsce Kalisz. – Bydgoszcz : Agencja Promocyjno-Wydaw. „Unigraf”, [2001]. – 98 s. : fot.

Album zawiera zbiór fotografii Kalisza, Gołuchowa i Antonina.

NAWROT Edward

Dekanat ostrzeszowski 1821-1945 / red. Marek Makiela. – Poznań : Poznański Klub Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Ostrzeszowskiej, 2001. – 280 s. : fot., mapki, tab.

Bibliografia s. 210-222

Opracowanie dotyczy dziejów kościoła katolickiego na ziemi ostrzeszowskiej. W pięciu rozdziałach autor omawia życie Kościoła przed powstaniem dekanatu a następnie jego historię do 1939 r. z punktu widzenia adm.nistracji kościelnej, duchowieństwa i życia społeczno-religijnego. Ostatni rozdział doty-

czy dekanatu w okresie okupacji hitlerowskiej. Bibliografia oraz indeksy osób i miejscowości uzupełniają treść książki.

[OSIEMDZIESIĄT] 80 lat Towarzystwa Miłośników Koźmina Wielkopolskiego 1921-2001 / przew. zespołu red. Michał Pietrowski; fot. Grzegorz Pierzchała [i in.]. – Koźmin Wlkp. : [TMK], 2001. – 64 s. : fot.

Publikacja wydana z okazji jubileuszu Towarzystwa Miłośników Koźmina Wielkopolskiego zawiera ponadto kalendarium działalności oddziałów poznańskiego i ostrowskiego oraz koła historyczno-muzealnego przy Muzeum Ziemi Koźmińskiej.

PACHOLSKI Arkadiusz

Krajobraz z czerwonym słońcem. – Kalisz : „Sztuka i Rynek”, 2001. – 38 s. : fot.

Esej dot. Żydów w Kaliszu przed i po II wojnie światowej.

PNIEWY : plan miasta; Szamotuły : plan miasta. – Poznań : Firma Wydaw.-Reklamowa Wojciech Wilczyński, [b.r.]. – 1 mapa : kolor.; 59 × 42 cm, złoż. 20 × 12 cm

Na planach zaznaczono położenie firm reklamowanych w publikacji.

POWIAT kaliski : folder informacyjno-gospodarczy / Starostwo Powiatowe w Kaliszu. – Bydgoszcz : Wydaw. „Skaner”, 2001. – 68 s. : il., fot.

POWIAT obornicki : [informator]. – Poznań : „GAM” Dorota Rybarczyk, 2001. – [28] s. : fot., pl.

Informator zawiera ponadto plany Obornik, Rogoźna i Ryczywołu.

POZNAŃ : plan linii komunikacji miejskiej / MPK Poznań Sp. z o.o. – 1 : 150000. – Poznań : Pietruska and Partner, 2001. – 1 mapa : kolor.; 68 × 48 cm, złoż. 24 × 11 cm. – (Top Mapa)

Zawiera m.in. kalendarium dziejów komunikacji miejskiej w Poznaniu.

RYNEK pracy w województwie wielkopolskim w 2000 r. – Poznań : Urząd Statystyczny w Poznaniu, 2001. – 132 s. : tab. – (Informacje i Opracowania Statystyczne)

Publikacja przynosi dane statystyczne dotyczące zatrudnionych, bezrobocia i warunków pracy w Wielkopolsce w 2000 roku. Zestawienie poprzedzono komentarzem analitycznym.

[SIEDEMDZIESIĄT pięć] 75 lat Liceum Ogólnokształcącego im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Słupcy / oprac. Bożena Koralewska; współpraca Marzena Bartosik [i in.]. – Konin : Studio Graficzne „PIK”, 2001. – 60 s. : fot., portr.

W książce znajdziemy rys historyczny szkoły oraz spisy nauczycieli i absolwentów. Ponadto liczne fotografie z kronik szkolnych i zbiorów prywatnych.

SKŁAD osobowy UAM : w roku akademickim 2000/2001 / Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. – Poznań : UAM, 2001. – 476 s.

Opracowanie zawiera informacje osobowe i teleadresowe na temat poszczególnych jednostek organizacyjnych uczelni oraz organizacji, товариств, fundacji, redakcji czasopism itp. działających przy uniwersytecie.

SPIS wychowanków Gimnazjum i Liceum im. Michała Kosmowskiego. – Trzemeszno : Wielkopolskie Stowarzyszenie Wychowanków Gimnazjum i Liceum im. Michała Kosmowskiego w Trzemesznie, 2001. – 69 s.

Tytuł okł. Alma Mater Tremesnensis (1776-2001)

Spis zawiera wykazy dyrektorów (od 1776 r.), nauczycieli i pracowników (od 1945 r.) oraz wychowanków szkoły (od 1922 do 2001 r.)

STARY Gostyń : z dziejów wsi i parafii / red. Krystian Czub, Robert Czub; fot. Artur Piętaś, Leszek Jankowski. – Stary Gostyń : Stanisław Kosika : Komitet Obchodów 700-lecia Fundacji Kościoła : Muzeum w Gostyniu : Urząd Miejski w Gostyniu, 2001. – 179 s., [6] s. tabl. : fot.

Książka składa się z dwóch części. Pierwsza to przedruk wydanego w 1938 r. opracowania monograficznego Ludwika Sobkowskiego i Ludwika Krotoskiego na temat Starego Gostynia. Część druga to dzieje parafii starogostyńskiej w latach 1945-2001. W części pierwszej znajdziemy ponadto sylwetki duchownych związanych z parafią do 1945 r. oraz wiele ciekawych informacji na temat życia mieszkańców.

TROCZYŃSKI Konstanty

Pisma wybrane. T. 3, Pisma teatralne / oprac. Dobrochna Ratajczakowa. – Kraków : Wydaw. Literackie, 2001. – 352 s. – (Biblioteka Studiów Literackich / pod red. Henryka Markiewicza)

Publikacja zawiera wybór recenzji teatralnych drukowanych w prasie poznańskiej w latach 1935-1939. Ponadto opracowanie D. Ratajczakowej na temat krytyki teatralnej K. Troczyńskiego.

WIELKOPOLSKA : 200 atrakcji krajoznawczych / wybór atrakcji krajoznawczych Włodzimierz Łęcki. – 1 : 400000. – Poznań : Pietruska and Partner, [2001]. – 1 mapa : kolor.; 84 × 48 cm, złoż. 20 × 12 cm

Lokalizacja 200 najciekawszych obiektów krajoznawczych na mapie województwa wielkopolskiego. Na odwrocie mapy zbiór fotografii Włodzimierza Łęckiego – kandydata w wyborach do Senatu.

WOJCIECHOWSKA Bogna

Bolszewicy pod Strzałkowem : rzecz o obozie jeńców i internowanych z czasów wojny polsko-bolszewickiej 1920 roku. – Poznań : Słupeckie Towarzystwo Społeczno-Kulturalne : Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, 2001. – 191 s., [24] s. tabl. : fot., portr.

Opowieść o dziejach obozu to fakty zaczerpnięte z opracowań i materiałów archiwalnych przeplatane reporterską relacją o losach jeńców i mieszkańców Strzałkowa. Czarno-białe fotografie uzupełniają treść książki.

WOJEWÓDZTWO wielkopolskie : mapa administracyjno-turystyczna / red. Barbara Kawalko, Karol Kawalko; oprac. kartogr. Ryszard Chachurski, Grzegorz Woźniak. – 1 : 250000. – Pila : Wydaw. BiK, 2001. – 1 mapa : kolor.; 124 × 86 cm, złoż. 22 × 13 cm

Nowe wydanie mapy zawiera informację teleadresową na temat urzędów administracji państwowej i samorządowej, omówienie walorów turystycznych województwa oraz herby miast i gmin.

* * *

LOFER : miesięcznik Wielkopolanina / red. nacz. Halina Płoszyńska-Marciniak. – 2001, R. 1, nr 1 (lipiec) – . – Poznań : Wydaw. Halszka, 2001

„Zamierzeniem naszym jest kultywowanie tradycji i historii wielkopolskiej. Nie zabraknie wywiadów z ciekawymi ludźmi, reportaży i swobodnego wielkopolskiego humoru”.

Nowy, kolorowy magazyn o tematyce wielkopolskiej prezentuje problemy regionu w lżejszej, popularnej formie. Stały felieton Juliusza Kubla „Blubry Hei przy niedzieli”.

B. IMPREZY KULTURALNE W BIBLIOTEKACH PUBLICZNYCH WOJ. WIELKOPOLSKIEGO

(czerwiec 2001 – sierpień 2001)

Czerwiec

Babiał (pow. Koło)

- Wystawki:
 - ~ 160 rocznica urodzin Elży Orzeszkowej (Babiał, Filie: Brdów, Bogusławice)

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawa twórczości Czesława Miłosza (Filia Mroczeń)
- Wystawa bajek dziecięcych (Filia Słupia)

Bojanowo (pow. Rawicz)

- Spotkanie z Martą Fox
- Spotkanie z regionalistą Marianem Drożdżyńskim poświęcone historii rodu Bojanowskich

Bralin (pow. Kępno)

- Rozwiązanie konkursu plastycznego „Moja bajka”
- Wystawa: Życie i twórczość Czesława Miłosza

Brzeziny (pow. Kalisz)

- Podsumowanie konkursu plastycznego ph. „Mój dom, moja miejscowość” z uroczystym wręczeniem nagród na zakończenie roku szkolnego

Chodów (pow. Koło)

- Wystawki:
 - ~ 155 rocznica urodzin i 85 rocznica śmierci Henryka Sienkiewicza
 - ~ 160 rocznica urodzin Elży Orzeszkowej
 - ~ 90 rocznica urodzin Czesława Miłosza

Chodzież

- „Wegetarianizm – dieta życia” – wystawa książek i periodyków
- „Słowa na zielonej ścieżce” – spotkanie z Włodzimierzem Łęckim urozmaicone poezją i muzyką

Czempiń (pow. Kościan)

- Konkurs rysunkowy pt. „Baśnie Andersena” (Filia w Głuchowie)

Czermin (pow. Pleszew)

- I Gminny Festiwal Ekologiczny ph. „Żyjmy w zgodzie z przyrodą”
 - Konkurs ekologiczny
 - Wystawa tematyczna

Dąbie (pow. Koło)

- Spotkanie z poezją Czesława Miłosza z okazji 90 rocznicy urodzin poety
- Dyskusja nad książką Tadeusza Konwickiego „Kronika wypadków miłosnych”

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- 160 rocznica urodzin E. Orzeszkowej – projekcje filmu „Nad Niemnem”, dyskusja na temat „Książka a film”, wystawa książek
- 90 rocznica urodzin Cz. Miłosza – projekcje filmu „Dolina Issy”, dyskusja i wystawa tematyczna

Gniezno

- Wystawa „Poznański Czerwiec”

Gizalki (pow. Pleszew)

Warsztaty recytatorsko-poetyckie poświęcone poezji M.C. Abramowicza i K. Wojtyły połączone z promocją książki Jana Majewskiego „Od alchemii do farmacji” oraz tomiku wierszy Anny Elżbiety Zalewskiej „W przystani ramion”

Grzegorzew (pow. Koło)

- 90 rocznica urodzin Czesława Miłosza – wieczór poezji dla młodzieży

Jaraczewo (pow. Jarocin)

- Spotkanie autorskie z Martą Fox (Filia w Górze)
- Podsumowanie konkursu „Ilustracje książek XXI w.” (grafika komputerowa)

Jarocin

- Spotkanie autorskie z Martą Fox (Filia dla Dzieci, Filia w Golinie)
- Wystawa „Kościół św. Marcina i Skarbczyk” (Filia nr 1 „Pod Ratuszem”)
- Konkursy plastyczne: „Mój dom, moja miejscowość”, „Jarocin wczoraj i dziś” (Filia w Golinie)
- Klub Dyskusyjny „Historia Słupi i Woli Książęcej” (Filia w Witaszycach)
- Konkurs plastyczny „Gdybym był burmistrzem” (Filia w Witaszycach)

Kalisz

Spotkania autorskie

- W cyklu promocja regionalnego środowiska twórców – Marek Łakomy
- animator ruchu muzycznego

- ~ Paweł Kuszczczyński – poeta: „Myśli kardynała Stefana Wyszyńskiego nt. „Kultury Ojczyzny”
- Wystawy:
 - ~ „Jubilat – Czesław Miłosz”
 - ~ „Kalisz i kaliszanie na starej fotografii”
- Konkursy:
 - ~ „Moja przyszłość” – konkurs dla osób sprawnych inaczej – podsumowanie
 - ~ Konkurs „Wiedzy o Kaliszu i Regionie Kaliskim” – podsumowanie
 - ~ „Strofy znad Prosn” – przegląd i podsumowanie
 - ~ „Życie codzienne wczesnośredniowiecznej Osady Kaliskiej na Zawodzie” (współdział),
 - ~ Konkurs plastyczny i fotograficzny „Kalisz, kaliszanie dziś i jutro” (współdział)

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Wystawa „XXI wiek bez narkotyków”. Warsztaty dot. narkomanii dla uczniów szkół średnich
- Spotkanie z laureatami olimpiad i konkursów przedmiotowych oraz zawodów sportowych, reprezentujących szkoły prowadzone przez powiat kępiński
- Wystawa „Od bursztynowego szlaku do współczesności” – śladami historii miasta Kalisza

Samorządowa Biblioteka Publiczna

- Organizacja IV Festiwalu Małych Form Teatralnych

Kłodawa (pow. Koło)

- Grupa imprez w ramach „Dni Kłodawy”, w tym:
 - ~ Inauguracja VI Dni Otwartych Drzwi Biblioteki
 - ~ Wykład prof. Aliny Kowalczykowej – historyka literatury nt. „Tradycja i manipulacja”
- Wystawa „Radość czytania”
 - ~ Historia Polski w literaturze
 - ~ Nobliści polscy
 - ~ Nie dla mamy, nie dla taty -- lecz dla każdej małości

Kobyła Góra (pow. Ostrzeszów)

- Konkurs czytelniczy dla kl. I-VI „Czytam bo lubię”
- Konkurs rysunkowy na najładniejszą okładkę książki

Kobylin (pow. Krośno)

- Wystawa „Ignacy Paderewski”

Koło

- W ramach obchodów „Dni Koła”
 - ~ Spotkanie autorskie z Józefem S. Mujtą – historykiem, regionalistą
 - ~ Ekspozycja „Koło w ikonografii”
 - ~ Finał konkursu czytelniczego „Koło – moje miasto” dla uczniów szkół gimnazjalnych (Filia dla Dzieci)
 - ~ Finał konkursu ekologicznego „Ziemia jest naszym domem” dla uczniów szkół gimnazjalnych (Filia dla Dzieci)
- Wystawki:
 - ~ 60 rocznica śmierci Ignacego Jana Paderewskiego
 - ~ Isaac Bashevis Singer (1904-1991)
 - ~ Aleksander Fredro (1793-1876)

Kościan

Wystawy:

- Dzieła literackie i ich adaptacje filmowe w plakacie (Dział Udostępniania dla Dorosłych)
- Pisarze i poeci Wielkopolski – Lech Konopiński (Oddział dla Dzieci)
- Wystawa prac pokonkursowych „Zielona trawa, niebieska woda, czyste powietrze” (Oddział dla Dzieci)
- Środowisko a zdrowie człowieka (Filia nr 1)
- Lato z książką (Filia nr 1)
- 90 rocznica urodzin Czesława Miłosza – poety, eseisty i tłumacza (Filia nr 2)

Inne formy pracy

- Zarys dziejów książki od pisma węzłkowego do Jana Gutenberga – prelekcja (Oddział dla Dzieci)
- „Zielona trawa, niebieska woda, czyste powietrze” – konkurs plastyczny (Oddział dla Dzieci)
- „Śladami Stasis i Nel” – konkurs czytelniczy (Oddział dla Dzieci)
- Piknik na działce. Omówienie książki „Literatura i przyroda: antologia ekologiczna” Klub Miłośników Książki (Filia nr 1)
- Podsumowanie konkursu plastycznego „Moje ulubione kwiaty” (Filia nr 1)

Kościelec (pow. Koło)

- Wystawki:
 - ~ „Lektura na wakacje” – przegląd nowości literatury pięknej dla dzieci i młodzieży

- ~ „Mój ulubiony bohater” – wystawka prac rysunkowych dzieci w wieku 8-12 lat

- Finał konkursu plastycznego „Mój ulubiony bohater” (Filia w Dobrowie)

Kotlin (pow. Jarocin)

- Wystawa pokonkursowa „Wielkopolska Press Photo”

Koźmin (pow. Krotoszyn)

- Podsumowanie konkursu regionalnego „Jubileusz 80-lecia Towarzystwa Miłośników Koźmina Wielkopolskiego i Muzeum Ziemi Koźmińskiej” – wystawa

Krotoszyn

- Wystawy:
 - ~ Bohaterowie najpopularniejszych książek
 - ~ Człowiek kochający ludzi jest bogatszy od innych
 - ~ Podróże i przygody z książką
 - ~ Czesław Miłosz

Leszno

Wystawy:

- Galeria „Za Regalami”: „Przedstawiają się leszczyńscy plastycy”
- „Z Holandii... (ze zbiorów leszczyńskich kolekcjonerów)”
- Galeria „Lochy”: „Gwiazda Dawida – metamorfozy”

Imprezy:

- Podsumowanie konkursu literackiego pt. „Nasz dom – Ziemia” ogłoszonego z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Środowiska przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Lesznie i Wydział Gospodarki Komunalnej i Ochrony Środowiska Urzędu Miasta w Lesznie
- Spotkanie poetyckie w Muzeum Literackim im. Henryka Sienkiewicza w Poznaniu połączone z przedstawieniem tomu Łucji Danielewskiej „Polifonia” wydanego przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Lesznie
- Wieczór muzyki żydowskiej w galerii „Lochy”, na którym wystąpił zespół „RUACH” – Dorothea i Bogusław Hegeduess
- Spotkanie autorskie Ryszarda Biberstajna w Kawiarence Literackiej połączone z promocją tomu poetyckiego „Minulę niżej”
- Konkurs rysunkowy „Wakacje moich marzeń” (Filia nr 2)
- Konkurs literacki „Świat Andersena” (Filia nr 2)

Lipno (pow. Leszno)

- Spotkanie autorskie z Krystyną Grys (Filia Wilkowice)

Łęka Opatowska (pow. Kępno)

- Wystawki „Życie i twórczość Elizy Orzeszkowej”
„Z książką na wakacje”, „Życie i twórczość Czesława Miłosza”

Margonin (pow. Chodzież)

- Wernisaż wystawy grafiki Alfreda Aszkietowicza

Oborniki

- Wystawa „Historia obornickiej chóralityki”
- Wieczór słowno-muzyczny „Słowo na zieloną ścieżkę” – z udziałem Elżbiety Arso-Cwalińskiej oraz Włodzimierza Łęckiego „Krajobraz kulturowy Obornik” (prelekcja)

Olszówka (pow. Koło)

- Wystawka z okazji 75 rocznicy urodzin Tadeusza Konwickiego „Najpopularniejszy pisarz »drugiego obiegu«”

Opatówek (pow. Kalisz)

- Wystawka z okazji Dnia Dziecka „Książka najlepszym upominkiem”
- Wystawka przewodników turystycznych „Wakcje 2001”
- Konkurs „Czy znasz wiersze Jana Brzechwy”
- Podsumowanie konkursu fotograficznego z cyklu „Poznaj powiat kaliski” pt. „Zabytki powiatu kaliskiego w wiosennym słońcu”, wystawa pokonkursowa – przy współpracy Muzeum Historii Przemysłu w Opatówku
Konkurs „Czy znasz książki Małgorzaty Musierowicz” (Filia w Rajsaku)

Osiek Mały (pow. Koło)

- Wystawki:
 - ~ Dzień Zapobiegania Narkomanii
 - ~ Świat w oczach dziecka (Filia Dęby Szlacheckie)
 - ~ Dzień Ochrony Środowiska (Filia Dęby Szlacheckie)

Ostrów Wlkp.

- Wystawa z cyklu Religie Świata: „Prawosławie – Słowo – Obraz” (Filia nr 1)

Ostrzeszów

- Podsumowanie IV edycji Ogólnopolskiego Konkursu Poetyckiego im. St. Czernika
Spotkanie autorskie z poetką B. Latawiec
- Wystawa książek i fotogramów „Stanisław Czernik – autentyzm”
- Wystawa prac plastycznych wychowanków internatu Zespołu Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych

- Wystawa fotograficzna prac. p. Giela pt. „Nasza mała Ojczyzna – pejzaże ostrzeszowskie”

Perzów (pow. Kępno)

- Rozstrzygnięcie konkursu publicystycznego ogłoszonego przez GBP w Perzowie dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjów. Tematy: „Zawsze myślałem, że to nie mój problem... Zwierzenia dziecka, które sięgnęło po alkohol lub narkotyki”, „Początek wieku, początek marzeń... Jak będzie wyglądała moja miejscowość w końcu XXI w.”, „Tutaj jest pięknie. Widok z mojego okna”

Piła

- Finał powiatowy konkursu recytatorskiego „Cztery pory roku w poezji” – wiosna „Wiosenny wiatr, wiosenny wiersz”
- Finał powiatowy konkursu ekologicznego „Ziemia jest naszym domem”
- „Słowo o krajobrazie kulturowym” spotkanie autorskie z Włodzimierzem Łęckim
- Wystawy:
 - Prymas Tysiąclecia Kardynał Stefan Wyszyński
 - 90 rocznica urodzin Czesława Miłosza

Pleszew

- Wystawa „Czesław Miłosz – 90 rocznica urodzin”

Powidz (pow. Słupca)

- „Pod błękitem nieba” – spotkanie z Tomaszem Jankowskim, autorem, poetą i fotografem

Przedecz (pow. Kolo)

- Konkursy plastyczne:
 - ~ „Jak chciałbym spędzić zbliżające się wakacje”
 - ~ „Dbajmy o nasze miasto”
- Spotkanie z czytelnikami: wspomnienia o Janie Stelmasiaku – kicrowniku Muzeum Regionalnego w Przedeczu

Przykona (pow. Turek)

- Konkurs kostiumowy „Zabawa w teatr”
- Spotkanie autorskie z Anną Supranionek

Raszków (pow. Ostrów Wlkp.)

- Dni Raszkowa
- Wystawa książek „Wakacje z książką”

Rawicz

- Spotkanie z Martą Fox

Rychtal (pow. Kępno)

- Rozstrzygnięcie konkursu na najstarszą książkę w gminie
- Wystawa najstarszych książek przyniesionych przez czytelników oraz znajdujących się w zbiorach biblioteki
- Wystawa fotografii „Poznajemy historię naszej miejscowości”

Słupca

- Słupeckie Dni Rodziny: rozstrzygnięcie konkursu poetyckiego dla dzieci i dorosłych „Mój dom, moja miejscowość”
- Prelekcje dr. Marka Rezlera nt. „I.J. Paderewski na terenie Wielkopolski z okazji 100 rocznicy urodzin artysty”

Strzałkowo (pow. Słupca)

- Spotkanie autorskie z Marianem Jareckim

Szamocin (pow. Chodzież)

- Wystawa korzenioplastyki Janiny Komasa (Wypożyczalnia dla dorosłych)
- Wystawa modeli kartonowych Piotra Pazgona pt. „Na lądzie, w morzu i w powietrzu” (Oddział dla dzieci)

Śrem

- Koncert poetycko-muzyczny duetu rewelwersów „Eros” (Ares i Nikos Chazdinikolau)
- Spotkanie z Jerzym Korczakiem – promocja książki „Pamięć Ci wszystko wybacz”

Trzcianka

- Spotkania autorskie z Krzysztofem Petkiem dla młodzieży klas gimnazjalnych i szkół podstawowych w miejscowościach Czarnków, Lubasz, Huta, Jędrzejewo, Krzyż Wlkp., Drawsko
- Konkurs plastyczny „Grafiki książkowe do twórczości Krzysztofa Petka
- Wystawa „Trzcianka moje miasto”

Turek

- Konkurs wiedzy o Turku
- Spotkanie autorskie z Joanną Papuzińską – prelekcja „Książka, dzieci biblioteki – z zagadnień czytelnictwa dziecięcego”
- Wystawa „Desperaci Literatury”
- Kiermasz książek i wydawnictw własnych z udziałem turkowskich poetów na festynie „Lata z Radiem”

Wijewo (pow. Leszno)

- Wystawka książek z okazji 160 rocznicy urodzin Elizy Orzeszkowej

Władysławów (pow. Turek)

- Spotkanie autorskie z poznańską pisarką Emilią Waśniowską

Włoszakowice (pow. Leszno)

- Spotkanie z rzeźbiarzem Jerzym Sowijakiem (GBP, filie Bukówiec Górny, Krzycko Wielkie)
- Konkurs rysunkowy dla dzieci „Moja ulubiona książka, mój ulubiony bohater”
- Wystawka książek z okazji 60 rocznicy śmierci I.J. Paderewski

Wrząca Wielka (pow. Koło)

- Wystawka „60 rocznica śmierci Ignacego Jana Paderewskiego”

Września

- Wystawka książek „Do matki”
- Wystawka książek z dziedziny ekologii i ochrony środowiska z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Środowiska (Oddział Dziecięcy)
- Wystawka książek „I ty chronisz swoje środowisko” (Filia Psary Polskie)

Zaniemiśl (pow. Środa Wlkp.)

- Spotkanie z Ryszardem Daneckim

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Wystawa: „Stanisław Lem ze Złotym Berłem” (z okazji przyznania nagrody Fundacji Kultury Polskiej „Złote Berło”)
- Wieczór słowno-muzyczny nt. „Dnia Matki i Ojca” przygotowany dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Baszkowie

Złotów

- Wystawy:
 - Ulubieni bohaterowie kreskówek
 - Międzynarodowy Dzień Zapobiegania Narkomanii
 - W 90 rocznicę urodzin Czesława Miłosza

Żelazków (pow. Kalisz)

- Spotkanie pt. „Pomocna dłoń” (wspólnie z Klubem AA i OSP Żelazków)
- Wystawa prac plastycznych z konkursu „Ilustrujemy książki dla dzieci” (Żelazków, filie w Kokaninie, Tykadłowie, Dębem, Skarszewie)

Żerków (pow. Jarocin)

- Konkurs recytatorski „Wiersze dla Mamy”

Lipiec

Babiak (pow. Koło)

- Wystawka książek „35 rocznica śmierci Jana Brzechwy” (Babiak, Filia Brdów)

Baranów (pow. Kępno)

- Gazetka i wystawa w 40 rocznicę śmierci Ernesta Hemingwaya (Filia Mroczeń)
- Wystawa twórczości Aleksandra Fredry (Filia Mroczeń)
- Wystawa twórczości Jana Brzechwy w 35 rocznicę śmierci (Filia Słupia)

Bralin (pow. Kępno)

- Wystawa poświęcona Prymasowi Stefanowi Wyszyńskiemu

Chodów (pow. Koło)

- 35 rocznica śmierci Jana Brzechwy – gazetka
- 40 rocznica śmierci Ernesta Hemingwaya – wystawa książek

Czempiń (pow. Kościan)

- Poznajemy nasze miasto – opowiadanie legendy o Czempiniu, krótkie konkursy na znajomość miasta, rysowanie herbu

Dąbie (pow. Koło)

- Konkursy plastyczne:
 - ~ Ilustracja dowolnego wiersza Jana Brzechwy
 - ~ „Misje profesora Gąbki” – z okazji 85 rocznicy urodzin Stanisława Pa-gaczewskiego
- Konkursy czytelnicze:
 - ~ „Koniec wakacji czy zielone kasztany, a może coś jeszcze?” – z okazji 70 rocznicy urodzin pisarza Janusza Domagalika
 - ~ „Pomyśl zanim odpowiesz” – znajomość lektur szkolnych
- Konkursy recytatorskie:
 - ~ Poezja Jana Brzechwy
 - ~ Interpretacja dowolnego wiersza

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Wystawki:
 - ~ 40 rocznica śmierci E. Hemingwaya
 - ~ Informatory i książki o tematyce artystycznej i propozycje lektur na wa-kacje

Gorzyce Wielkie (pow. Ostrów Wlkp.)

- Kontynuacja cyklu „Spotkania z komputerem”

Grabów (pow. Ostrzeszów)

- Wystawa albumów i przewodników „Moje podróże”

Jarocin

- Biblioteka „Pod Ratuszem” poleca – recenzje dwóch wybranych książek prezentowane raz w tygodniu na antenie „Ja – Radio” Jarocin (Filia nr 1 „Pod Ratuszem”)

Kalisz

- Wystawa „Ignacy Paderewski”

Kępno

Powiatowa Biblioteka Publiczna

- Wystawa „Od bursztynowego szlaku do współczesności” – śladami historii Kalisza

Kobylin (pow. Krotoszyn)

Wystawa „Ernest Hemingway, pisarz amerykański, laureat nagrody Nobla – 40 rocznica śmierci”

Koło

- Wystawki:
 - ~ 60 rocznica śmierci Tadeusza Boya-Żeleńskiego
 - ~ Lektury: też jesteśmy interesujące (Filia dla Dzieci)

Kościan

Wystawy

- Działa literackie i ich adaptacje filmowe w plakacie (Dział Udostępniania dla Dorosłych)

Pisarze i poeci Wielkopolski – Arkady Fiedler (Oddział dla Dzieci)

- Był sobie „Brzechwa pan...” (Oddział dla Dzieci)
- Wędrowki po Polsce (Filia nr 2)

Inne formy pracy

- Spotkanie w kawiarence „Imieniny Pani Czesławy” Klub Miłośników Książki (Filia nr 1)

Kotlin (pow. Jarocin)

- Konkursy plastyczne: „Ziemia Planeta wiecznie zielona”, „Latające zabytki”, „Godzina radości”
- Konkurs pięknego opowiadania „Ulubione bajki mojej Mamy”

Kłodawa (pow. Koło)

- Spotkanie z przedstawicielami polonii żydowskiej z Denver

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Wakacje z Czesławem Janczarskim” – cykl imprez dla dzieci od 9 lipca do 29 sierpnia: konkursy rysunkowe, głośne czytanie utworów, inscenizacje do książek „Tygrys o złotym sercu”, „Strzelba zajączka”
- Konkurs rysunkowy „Moja wieś”

Leszno

Wystawy:

- Pokonkursowa pt. „Wielkopolska Press Photo”

Wystawki:

- „Muzyka i jej twórcy” i „Twórczość Astrid Lindgren” (Filia nr 6)
- „Kolorowe wakacje” (Filia nr 7)

Imprezy:

- Promocja tomu poetyckiego pt. „Osaczone uczucia” z udziałem autorki Krystyny Grys
- Inauguracja nowego cyklu spotkań organizowanego wspólnie z A! Centrum Języków Obcych w Lesznie i Studenckim Kołem Naukowym Rumunistów UAM w Poznaniu pt. „KONTEKSTY” poświęconego kulturom poszczególnym państw – jako pierwsze odbyło się „Popołudnie z Rumunią”, którego gośćmi byli Tomasz Klimkowski, student Rumunistyki, Roman Dimitriu i Anna Mamulska, wykładowca Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Lesznie
- Zgaduj-zgadule z cyklu „W krainie dobrych wróżek i złych czarownic” (Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży)
- Quizy: „W świecie roślin”, „W świecie nauki”, „W świecie owadów”, „Zdrowym być” (Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży)

Konkursy:

- Plastyczny pt. „Karykatura ulubionego bohatera literackiego” (Filia nr 2)
- Plastyczny „Wizja przyszłości – świat za 20 lat” (Filia nr 2)
- Literacki „Kubuś Puchatek” (Filia nr 2)
- Czytelniczy „Świat starych książek” (Filia nr 3)
- Plastyczny „Wakacje marzeń” (Filia nr 4)
- Literacki „Znasz bajkę lub wiersz?” (Filia nr 6)
- Plastyczny „Złe zakończenie” (Filia nr 6)
- Plastyczny „Okładka do mojej ulubionej książki” (Filia nr 7)

Lipno (pow. Leszno)

Konkurs plastyczny dla dzieci „Moje wakacje”

Łubowo (pow. Gniezno)

- Konkurs dla dorosłych „Chrońmy przyrodę”

Miejska Górka (pow. Rawicz)

- Festyn rodzinny

Oborniki

- Wystawa „Oborniki w fotografii” – autor J. Paziewski

Olszówka (pow. Koło)

- Wystawka „Brzechwa dzieciom” – w 35 rocznicę śmierci pisarza

Opatówek (pow. Kalisz)

- „Wakacyjne wędrówki szlakami zabytków” – dwie wycieczki rowerowe po terenie gminy Opatówek i gminach sąsiednich; zapoznanie się z historią, ciekawymi miejscami, ludźmi, fotografowanie

Ostrzeszów

- Wystawka książek z okazji 50 rocznicy śmierci Tadeusza Borowskiego
- Wystawa prac plastycznych „Przygody z Misiem Uszatkiem”

Perzów (pow. Kępno)

- Wystawa „Stefan Wyszyński – Kardynał – Prymas Polski” w 100 rocznicę urodzin

Piła

- Wystawy „Cudze chwalicie...” (walory turystyczne powiatu pilskiego)

Pleszew

- Wystawa książek Jana Brzechwy w 35 rocznicę śmierci

Raszków (pow. Ostrów Wlkp.)

Wystawka książek „Brzechwa dzieciom”

Szamocin (pow. Chodzież)

- Wystawa „Ignacy Jan Paderewski” (Wypożyczalnia dla Dorosłych)
- Wystawa poświęcona życiu i twórczości Czesława Miłosza

Wijewo (pow. Leszno)

- Konkurs rysunkowy „Ilustracje do utworów Jana Brzechwy”
- Wystawka książek Ernesta Hemingway’a z okazji 40 rocznicy śmierci

Wrząca Wielka (pow. Koło)

- Wystawka „35 rocznica śmierci Jana Brzechwy”

Wrzesnia

- Wystawka poradników krajoznawczych, czasopism podróżniczych „Wakacyjne wędrówki” (Oddział Dziecięcy)
- Wystawka książek, innych materiałów „Moja praca w przyszłości. Znajdź swoje miejsce” (Filia Psary Polskie)
- Gazetka „Historia Katedry Gnieźnieńskiej” (Filia Psary Polskie)

Zagórów (pow. Sępca)

Wystawa prac ze słomy Janiny Kozłowskiej

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Zajęcia wakacyjne z dziećmi:
 - ~ „Wszyscy wkoło na wesoło” (rebusy, krzyżówki, zagadki dla dzieci)
 - ~ „Dzień humoru” (dowcipy w książkach)
 - ~ „Zduny – moje miasto” (poznawanie zabytków i historii miasta)
 - ~ Każde dziecko tworzy własne drzewo genealogiczne
 - ~ Najciekawsze i sprawdzone przepisy z bibliotecznych książek kucharskich; przygotowanie i wspólna degustacja potraw
 - ~ Przebieramy się za bohaterów ulubionych baśni
 - ~ Konkurs na najładniejszą fryzurę Fizi Pończoszniczki
- Promocja książki „Wielkopolska. 21 jednodniowych wycieczek”. Spotkanie z autorem Piotrem Libickim i prezentacja Domu Wydawniczego „Rebis”.

Złotów

Konkursy:

- „Lato. lato wszędzie”
 - „My kochamy przyrodę”
- Wystawa „40 rocznica śmierci Ernesta Hemingwaya”

Żelazków (pow. Kalisz)

- Wycieczka rowerowa do Muzeum Marii Dąbrowskiej w Russowie

Sierpień

Babiał (pow. Kolo)

- Wystawka „85 rocznica urodzin Eugeniusza Paukszty” (Babiał, Filia w Brdowie)

Baranów (pow. Kępno)

- Wystawy literatury „Paukszta i jego twórczość” (Filia Mroczeń)
- Wystawa twórczości Gustawa Morcinka (Filia Słupia)

Chodów (pow. Koło)

- 110 rocznica urodzin Gustawa Morcinka – gazetka

Czempiń (pow. Kościan)

„Czy znasz te książki”, „Kto najlepiej czyta” – konkursy (Filia w Gołębinie Starym)

Dąbie (pow. Koło)

Final konkursu plastycznego „Słoneczne lato”

- Spotkanie z poezją Jana Kasprówicza z okazji 75 rocznicy śmierci poety
- Wystawka „Prymas Tysiąclecia” z okazji 100 rocznicy urodzin i 20 rocznicy śmierci Stefana Kardynała Wyszyńskiego
- Dyskusja nad opowiadaniem „Łysek z pokładu ldy” z okazji 110 rocznicy urodzin Gustawa Morcinka

Dobrzyca (pow. Pleszew)

- Wystawka książek w 10 rocznicę śmierci Tadeusza Nowaka

Gniezno

- Wystawa „Stefan Kardynał Wyszyński Prymas Tysiąclecia”
- Wykład ks. red. Andrzeja Jasińskiego „Stefan Kardynał Wyszyński – Arcybiskup Gniezna i Warszawy – Prymas Polski”
- Spotkanie autorskie z Emilią Waśniowską

Gorzyce Wielkie (pow. Ostrów Wlkp.)

- Rocznica Powstania Warszawskiego – wystawka
- Plener plastyczny dla najmłodszych czytelników (rysowanie, malowanie przygód wakacyjnych, obrazów z przyrody) prowadzony przez plastyka Romana Maciejewskiego
- 100 rocznica urodzin i 20 rocznica śmierci kardynała Stefana Wyszyńskiego - wystawka

Jarocin

- Biblioteka „Pod Ratuszem” poleca – recenzja dwóch wybranych książek prezentowana raz w tygodniu na antenie „Ja – Radia” Jarocin (Filia nr 1 „Pod Ratuszem”)

Kalisz

- Wystawy:
 - ~ „Na szlakach i ścieżkach Kaliskiego” – 95 lat Kaliskiego Oddziału PTTK,
 - ~ „Kwiaty letnich ogrodów”
 - ~ „Powstanie warszawskie”

- ~ Konkurs plastyczny nt. twórczości Jana Brzechwy
- ~ Konkurs plastyczny dla najmłodszych ph. „Wakacje moich marzeń”

Kłodawa (pow. Koło)

- Wystawa „Wypoczynek z książką”

Kobylin (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:
 - ~ Stefan Wyszyński, kardynał, prymas Polski
 - ~ Wojsko Polskie

Koło

- Wystawa malarstwa Bożeny Sobczyńskiej pt. „Światło”
- Wystawa poświęcona Stefanowi Kardynałowi Wyszyńskiemu w 100 rocznicę urodzin i 20 rocznicę śmierci
- ... „Jan Brzechwa – poeta i satyryk...” – wystawka (Filia dla Dzieci)

Kościan

Wystawy:

- Dzieła literackie i ich adaptacje filmowe w plakacie (Dział Udostępniania dla Dorosłych)
- ... Wakacje z książką (Oddział dla Dzieci)
- Eugeniusz Paukšta – 85 rocznica urodzin (Filia nr 2)

Inne formy pracy:

- Popołudnie z Harry Potterem – głośne czytanie (Oddział dla Dzieci)
- Ilustrujemy książki Czesława Janczarskiego – konkurs rysunkowy (Filia nr 2)
- Szlakiem Cystersów (Wieleń, Przemęt) – Klub Miłośników Książki (Filia nr 1)

Kościelec (pow. Koło)

- ~ Konkurs krajoznawczy „Tam warto pojechać”
- Wystawka „100 rocznica urodzin Stefana Kardynała Wyszyńskiego” (Filia w Dobrowie)

Kotlin (pow. Jarocin)

- ~ Konkurs plastyczny „Bajkowi bohaterowie”
- Konkurs wiedzy o Wielkopolsce „Czy znasz swoje województwo”
- Dożynki gminne – przygotowanie części artystycznej przez bibliotekę (Filia w Sławoszewie)

Krzemieniewo (pow. Leszno)

- „Wakacje z Czesławem Janczarskim”

Leszno

Wystawy:

- Pokonkursowa pt. „Wielkopolska Press Photo”

Wystawki:

- „Paweł Jasienica 1909-1970” (Filia nr 6)

Imprezy:

- Z cyklu „Konteksty” spotkanie z Łotwą, Litwą i Estonią, zaproszonymi gośćmi byli Arnins Macins, attaché Ministerstwa Spraw Zagranicznych Łotwy i Iveta Reinholde, wykładowca politologii Uniwersytetu Ryskiego
- Zajęcia plastyczne „Mistrzowie malarstwa” (Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży)
Zgaduj-zgadule z cyklu „W krainie dobrych wrózek i złych czarownic” (Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży)
- Quizy „Odkrywczy przygody”, „Z ekologią za pan brat”, „Słynne wynalazki” (Wypożyczalnia dla dzieci i młodzieży)

Konkursy:

- Plastyczny „Straszydło – czego się boję” (Filia nr 2)
- Recytatorski „Lato z poezją” (Filia nr 4)
- Plastyczny „Mikołajek i inne chłopaki” (Filia nr 4)
- Literacki „Twórczość Astrid Lindgren” (Filia nr 6)
- Plastyczny „Wakacje w kosmosie” (Filia nr 6)

Opatówek (pow. Kalisz)

- Prelekcja o historii Opatówka – dla dzieci powodźnian z Nowego Sącza
- „Wakacyjne wędrówki szlakami zabytków” – trzy wycieczki rowerowe
- Opracowanie albumu z fotografiami z „Wakacyjnych wędrówek...”

Osiek Mały (pow. Koło)

– Wystawy:

- ~ „Polskie sierpień”
- ~ „Bitwa warszawska 1920”
- ~ „Powstanie warszawskie 1944”
- ~ „Solidarność 1980”

– Wystawki:

- ~ „85 rocznica urodzin Eugeniusza Paukszty”
- ~ „100 rocznica urodzin i 20 rocznica śmierci Stefana Kardynała Wyszyńskiego”

Ostrzeszów

- Wystawa książek z okazji 100 rocznicy urodzin Stefana Wyszyńskiego pt. „Kardynał 1000-lecia”

Piła

- Wystawy „150 lat kolei wschodniej w Pile (w placówce bibliotecznej i na dworcu PKP w Pile)

Raszków (pow. Ostrów Wlkp.)

Wystawka książek „Mieszkanie – moje hobby”

- Fotogazetka poświęcona kardynałowi Stefanowi Wyszyńskiemu

Rydzyna (pow. Leszno)

- Konkurs muzyczny dla dzieci „Mikrofon dla każdego”
- Konkursy rysunkowe „Moje miasto”, „Żyję na innej planecie”, „Wspomnienia z wakacji”

Turek

- Wystawa „Z legendą przez Polskę”

Wijewo (pow. Leszno)

- Wystawka książek Eugeniusza Paukszty z okazji 85 rocznicy urodzin

Września

- Wystawka prac plastycznych dzieci „Wakacyjna przygoda ze sportem” (Filia Psary Polskie)
- Wystawka książek „Nauczyciel w literaturze pięknej” (Filia Psary Polskie)
- Gazetka „Wojsko Polskie w okresie wojen światowych” (Filia Psary Polskie)

Zaniemyśl (pow. Środa Wlkp.)

- Spotkanie z dr Markiem Rezlerem „Hrabia Edward Raczyński i jego krąg”
- Konkurs poetycki „Poetycka księga imion”

Zduny (pow. Krotoszyn)

- Wystawy:
 - ~ Prac plastycznych związanych tematycznie ze Zdunami, wykonanych przez dzieci
 - ~ Drzew genealogicznych opracowanych przez dzieci
 - ~ „Harry Potter już w naszej bibliotece” – wystawa informacyjna

Złotów

- Konkursy:
 - ~ „Moje miasto w XXI wieku”
 - ~ „Mała ojczyzna... nad Głomią...”
- Wystawa „Rok Stefana Wyszyńskiego – 100 rocznica urodzin”

Żelazków (pow. Kalisz)

- Wystawa prac plastycznych uczestników akcji „Wakacje na wsi” (Żelazków, filie w Kokaninie, Tykadłowie, Dębem, Skarszewie)

C. WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA I CENTRUM ANIMACJI KULTURY NA ŁAMACH PRASY

ako. Lektury na wakacje // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 143, s. 20

Zakupy książek dla Biblioteki Miejskiej w Puszczykowie finansowane m.in. przez WBPiCAK w Poznaniu.

ako. Literaci do piór // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 170, s. 11

Informacja o konkursie „Nominacje do Nagrody Nobla” ogłoszonym przez WBPiCAK w Poznaniu.

ako. Nobel dla literata // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 185, s. 14

Informacja o konkursie ogłoszonym przez WBPiCAK w Poznaniu.

ako. Nominacje do Nobla // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 207, s. 13

Dot. konkursu ogłoszonego przez WBPiCAK w Poznaniu.

ako. Wielkopolanin w portrecie // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 207, s. 14

Informacja o konkursie fotograficznym „Portret Wielkopolanina” ogłoszonym przez WBPiCAK w Poznaniu.

BŁĄŻEWICZ Olgierd. O życiu z niezwykłymi // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 206, s. 4

Recenzja książki „Idea i upór”, współwydanej przez Wydawnictwo WBP.

BOJARSKI Piotr. Prezent dla kandydata // *Gaz. Wielkop.* – 2001, nr 209, s. 1

O książce „Idea i upór: 7 niezwykłych Wielkopolan” współwydanej przez WBPiCAK w Poznaniu.

cyt. Na żywo u Działyńskich // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 215, s. 10

Promocja książki „Idea i upór” współwydanej przez Wydawnictwo WBP.

ELKA. Konkursy dla młodzieży // *G a z . P o z n .* – 2001, nr 156, dod. Express s. 3

Konkursy ogłoszone przez WBPiCAK w Poznaniu.

ELKA. Wielkopolski Przegląd Zespołów Śpiewaczych // *G a z . P o z n .* – 2001, nr 186, dod. Express s. 9

Impreza zorganizowana przez GOK w Dusznikach przy współpracy z WBPiCAK w Poznaniu.

KF. Nominacje do nagrody Nobla: konkurs literacki dla gimnazjalistów // *G a z . P o z n .* – 2001, nr 154, dod. Express s. 4

Konkurs ogłoszony przez WBPiCAK w Poznaniu.

KF. Wakacje z pejzażem: konkurs dla młodzieży // *G a z . P o z n .* – 2001, nr 152, dod. Express s. 4

Konkurs „Wakacje z pejzażem” ogłoszony przez WBPiCAK w Poznaniu.

mary. Coraz lepiej // *G ł o s W i e l k o p .* – 2001, nr 137, s. 12

Dot. konkursu plastycznego „Mój dom, moja miejscowość” zorganizowanego przez WBPiCAK w Poznaniu.

mary. Portret Wielkopolanina // *G ł o s W i e l k o p .* – 2001, nr 194, s. 13

Informacja o konkursie fotograficznym ogłoszonym przez WBPiCAK w Poznaniu.

mary. Poznaj Poznań // *G ł o s W i e l k o p .* – 2001, nr 202, s. 14

Informacja o kolejnej imprezie z cyklu „Poznań bez tajemnic” – „Plon nie-siemy, czyli Dożynkowy Poznań”.

mb. Stolica pieśni ludowej // *G ł o s W i e l k o p .* (Wyd. B). – 2001, nr 179, s. 17

X Wielkopolski Przegląd Zespołów Śpiewaczych w Dusznikach zorganizowany m.in. przez GOK w Dusznikach i WBPiCAK w Poznaniu.

mik. Jubileuszowe śpiewanie // *G ł o s W i e l k o p .* (Wyd. A–F). – 2001, nr 190, s. 10

Wielkopolski Przegląd Zespołów Śpiewaczych zorganizowany przez GOK w Dusznikach przy współpracy z WBPiCAK w Poznaniu.

OJ. Emilia Skowronek. – (Ludzie) // *G a z . W i e l k o p .* – 2001, nr 153, s. 2

Sylwetka bibliotekarki z WBPiCAK w Poznaniu.

PODOLSKA Elżbieta. Jesteśmy jak wielka rodzina: od ponad 10 lat ich życiem jest taniec // *Gaz. Pozn.* – 2001, nr 198, dod. Express s. 15

O Zespole Folklorystycznym „Cepelia” działającym przy WBPiCAK w Poznaniu.

(rom). Do wójta przyszedł list...: splendor dla „Duszniczanki” // *Gazeta Samotulska*. – 2001, nr 29, s. 9

Dot. listu gratulacyjnego dyrektora WBPiCAK w Poznaniu Heleny Bednarskiej dla Zespołu Pieśni Ludowej „Duszniczanka” za zdobycie wyróżnienia na festiwalu w Kazimierzu

saw. Jest kulturalnym centrum miasta // *Głos Wielkop.* (Wyd. B). – 2001, nr 157, s. 17

Dot. m.in. udziału BPMiG w Sierakowie w konkursach ogłaszanych przez WBPiCAK w Poznaniu.

sdr. Dudy dla papieża // *Głos Wielkop.* – 2001, nr 203, dod. Głos Towarzystwa s. 2

O Zespole Folklorystycznym „Cepelia” działającym przy WBPiCAK w Poznaniu.

V. KRONIKA

A. Polskie nagrody i wyróżnienia

- **Nagrodę „Odry”** za 2000 rok otrzymał Czesław Miłosz za tom poezji „To”.
- **Nagrodę im. Barbary Sadowskiej** w 2001 roku otrzymał Jakub Ekier, poeta, eseista i tłumacz.
- **Nagrodę Poznańskiego Przeglądu Nowości Wydawniczych Wiosna 2001** otrzymali: *Liliana Bardijewska*, *Adam Kilian* (ilustracje) za książkę „Zielony wędrowiec” (Wydawnictwo Ezop); *Bogusław Bakula* za szkice „Antylatarnik” (Wydawnictwo WiS); *Stefan Szymutko* „Nagrobek ciotki Cili” (Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego).
- **Tytuł „Człowieka Pogranicza”** w 2001 roku dostał *Tomas Venclova*, litewski poeta i publicysta.

B. Międzynarodowe nagrody i wyróżnienia

- **Międzynarodową Nagrodę Alfaguary** w 2001 roku otrzymała *Elena Poniatowska* za „La piel del cielo” (Skóra nieba)
- **Nagrodę Pen West USA** (PEN Clubu) w 2001 roku przyznano *Józefowi Baranowi* za dwujęzyczny zbiór wierszy „W błysku. In a Flash”.
- **Nagrodę Planety** w 2001 roku otrzymali: *Espido Freire* za „Melocotones helados” i *Marujia Torres* za „Mientras vivimos”.

C. Zmarli

- **Jorge Amado** (6.08.2001), pisarz brazylijski
- **Tove Jansson** (27.06.2001), fińska pisarka, autorka serii książek o Mumminkach, tworząca w języku szwedzkim.